EXEMPLA
S. SCRIPTURÆ

De quattuor nouissimis

Quattuor nouissimoꝝ liber de morte videlicet penis inferni iudicio et celesti gloria quem plerisqꝫ cordiale appellant cuiqꝫ predicanti perutilis atqꝫ sūmopere necessarius auctoritatibus sacrarū litterarū exemplis ꝛ poetarum carminibus passim refulgens feliciter incipit.

Memorare nouissima tua ꝛ in eternuз non peccabis eccl. vii. Sicut dicit beatus Aug. in libro suaꝝ meditationū. Plus vitanda est sola peccati feditas q̄ quelibet immanitas tormentorum Cū igitur nouissimorū noticia et illorum frequens memoria a peccatis nos reuocet virtutibus copulet et in omī bono opere nos retineat et confirmet: ideo diuina inspirante gratia de his nouissimis videlicet q̄ ꝛ quot sunt illa modicū ꝓposui dicere et narrare. necnon quodlibet ipsorum sanctorum dictis auctoritatibꝰ et exēplis singulariter ꝛ per se ac specialiter ꝛ precise quodammodo declarare. ¶ Est ergo notandum ꝙ quattuor sunt nouissima coīter apud sanctos in numero cōputata sicut patet euidenter ex verbis beati bernardi in quodam sermone sic dicentis. In omnibꝰ opibus tuis memorare nouissima tua. Que qnidē quattuor sūt mors: iudiciū: gehenna: et gloria. Quid horribilius morte? Quid terribilius indicio? Quid intollerabiliꝰ gehenna? Quid iocundius celesti gloria? Hec Bernardus.

Ista sunt quattuor rote currus aie vehentis ipsam ad eternā salutē. Ista sunt quattuor incitamenta spirituū hoīs iucitācia vt mūdanis spretis oībus ad suū redeat creatorē. Est igitur cōueniens et vtile ꝙ habeātur in cōtinua recordatione. Et ergo dicit salomō eccl. xxviij. Memēto nouissimorꝫ. Unde quidam volēs hic nouissīa frequēter habere pre oculis ꝛ iugiter in memoria versificādo sic loquitur in hec verba:: Bis duo sūt que corde tenus sub pectore misi. Mors mea iudicium baratri nox/ lux paradisi. Uerū cum totalis huius opusculi processus principaliter ꝛ pͤcipue ad hoc conatur inducere: vt nouissimorꝫ celebris memoria cordialiter ꝛ intime humanis cordibꝫ cōtinuo imprimatur. ergo videtur rationi cōsonū vt presenti huic libello hoc nomen cordiale loco sui tituli si placet imponatur.

De morte corporali.

Primū igitꝛ nouissimorꝫ cuius memoria ē a peccatis retractiua ē mors corporalis. Uñ bernardus in speculo monachorꝫ. Sūma philosophia ē meditatio mortis assidua. Hāc vbicūqꝫ hō perrexerit secū portet et in eternū nō peccabit. Itē aug. in libro exhortationū Nichil sic nos reuocat a peccatis sicut frequēs meditatio mortis. Hec est enī illa que facit hoīem se humiliare/ oīa contēnere: ꝛ pniam aggredi siue acceptare.

Quod mors facit hoīem se humiliare.

Dico igitꝛ ꝙ mortis memoria facit hoīem

se huiliare. Vñ aug: in libro de verbis dñi Agno
scat se homo mortalē et frāget elationē. Cetera
nrā ꝛ bona ꝛ mala incerta sūt. sola mors est cer
ta. Vñ ꝙuis aduētꝰ eiꝰ hora nobis ē incerta ꝛ oc
culta: ipsa tñ certissima est. ꝛ veniēs veniet cito ꝛ
nō tardabit. eccł. xiiij. Memor esto qm̄ mors nō
tardabit. Scribitur enim in thobia. Mors ꝑpe
rat. fuga nulla patet. mortale tributū. Soluere
nature legē tenet homo. Ad idē dicit ber. in q̄dā
ſmoē Miser hō q̄re te oī hora nō disponis. Cogi
ta te iā mortuū: quē scis de necessitate moriturū.
Distingue qualiter oculi vertēt in capite. vene
rūpent in corpore: ꝛ cor scindet in dolore. Quis
ergo nō timebit ꝛ se humiliabit cū certissime scit
se iam ī terrā reuersuꝝ. Nulla eni erit ꝑsonaꝝ ac
ceptio: sicut nec fuit ab initio Nā vt scribit. ij. Re
xiiij. Oēs morimur et quasi aque dilabimur ī ter
ram. q̄ nō reuertūtur Vñ legitur in richardo. In
re vocata fuit mors. quia mors morsꝰ amarꝰ oī
bus est a quo cauere nemo potest Hinc dr̄ in libel
lo de cōtēptu mundi Mors resecat mors omē ne
cat quod carne creat. Magnificos ꝑmit ꝛ modi
cos cūctis dominat. Nobiliū tenet imperiuꝫ nul
lūqꝫ veret. Tam ducibus ꝙ ꝑricipibus cōmunis
habetur. Mors iuuenes rapit atqꝫ senes/ nulli
miseret. Illa fremit genus omē tremit ꝙ in vrbe
mouet. Illa ferit caro tota perit: dum sub pede
mortis Conteritur. nec eripit vir robore fortis.
Nil redimit dum mors ꝑmit qꝛ federa nūquam
Nec precium nec seruitium mors accipit vn=
quam. Sed quid plura loquar? Nulli mors im=

pia pcit nec euadit lops nec q marsupia farcit.
Certe audio q mors ē vltima linea rer. Vñ scri
bit in getra Dia mors tollit doctū cecidisse ca-
thonē atq ipsū socratē pcubuisse ferūt Ecce qli
ter scia et doctrīa nullū pseruat a mortis iaculis
et ruinis. Nā vt scribit eccl. ij. Moritur doct⁹ silr
et idoct⁹ Vñ isai. xxxiij Ubi ē lrātus vbi ē verba le
gis pōderās vbi doctor puulorū: q. d. Nō sūt ne
q viuūt: sz eodē cursu cū alijs transierunt Sed
cū getha solū duos ante dictos noīat morte pem
ptos dic michi tu vbi hector. vbi iulius. vbi ale
xāder potentissimus. vbi iudas machabeus. vbi
sanson fortissimus vbi galienus medicus et aui
cenna ei⁹ socius vbi salomō prudētissim⁹ vbi absa
lō pulcherrim⁹ vbi tulius vbi aristoteles peritissi
mus. vbi plato et porphirius vbi doctissimus po
etarū virgilius: nonne oēs tanq peregrini et ho
spes vnius diei velocissime trāsierunt Uere sic
Nā vnus ex eis nō remāsit. quia in vanitate defe
cerunt dies eorū: et ānī eorū cū festinatione. Nā
vt dicitur in psal. In ymagine pertrāsit homo.
Nunc eni fortis et sanus ē comptus q p oīa cras
vo debilis et languid⁹ seu fossus in terra. cū dubia
et fragilis sit nobis vita tributa. Quod etiam
clare pz p quēdā philosophū q adriano impato
ri de essentia et statu hoīs interroganti taliter rñ
dit. Homo ē mācipiū mortis hospes loci viator
transiens sillis aceruo niuis rose mature atq po
mo nouo Ex his facilit cōprobatur q fragilis et
labilis et q idurabilis ē hūana vita. Nō solū mo
do pauperis verum etiam quantumcumq diui

rlset potentis. Nam commune mori: mors nul
li parcit honori. Mors feram mors neq̄ mors nul
li parcit et eq̄ Cūctis dat legem tollit cū paupe
re regem Pauperis et regis communis lex mo
riendi. Dat causam fiendi si bene scripta le gī.
Unū iob. xx. sic scribitur de diuite et elato. Si as
scenderit vsq̄ ad celum superbia eius: et caput
eius nubes tetigerit: quasi sterquilintū in fine p
detur. et qui eum viderint dicent. Ubi est velut
somnium aduolans. non inuenietur. transiet ve
lut visio nocturna. Jtē baruch. iij. Ubi sūt prīci
pes gentium qui dn̄antur sup bestias q̄ sūt sup
terram qui in auibus celi ludūt qui argentū the
saurisāt et aurū in q̄ cōfidūt hoīes et nō est finis
acq̄sitiōis eoꝝ. q̄ argētū fabricātr sollicitī sūt nec
ē inuētio opū eoꝝ. exterminati eni sūt et ad infe
ros descenderūt et alii in locū eorundē surrexe
runt. Unū ꝓsper in suis sentētiis sic ait. Ubi sūt
insuperabiles oratores. vbi qui cōuenientius fe
sta disponebat? vbi equorū splendidi nutritores
vbi exercituū duces. vbi satrape et tyrāni: non=
ne oīa puluis et fauille nōne in paucis versibus
est eoꝝ memoria vite? Respice sepulcra et vide
quis seruus q̄s dn̄s q̄s diues quis pauper. discer
ne si potes villicuz a rege fortem a debili: et pul
chrū a deformi. Jtē dicit criso. in libello de repa
ratione lapsi. Quid ꝓfuit illis qui luxuria corp
is et presentis vite voluptatibus vsq̄ ad diē vlti
mū ꝯmanserꝰ. Jntuere nunc sepulchra eorū vi
de si ē aliq̄d iactātie sue vestigiū ī eis si aliq̄ diuiti
aꝝ vel luxurie sig̃ cognouis. req̄re vbi sūt vestes ⁊

ornamenta pegrina. vbi nūc ē speculatorꝝ volup tas. vbi et assedaꝝ turbe et opulēcia risus/iocus ⁊ imoderata atq3 infrenata leticia quo abscessit vbi illa nūc ⁊ ipsi nūc sinē vtrorūq3 intuere diligē tius ⁊ accede ꝓpius ad singulorꝝ sepulcra. vide cineres solos et fetidas vermiū reliquias ⁊ recor dare nūc corporꝝ esse finē eciā si in deliciis leticia ⁊ labore et cōtinēcia transierūt hanc viā. Itē ber nar. in suis meditationib⁹ sic inqt. Dic michi vbi sunt hui⁹ mūdi amatores: qui añ pauca tpa no biscū erāt nichil ab eis remāsit nisi cineres ⁊ ver mes. attende diligent̄ qd sūt ⁊ quid fuerūt hoīes fuerūt sicut tu. comederūt/⁊ biberūt/riserūt du xerūt in bonis dies suos et in puncto ad inferos descēderūt. hic caro eorꝝ vermib3 ⁊ illic aīa depu tabit̄ ignib⁹ donec rursus in felici collegio colli gati sēpiternis inuoluātur īcendiis qui socii fue runt in viciis ⁊ pctis qd ꝓfuit illis inanis gloria breuis leticia/ mūdi potēcia/carnis voluptas fal se diuitie magna familia ⁊ mala ꝯcupiscētia? vbi risus vbi iocus? vbi iactātia? vbi arrogātia de tā ta leticia quāta tristicia post tātam voluptatem tā grauis miseria. de illa exultatione ceciderunt in magnā ruinā: grauia tormēta. Quicquid ill̄ accidit tibi accidere pōt. q2 homo es hō de humo ⁊ limus de limo de terra es: ⁊ de terra viuis. ⁊ in terrā reuerteris. De his supradictis mūdi ama torib⁹ tam carnaliter et secularit̄ viuētibus nec mortē metuētibus iā sic vicinā: loqtur Bern. ad fratres de mōte dei. O miserabiles miseri: quos ipse miserie hui⁹ miserabilis vie ⁊ vite seducunt

dū in bonis dies suos ducūt: ⁊ in puncto ad infer
na descendūt. Nā vt dr̄ in psal. Ueniet mors sup
illos: et descēdēt ad inferna viuētes. Certe tūc q̄
libet eoꝝ posset dicere. Circūdederūt me dolores
mortis et ꝑicula inferni inuenerunt me. Hi sunt
miserabiles miseri q̄s vita p̄sens sic seducit. De
q̄b⁹ dicit̄ iob. xxi. Impii viuūt subleuati cōforta
tiq̄ʒ diuiciis semē eoꝝ ꝑmanet corā eis. ꝓpiq̄ꝝ
turba ⁊ nepotū in cōspectu eoꝝ domus eorū secu
re sūt ⁊ pacate ⁊ nō est virga dei super illos. bos
eoꝝ cōcepit et nō abortiuit. vaca pepit ⁊ nō est pri
uata fetu suo. Egrediūt̄ quasi greges puuli eo
rū. et infātes eoꝝ exultant lusibus. tenēt tympa
num et ⁊ citharam ⁊ gaudent ad sonitum orga
ni Ducunt in bonis dies ⁊ in puncto ad infernū
descēdūt. O q̄ male fraudat̄ q̄ stulte ludificatur
qui propter florē mūdi vanūq̄ʒ decorē qui prius
apparet quasi flos et ꝓtinus aret vadit ad infer
nū ꝑdens dyadema supnū. Certe tūc flēs ⁊ tristis
qui penis tradit̄ istis mallet q̄ in oī tēpore vite
p̄terite paup̄ vixisset nec diuicias habuisset. Nec
immerito. Nā quid tūc thesauri: q̄d aceruus ꝓ
derit auri: cū pctōres mittūt̄ ad inferos. inferni
latebras ignē ꝑpetuūq̄ʒ tenebras semp̄ passuri nec
ab his vnq̄ rediturii: Charissime q̄d dicis de diui
tibus hui⁹ mūdi: q̄d de potētib⁹ hui⁹ seculi non
ne moriūt̄ sicut ceteri: Uerissime i nullo videt̄ pri
uilegiari. Nā sicut dicitur sapi. vii. vnus ē intro
itus oībus ad vitā: et similis exitus Itē iob. xxi.
Iste moritur robust⁹ et sanus diues et felix vi
scera ei⁹ plena sūt adipe et medullis ossa ei⁹ irri

gāt. ali⁹ vo morit ī amaritudīe aīe sue absq vllī opib⁹ ⁊ tñ sil' in puluē dormiēt: ⁊ vermes operient eos. Ecce q̄lit diuites et mūdi potētes mortē commune cum pauperibus sortiuntur Unde eccl'. x. Ois potentatus breuis vita. rex ē hodie: et cras morietur. De tali rege sine dubio sic legitur. i. machab. ij. Gloria eius stercus et vermis hodie extollitur. et cras nō inuenitur. Exemplū etiaʒ accipe de excellētissimo mundi principe. videlicet magno alexādro qui vniuersū orbē sibi potēter bellando subiugauit: sicq toti⁹ seculi solus dñs putabatur. Uñ legitur de ipso. Magnus alexander quo primū grecia rege floruit: ceteris multa trophea tulit. Hic mundi paragrās fines sibi subiugat orbem. totaq terra minor viribus eius erat. Item in alio libro scribitur de eodem Ois rex regū sibi subdita regna videbat. Fecit eū fame sonus et fortuna monarchā. Totus alexandro famuletur subditus orbis. Magnus ⁊ ī magno dñetur maximus orbe. Sed post mūdi triūphatū post vniuersale et vnicū tocius orbis adeptū imperiū quid magni sequebatur. Nunquid regni stabilitas aut potentie perpetuitas. nunquid corporis incolumitas aut p̄ntis vite lōgeuitas. Certe nequaq̄ sed illud cōmune oībus vltimus ad mortē post oīa facta recursus Tunc bñ poterat dīe alexāder in hora mortis sue illud iob xxi. Ego ille quōdā opulētus repēte ꝯtritus sum Nam solūmodo xij. ānos ⁊ nō āplius impanit Siceni de ipso scribit. Petrus ī aurora Bis senis dñans ānis morti vir obedit. cuius vita ad

huc vestra fama mori. Siliter de morte ꝯq̄rēdo
poterat dicere illud iob. xix. Spoliauit me glīa
et abstulit coronā de capite meo. destruxit me vn
diq꞉ ⁊ pereo. Ecce charissime iaꝫ pꝫ manifeste li
cet oīa cesar habet ⁊ glīa cesaris esse desinit ⁊ tu-
mulus vix erit octo pedū Ex quo vt videtur ap
parꝫ ꝙ regia maiestas oīs terrena potestas pro
speritas rerū series lōginqua dierū: p̄terit absq꞉
mora mortis dū venerit hora Vn̄ dicit poeta. Es
sapiens marcet sapiētia morte redūdās diuitiis
lapsu mobiliore fluunt es ꝓbus expirat: ꝓbitas
es honestus honestas labit̄ es fortis fortia mor
te cadūt Sane iā video ꝙ singula de nobis āni
furātur Eūtes ergo si fueris diues fort' pulcher
ve quid inde. Si dn̄s mūdi si rex si papa q̄d ide
si prior vel abbas fueris si p̄sul: tācito p̄tereunt
hec oīa. q̄d inde? Sola manēt merita q꞉ glorifi
cabitur inde. Vn̄ isidor⁹ ī omelia. Dilectissimi
pēsare debem⁹ q̄ꝫ breuis ē mūdi felicitas/ q̄ꝫ mo-
dica est hui⁹ mūdi glīa. q̄ꝫ fragilis et caduca ē tpa
lis potētia. Dicat q̄ poterit/ vbi sunt reges/ vbi
sūt pricipes/ vbi impatores/ vbi rerū locupletes/
vbi potentes seculi: vbi diuites mūdi? quasi vm-
bra trāsierūt. et velut somniū euanuerūt. q̄rūtur
et nō sūt. Quid dicem⁹ ad hec? Reges obierūt:
et pricipes mortui sūt. Multi tn̄ putant diu viue
re: ⁊ quasi nūq̄ꝫ morte cadere de p̄sēti vita. Certe
nō sic impii nō sic. Vos autem sicut hoīes morie
mini: ⁊ sicut vnus de principibus cadetis. Nā vt
dicit seneca ad lucillū. Huius eminētis vite cadē
ē exit⁹. Unde scribitur in gesta. Oīa mors delet

omnia morte cadunt. Uniuersas enī felicitates hoīm: mors terminat ꝛ ꝯcludit. Nam cuz predicaueris fidē abrahe pietatē ioseph: charitatem moysi fortitudiem sansonis zelū phinees dauid māsuetudinē helisei miracula salomonis diuicias ꝛ prudētiā absalonis pulchritudiez ꝛ formaz semꝑ extrema oīm luct⁹ occupat. fineꝙ hystorie finis hoīs imponit. vnaꝙ cōclusio est singulorū videlicet est mortuus Ecce iā patz manifeste ꝑ p̄dicta ꝙ fama gen⁹ mors sapiēcia res ꝛ honores nō retinēt hoīez quin ruat in cinerē. Nā oē quod est genitū tendit ad interitū. Hinc ē ꝙ ouidius dicit. Ortus cūcta suos repetūt matrēꝙ requirunt Et reddit in nichilū qđ fuit añ nichil. Oīa ad nichilū deuenerūt tāꝙ aqua decurrēs. Silr ꝛ ego miserrim⁹ q̄si ad nichilū redact⁹ sū ꝛ nesciui Nā dies mei sicut vmbra declinauerūt ꝛ ego sicut fenū arui. Puluis enī sumus ꝛ homo sicut fenuz. dies eius tāꝙ flos agri sic efflorebit. qm̄ spūs ꝑtrāsibit ī illo ꝛ nō subsistet ꝛ nō cognoscet āplius locū suum. Ecce iā cōsidera ꝙ homo est res fragilis res durans tp̄e ꝑuo. similis flori qui crescit ī aruo. Uñ ysa. xliij. Omnis caro fenū ꝛ oḿis gloria ei⁹ quasi flos agri. Uere fenū est populus. exsiccatū est fenū: ꝛ cecidit flos. Uerbū autem dn̄i manet in eternū. Et ꝗ cur superbit homo: qui est fenū tectorū ꝙ priusꝙ euellatur exaruit. Uñ scribitur in thobia. Est caro vas luteū vas lamētabile fenū aridulū fragilis glebella sacc⁹ olens carnis vita labor carnis cōceptio tabes mēstrua putredo finis origo lutū sꝑma prius modo saccus

olens post vermibus esca ĩ tumulo. Pro qua de te superbit homo? Itẽ bernardus in libro meditationũ. Vñ superbit homo cui⁹ cõceptio culpa nasci pena vita labor: necesse mori? Post hoiem vermis post vermẽ fetor et horror. Sic in nõ hominẽ vertitur oĩs homo. Attende igitur et vide principiũ vite tue et mediũ finẽ siue terminũ. et inuenies maximã occasionẽ ⁊ causam temetipsũ humiliandi. Quid cogitas? quid dicis? quez te ipsũ facis? Nõne puluis es ⁊ terra? Scriptum est enĩ eccl. xij. Reuertatur. puluis in terrã suaz vñ erat in terrã vilissimã. in terrã putridã vermib⁹ repletã Job x. vij. Putredini dixi. Pater meus es mater mea ⁊ soror mea vermibus. Item eccl'. xviij. Oẽs homines terra ⁊ cinis. Et geñ. iij. Reuerteris in terrã de qua sũptus es. qr puluis es et in puluerẽ reuerteris. Et ideo sicut amonet alanus Esto meõr ꝙ puluis eris et vermibus esca In gelida putrẽs qñ iacebis humo: non erit in mũdo qui te velit vltra videre Cũ tua raucidior sit caro rupta cane. Unde Bern. Quid fetidius humano cadauere? Quid horribilius hoĩe mortuo. Cuius erat in vita gratissimus ãplexus: fit in morte horribilissimus aspectus. Quid ẽ prosunt diuitie? qd delicie? qd honores? Diuitie nõ liberãt a morte: nec delicie a vermibus nec honores a fetore. O deus eterne ꝙ misera sorte clauditur oĩs homo. Certe tu charissime si ꝑdicta diligenter attenderes: maximã humiliationis causam ꝓculdubio inuenires? Itẽ ꝙ mortis memoria hominẽ humiliat: patet. iij. re. xxi. de acham

qui audita cōminatiōe mortis sibi facta ab helya interim humiliat⁹ ē sic ꝙ dn̄s dixerat ad heliaz. nōnevides achā humiliatū corā me? Legit̃ ꝙ in romana curia quondā fieri solebat/ scȝ ꝙ creato papa apportabat̃ corā eo stupa. Qua incēsa dicebatur sibi sub hac forma. Sic trāsit gl̃a mundi. Hoc est sicut ignis stupā velocit̃ ⁊ subito redigit in favillā: sic oīs gl̃a mundi labit̃ ⁊ preterit q̄si vmbra. Narrat etiā isidorus: cōsuetudīem antiquitus fuisse. ꝙ prima die coronatiōis impatoris cōstātino politani cū esset in gl̃a sua: lathomus quidā apportabat ei tria aut quattuor genera lapidū: dicēs ei ꝙ eligeret de q̄ sibi vellet. fieri monumētū Itē legit̃ de beato iohāne elemosinario p̄triarcha alexādrino ꝙ dū sepulcrū ei⁹ fieret nū-q̄ voluit illud pfici. ordinās ꝙ in magnis solēnitatib⁹ cū eēt in honore suo aliq̄s veniret ad euz: sic dicēs. Dn̄e sepulcrū tuū impfectū est. iube illud pfici: q2 nescisqua hora fur est venturus. Et quare ista fiebāt de papa ꝯ impatore ⁊ p̄triarcha q̄ oēs erāt viri status excellētissimi hui⁹ mundi: nisi vt semetipsos regnoscerēt hoīes mortales: et spe lōgioris vite aut magnanimitate potētie: seu terrene gl̃e supbiendo se non extollerent: sed morti memoriā pre oculis habendo se in oībus humiliarent. Vn̄ dicit̃ p ꝓpheram in psal. Sciant gentes q̄m hoīes sunt. Hoīes inquit: hoc est de humo seu de limo ꝓcreati. et ergo necessario morituri. Eccl̃. xli. Omnia que de terra sunt: in terrā conuertentur de quorum numero omīs homo reputatur. Hiere. xxij. Terra. Terra. Terra.

audi sermonē dñi. Ter vocat hoīem terrā. Nā cꝫ triplicīter pōt homo dici de terra. Est enim terra qꝛ de terra creatur: in terra conuersatur: et finali ter in terram redit et mutatur. Terra ē creatiōe cōuersatione et morte. Terra est natura via et sepultura. Terrā sapit. terram lingit. terrā sitit et cōcupiscit. cōglutinatus est in terra venter eius. descendit in interiora terre. celestium oblitus ꝓ terra litigat et ꝓ terra pugnat. Pro terra mare nauigat et pambulat. et sepius propterea nunc huc nunc illuc homo miserabilis anxius laborat nec a talibus cessat: donec qui de terra sumptus est reuertat̄ in materiā primā videlicet in terrā. dicens illud iij. re. ij. Ecce ingredior viā vniuerse terre. Et ideo cum fex cam lim⁹ cū res vilissima. simus. vnde supbimus ad terrā qñ reim⁹.

Quod mors facit oīa contemnere.

FAcit etiā secundo mortis memoria oīa cōtēnere. et tāq̄ nichilū reputare. Vñ hieroni. in ꝓlogo suo sup bibliā sic inqt. Facile cōtemnit oīa qui se semp cogitat moriturū. Nam cōcupiscentia oculoꝝ cōtemnit̄ qñ aliquis cogitat se tā breuiter relicturū oīa. Cōcupiscētia carnis despicitur dūmodo qs cōsiderat q corpus suū proprium q̄si instanti erit cibus vermiū. Supbia vite spernitur dū quis hoc corde ponderat q ille qui vult eē sup alios ponet̄ i fra subt⁹ pedes oīū q̄ ē īfimū elemētoꝝ. Et ꝗ dicit hieronim⁹ ad cipanū̄ ī ep̄l. Memēto morti tue et ñ peccabis q̄ q̄tidie recordat̄ se morit̄ū ꝯtēnit pñtia festinās ad fut̄a. esau

enī cōsiderans sibi mortē imminere fallaciter cō tēpsit terrena. Vn̄ dicit̄ genesis. xxvii. Si mori orqd michi pderūt primogenita. Itē isodorus aduertens pn̄tis vite breuitatem ꝛ ꝙ ea q̄ viden tur hic possideri quasi instantissime in morte vi delicet relinquēda sūt. Ad illoꝝ exhortās cōtemp tum sic inquiens ait. Si vis esse quietus nichil se culi appetas. semꝑ requiē mentis habebis si cu ras seculi a te pieceris abiiciis a te q̄cquid bonū ꝓpositū poterit impedire. Esto mortuꝰ mūdo et mūdus tibi mūdi gl̄am tanq̄ mortuus non aspi cias. ab effectu huius vite tanq̄ mortuus te iaȝ separa. sicuti sepultus non habes curam de secu lo tanq̄ defūctus ab oī purga negocio. viuēs cō temne quod post mortē nō poteris habere. Iteȝ seneca Nichil eque tibi ꝓficiet ad temperantiaȝ oīm rerum et cōtemptū sicut frequens cogitatio breuis eui et huius tempis incerti. Igitur dilec te mi dum viuis me mori mente memento mori. Item legitur in libello de dono timoris ꝙ q̄dam magne litterature in philosophis datus mundi vanitatibus audiens semel in matutinis legi de longa vita patrum et ꝙ semper dicebatur in fi ne ad quēlibet eoꝝ illud genesis. Et mortuus ē cogitauit ꝙ sibi eciam taliter eueniret quantū cūqꝫ tpis viueret. Ex hoc cōcipiens mūdi cōtem ptum intrauit in ordinē predicatorū in quo fac tus est parisius magister in theologia et vir exi mie sanctitatis. O q̄ bene hic habuit pre oculis verba ecclesiastes vndecimo sic dicentis. Si an nis multis vixerit homo et in oībus his letatus

fuerit meminisse debet tenebrosi tp̄is et dierum
multoꝝ. qui cū venerit vanitatis arguet̄ p̄tere-
rita Uere ī die mortis pȝ vanitas ac vāitatū vāi
tas/et ꝙ oīa fuerunt vana Un̄ scribitur eccle. iij.
Cuncta subiacent vanitati. et sic est reuera vana
sunt oīa vniuersa et singula. vanitas est vita no
stra et q̄libet mundi creatura. Nam vt dr̄ in psal
mo. Uniuersa vanitas oīs homo viuens. tu autē
estimas diu viuere. ꝛ hec tp̄alia annis plurimis
in delicijs possidere. Charissime nō sit homo vaī
tati similis factus. dies eius sicut vmbra p̄tereūt
Ecce iam vides ꝙ dies āni tui erūt pauci/ et sp̄a
tū tuū accipiet alter. Et ideo tp̄a lōga noli ꝓmit
tere vite: quocūꝫ ingrederis sequtur mors corpo
ris vmbrā. Ideo si te bene inspexeris ꝛ verba ti-
bi dicta ꝛ etiā post modū dicēda cordis auribus
diligenter ꝑceperis/ poti⁹ debes dicere vado mo
ri ꝙ credēs ꝑ longū viuere tēpus. forte dies hec
est vltima. Tibi enim dr̄ aīam tuam repetēt a te
que autē parasti cuius erūt. Ergo vade mori. va
de certus. qꝛ velox est dispositio tabernaculi tui.
vt scribitur. ij. petri. i. Et cogita iam te mortuuȝ
quē scis ꝺ necessitate etiā post quātoslibet ānos
ꝓculdubio moriturū. ac ꝯtemne trāsitoria q̄ sta
tim ꝛ quasi absꝫ mora quāuis inuite erūt reli-
quenda. Unde poeta refert. Predia terrarum.
possessio diuitiaꝝ. fabrica muroꝝ: grandis stru
ctura domoꝝ. gloria mensarū cū delitiis epulaꝝ
īsignesꝫ thori/ mappe ciphiꝫ decori. resplēdēs
vestis que moribus obstat honestis. grex armen
toꝝ. spaciosus cultus agroꝝ. fertile vinetū diuer

sa vite repletũ. gaudia natoꝝ. dilectio dulcis eorum. cũcta relinquunt nec post hec reueniunt. Ex his iam vide ꝛ cõsidera ꝙ nichil stabile aut ꝑmanens est in pñti vita. Vñ dicit eccli. ij. Magnificaui opera mea. edificaui michi domos. plãtaui vineas: ortos feci et põmeria. cõseui ea cũcti generis arborib⁹. ꝛ extruxi michi piscinas aquaꝝ. vt irrigarẽ siluã lignorũ germinãtium. possedi seruos ꝛ ãcillas multãqꝫ familiã habui armẽta quoqꝫ ꝛ magnos ouiũ greges vltra oẽs qui fuerũt añ me in hierusalẽ. coaceruaui michi aurũ et argẽtũ et substãtias regũ ꝛ ꝓuintiarum feci michi cantores ꝛ cãtatrices et delitias filiorũ hoĩm. ciphos et vrceos ĩ misterio ad vina fũdenda: ꝛ t̄ragressus sũ opib⁹ oẽs qui fuerũt ante me in hierusalẽ. sapia quoqꝫ perseuerauit mecũ ꝛ oĩa q̃ desiderauerũt oculi mei non negaui eis nec prohibui cor meũ qn omĩ voluptate frueret ꝛ oblectaret se ĩ his q̃ ꝑparauerã. Cũqꝫ me ꝯuertissẽ ad vniuersa opera q̃ fecerãt manus mee et ad labores in qͥbus frustra sudauerã: vidi in omnibus vanitatẽ ꝛ afflictionẽ animi ꝛ nichil ꝑmanere sub sole Vere nichil ꝑmanet. oĩa enĩ transeũt ꝛ labũt quasi vmbra Vñ iohãnes ď garlãdia Q̄ď fuit est ꝛ erit perit articulo breuis hore. Ergo qͥd ꝓdest eẽ fuisse fore? Esse fuisse fore: tria florida sũt sine flore. Nã sil oẽ perit qď fuit ẽ ꝛ erit Mũd⁹ eĩ trãsit ꝛ cõcupia ei⁹ Et iō qď breuit durat qͥs prudẽs q̃rere curat. Vñ bern. in libro meditationũ sic ait. Quid thesaurisat qͥs in terra cũ sine dilatiõe trãseat ꝛ illud qď collegit et ille

qui colligit? Tu ergo homo que fructu expectas in mudo cui fructus ruina est finis mors? Utinam saperes et intelligeres: ac nouissima prouideres. Item petrus blesen. in quadam epistola sic dicit. Gloria mundi fallax et seductoria: suos decipit amatores Quicquid enim vel in futurum promittit vel in presenti pretendit totum ad nichilum deueniet tanquam aqua decurrens. Inspice quam fragilis quam fallax quam sit inanis mundus et illius gloria quam cupimus. Et ergo stultissime cur cito non spernis que preterentia cernis? None vides mundum miserum nimis et furibundum sub gladio dire mortis languendo perire?

Quod mors facit hominem penitentiam acceptare

Iuxta ordinem premissorum nunc restat diligenter inuestigare qualiter mortis memoria facit hominem penitentiam aggredi siue acceptare. Istud clare patet. Josue. iii. de niniuitis qui ad comminationem mortis penitentiam peregerunt. Per hoc etiam beatus iohannes baptista inducebat homines ad penitentiam faciendam dicens luce. iii. Facite dignos fructus penitentie et subdit. Securis ad radicem arboris posita est. quod est comminatio mortis. Item psal. Cum occideret eos querebant eum et reuertebantur. videlicet ad penitentiam peragendam. Unde ambrosius super lucam Ue michi si peccata mea non defleuero. Ue michi si media nocte non surrexero ad confitendum tibi domine Ue michi si dolum proximo meo fecero. Ue michi si veritatem non dixero. Ad radicem arboris securis posita est. Job etiam considerans breuitatem presentis vite potius elegit hic: quam postmodum sine fructu inutiliter penitere. Unde dicit Job. x. Paucitas

dierũ meorũ finietur breui. Dimitte ergo me vt plãgã paululũ dolorẽ meũ: anteq̃ vadã et nõ reuertar ad terrã tenebrosã et opertã mortis caligine. Uere tẽpus pñs est breuissimũ. Nam vt dicit iob. xiiii. Breues dies hoĩs sunt. Itez prima ad chor. vij. Tp̃s breue est. Et ergo melius essz breuiter et leuiter nũc sustinere modicuz: q̃ post dolere et inutilit̃ penitere p̱ infinita seculorũ secula. Uñ dicit aug. de decẽ cordis. Melior ẽ modica amaritudo in faucibus: q̃ eternũ tormentũ in visceribꝰ. De breuitate presentis vite sic dicit idẽ in sermone. Uita hoĩs tota breuis ẽ ab ĩfantia vsq̧ ad decrepitã senectutẽ. Adã si adhuc viueret: ⁊ hodie moreretur quid ꝓfuisset illi longitudo vite. certe modicũ vł nichilũ. Unde posset dicere. Iam michi preterite fluxerunt tp̃a vite. Uñ quidã. Quid ꝓdest hoĩ si viuat secula centũ cũ moritur vitã trãsisse putat quasi ventũ. Et ergo dicit aug. super psalteriũ. si toto tp̃e illo viueres a quo adã de paradiso emissus est vsq̧ hodiernam diẽ: certe videres vitã tuã nõ esse diuturnã que sic aduolasset. Uita autem vniꝰ cuiusq̧ hoĩs quanta est: adde tantoslibet annos duc lõgissimam senectutẽ quid erit? Nõne quasi aurora matutina? Item dicit idẽ in quadaz omelia. Fragiliores sumus q̃ si vitrei essemus. Uitruz enĩ et si fragile est: tñ bene seruatum et custoditũ diu durat. vita aũt humana quãtũcunq̧ seruet̃ durare nõ potest. Nã vt scribitur ad hebreos. nono capitulo. Statutum est hoĩbus semel mori. ¶ Unde Seneca de remedijs futurorum

Vita nostra peregrinatio est. Cũ diu ambulaue rimus: deniq; redeundũ est. Hanc mortis neces sitatẽ et humane vite breuitatez: cõsiderauit gẽ tilis ille xerses: de quo beat⁹ hieronim⁹ scribẽs ad heliodorũ in epistola sic inquit xerses ille po tentissimus rex: qui subuertit montes mariaq; strauit: cũ de sublimi loco infinitã cerneret mul titudinẽ ait. Desinim⁹ ec. Hinc est q͂ seneca in epistola sua quarta dicit. Quottidie morimur. nã quottidie demit̃ aliqua pars vite nr̃e. Et q͂d aliud est vita nostra nisi quidã cursus siue trãsi tus ad mortẽ? Vñ nõ ĩmerito horrologio cõpat̃ q͂d semp gradatim trãsit: et vsq; ad certuz pun ctũ continue discurrit ⁊ tũc subito et ĩprouise cã panellas tangit ac eas sonitum facere cõpellit. Sic in vitate vita nr̃a labitur ⁊ fluit vsq; ad cer tũ punctũ/ hoc est ad vite terminum a deo patre positũ prefixum: quem nemo poterit preterire. tunc enĩ deficit et cadit ac cãpanellas realiter ⁊ ad litterã sepe pulsare et sonare facit. Igit̃ eui gila et prudẽter expecta casũ vite tue. Nã hor rologiũ tuũ gradus iã paucissimos habet ꝑtrã sire. Oĩs enĩ hora plures grad⁹ p̄terit et tran scẽdit et statim cũ ad vltimuz peruenit in bara trũ mortis ĩprouise et subito dilabitur et cadit. audi quid poeta refert. Vita breuis velut vm bra leuis fugit ⁊ nichilatur. Si vadit subito ca dit dũ stare putatur. Media enĩ vita in morte su mus. Et ergo dicit eccl. ix. Nescit homo finez su um sed sicut pisces capiũtur hamo et sicut aues cõprehenduntur laqueo: sic capiuntur hoĩes in

tpe malo. ecce iā venit finis. finis veīt. Nā mors
vite est vltima finis. Hec est finis cunctoꝝ hoīm
q̄ āmouetur in domo luctus. vt habetur eccl'ia.
viii. Vñ in libro metrico de vita et gestis alexā
dri. O felix mortale genus si semꝑ haberet eter
nū ꝑ mēte bonū: finē q̄ȝ timeret. Qui tā nobilib⁹
media q̄ȝ plebe creatis. Improuis⁹ adest anime
discrimine magno. Ecce iā charissime vita quid
ē hois nisi res vallata ruinis? Est caro nostra ci
nis modo pricipiū modo finis. Hinc est qđ ber.
dixit. Cū recordor q̄ȝ sū cinis et q̄ȝ venit finis si-
ne fine: ꝑtimesco vt ⁊ cinis refrigesco. Et quia se
cundū gre. Valde se solicitat homo in bono ope
re qui semper cogitat de terrena fine. Igitur di
lectissime oēm crede diē tibi diluxisse supremū
semꝑ habens memori mēte necesse mori. Quis
ergo sane mentis considerans breuitatē ⁊ maxi
mā incertitudinē huius vite ac ꝓpinquitatem
mortis iam venture. Quis aīaduertens diligēt
q̄ȝ reuoluens q̄ȝ anni nostri sicut arena medita-
būtur: ⁊ dies nr̄i sicut fum⁹ defeciūt/ q̄ȝ homo na
tus de muliere ⁊ breui viuens tpe/ q̄ quasi flos
egredit̃ ⁊ ꝯterit̃ ⁊ velut vmbra fugit? Quis mēte
ten⁹ hec pōderās ac cordialit̃ ītuēs ⁊ ꝯsiderans
sic seducit̃ a diabolo carne ⁊ mundo: q̄ȝ penitere
negligit ī hoc tpe breuissimo: imo (vt veri⁹ dicā)
in hac pn̄ti horula siue momēto. Certe nemo dif
fert siue negligit: nisi quē malicia sua peit⁹ exce
cauit. O q̄ta pena de illa negligētia ꝯsequetur
Vñ apoca. ad hebre. ij. Quō effugiem⁹ si tantā
neglexerim⁹ salutē? Hic beat⁹ effrē dicit. Charis

sime i hoc breui tp̄e si neglexerimus: nullā oīno excusationē habebim⁹: quā pn̄ris facinorib⁹ oñ dam⁹. Noli ḡ breuitatē hui⁹ tp̄is negligere: ne p̄ īfinita scl'o⁊ scl'a pn̄ia īfructuosa postmodū īcipias tarde peñitere. Jgr̄ festina ⁊ ne tardaueris ne cū fatuis v̄gib⁹ finalit̄ excludaris. Vñ math. xxv. Ecce spōs⁹ veit ⁊ q̄ parate erāt ītrauerūt cū eo ad nuptias. ⁊c̄. Sup q̄ btūs grego. sic dicit. O si palatū cordis sapere possit q̄tū admiratiōis hab3: ecce spōs⁹ venit Quātū dulcedis cū dicit̄: ītrauerūt cū eo ad nuptias? Et q̄tū amaritudis cū dr̄: clausa ē ianua? Charissime si hec sapes ⁊ itelligeres ac freq̄nt̄ corde ten⁹ rumiares ad penitētia3 vtiq3 festināter curreres. Nec q3 tēp⁹ acceptabile et dies salutis p̄ comessatōes ⁊ ocia tā iutilit̄ perderes sine fructu. Et ḡ scribit̄ apo. ij. Mēor esto vñ excideris ⁊ peītētiā age. Legit̄ apd̄ clareual lē accidisse q̄ q̄dā vir sanct⁹ cū eēt i orōne audiuit quādā vocē miserabilit̄ lamētantē. Et cū inq̄reret q̄d hoc eēt r̄ndit: Ego sū aia cuiusdā dāna ti meā īfinitā plangēs dānationē. Et cū de pena eius q̄reret: dixit. q̄ iter oīa q̄ dānatos magis excitabāt ad penā: erat amissio tp̄is sibi gr̄a di collati. in cui⁹ p̄ua morula potuissent pn̄iam fecisse que eos liberasset a pena īfernali. Vñ hugo d̄ sācto victore. Oīa gehēne supplicia supat: deū nō videre ⁊ bonis carere: q̄ in ptāte habuisti obtinē. Opemur igit̄ bonū dū tp̄s hē⁹ ne postmodū dicā⁹ peītēdo illd̄. hie. viij Trāsit messis finita ē estas ⁊ nos saluati n̄ sū⁹ Hic ē q̄ deuot⁹ ille effrē nos admōet sic. d. Obsecro vos kmi ⁊ supplr ro

go amici mei vigilate in hoc breui tpe/ i hac hora vndecima contendite. iam enī vespera ꝑperauit ⁊ cū gloria multa remunerator adueniet: reddere vnicuiqꝫ scd̄m opera sua. Exēplariter enī pꝫ ꝙ mortis memoria īducit hoīem ad penitētiā faciēdā. Unde legitur ꝺ quodā milite flagicioso ꝙ nullā pn̄iam a papa alexādro sibi īpositam voluit acceptare. Tandem papa dedit sibi annulū vnū vt illū ꝓ penitentia portaret. ⁊ qn̄cunqꝫ euꝫ respiceret: ꝙ pro morte sua cogitaret. Quod cū fecisset multis diebus: postmodū ad papā rediȷt. dicēs ꝙ paratus esset oēm aliā pēitētiam quācunqꝫ sibi iniūgeret facere et implere. Item legitur de qdam alio pctōre qui etiam nullā voluit acceptare penitētiā. tandem cōfessor su⁹ sibi hoc iniūxit. vt pciperet seruitori suo ꝙ semꝑ in primo ferculo baculū decorticatū presentaret dicēs. Dn̄e reducatis ad memoriam ꝙ necessario habetis mori. et nescitis vbi/ quomō/ vel qn̄. Cū aūt per tēpus aliquod sic fecisset: et ꝑ hoc q̄ comedebat sibi in odiū verterētur: dixit cōfessori suo. ꝙ paratus esset oēꝫ aliā pn̄iaꝫ facē q̄tācunqꝫ etiā vellet. Nā cor suuꝫ erat in seipso cōturbatū: et formido mortis cecidit suꝑ eum. Ex p̄dictis ꝰ satis clare pꝫ ꝙ mortis mēoria facit hoīeꝫ se huīliare oīa cōtēnere ⁊ pn̄iaꝫ aggredi siue acceptare ⁊ ex consequēti pctā deuitare. Et ideo sepe recorderis bone frater: ꝙ morieris. et si memor es mortis felix eris cito fortis.

Scd̄m nouissimoꝝ est de extremo iudicio. Secūdum nouissimoꝝ cui⁹ frequēs recorda

tio nos a peccatis reuocat: est iudiciū nouissimū et finale. Huius enī memoria nō solū cohibet a maximis: verumetiā a culpis minimis et peccatis. Uñ in vitis patrū legitur q cū quidam senex vidisset quēdā iuuenē dissolute ridētem: dixit ei. Coram celo et terra reddituri sum⁹ rōem totius vite nostre. et tu rides. quasi diceret. Si scires q stricta rō postmodum fiat in iudicio de oībus pctīs q tūcunq leuibus z paruis: nō rideres sed poti⁹ plāgeres et doleres. qz nūc locus est flendi: locus est pctā luendi. Postea gaudebunt: qui nunc sua crimina flebunt. Uñ gre. in omel. Si qua est pñtis tpis leticia/ita agenda ē vt nūq amaritudo sequēt iudicij recedat a memoria. Hinc est q dñs dicit eccl. xxxviij. Meōr esto iudicij mei. sic enī erit z tuum michi heri: z tibi hodie. Nam cū accepero tempus: ego iusticias iudicabo. Sic per prophām loquitur in psal. z ioelis. vlt. Consurgant et ascendāt gentes in valle iosaphat: qz ibi sedebo vt iudicē in circuitu oēs gentes Item hiere. ij. Adhuc iudicio contendā vobiscū ait dñs. De quo gñali iudicio scribitur ozee. iiij. Audite verbū dñi filij israel. qz iudiciū dño cū habitatoribus terre. Hoc iudicium valde est timendū Uñ dicit propheta A iudicijs enī tuis timui. Itē sapi. v. Uidētes turbabuntur timore horribili: gemētes pre angustia spūs. Certe dñe in hoc die turbabuntur gentes et timebūt qui habitāt t̄minos a signis tuis. Nec imerito pauebūt: qz multū horribilia erunt signa q videbūtur Nam vt scribitur luce

xxi. Cū viderit filiū hoīs veniētē i nube cuȝ ptāte magna ⁊ maiestate. tūc erūt signa ī sole et luna ⁊ stellis: ⁊ i terris p̄ssura gētiū p̄ cōfusione sonit⁹ maris ⁊ fluctuū. ita q̄ arescent hoīes p̄ timore et expectatiōe. q̄ supueniēt vniuerso orbi. O miser hō cogita illud iudicis. s. dei ⁊ hoīs tā horribilē aduētū. Nā ignis ī cōspectu ei⁹ exardescet et in exercitu ei⁹ tēpestas erit valida. Ignis inq̄ ante ipm p̄cedet ⁊ iflāmabit i circuitu iimicos ei⁹. Vn̄ hebre. x. Terribilis ē aūt q̄dā expectatio iudicij et ignis emulatio q̄ ɔsūptura ē aduersarios ei⁹. Et malach. iij. Ecce dies veniet succēsa q̄si caminus ⁊ erūt ōs supbi ⁊ ōs faciētes ipietatē vt stipula. Itē isai. lxvi. Ecce dn̄s i igne veniet. Vn̄ ioel. ij. Vn̄ faciē ei⁹ ignis vorās: ⁊ p⁹ eū exurēs flāma. Et igit̄ vt scribit̄ malach. iij. Quis stabit ad vidēdū eū? Ipe eni q̄si ignis cōflās et quasi herba fulonū sedebit colās ⁊ expurgās argētū Quis g̃ sane mētis hūc iudicē ⁊ aduēt⁹ ei⁹ diē toto corde nō timebit? Vn̄ grego. sup ezech. Que erit mens hoīs eṫni iudicis p̄n̄tiā nō formidātis: vbi cūcta sit̄ pctā an̄ oculos redeūt: ⁊ oīa q̄ cuȝ delectatiōe facta sūt ad mēoriā cū pauore reducūtur? Certe vt scribit̄ puer. xxviij. Vere mali nō cogitāt iudiciū: q̄ aūt req̄rūt deū: aduertūt oīa. Vn̄ ber. i psa Expauesco q̄ vultū iudicis vēturi. Vultū quē latebit nil occultū nec relinq̄t q̄d iultū. ⁊ q̄s nr̄ȝ nō tiebit q̄n iudex appebit? Ignis inq̄ ardebit peccatores q̄ delebit. Est aūt hoc iudiciū sp̄alr̄ metuendū ppt̄ tria. Primū ē multiplex accusatio ipius pctōris valde ꝑhorrēda. Scdm ē strictissima

villicationis nr̃e ratio. Tertiũ ē horribilis sentē tie expectatio q̄ a iusto iudice tūc crudelit̃ ē ferē- da. q̄ oīa sūt pctōrib⁹ plurimũ metuēda ꝛ ꝑ cōse- quens eorum memoria est a pctīs retractiua.

¶ Quod iudicium timendum est propter mlti plicem accusationem.

Est aũt pmũ ꝑpt̃ qđ iudiciũ valde ꝛ spālit̃ metuēdũ est: multiplex accusatio ipis pctō rib⁹ valde grauit̃ ꝑhorrēda. Vñ mlta īueniūtur et nũerant̃ ī scriptura q̄ pctōres ī die nouissimo accusabũt. Primũ ē ꝓpria cōsciētia q̄ pctōrē ar guet nō ī occulto vt nũc: sꝫ corā oībus tūc aperte. Vñ dañ. vij. Judiciũ sedit ꝛ libri apti sūt: id ē cō sciētie q̄ oīb⁹ reuelabũtur. In his libris cōtinet̃ sentētia vite vel mortis: glie seu cōfusiōis: salut̃ perpetue vel cōdēnatiōis sempit̃ne. Itē apo. xx Judicati sūt mortui ex his q̄ scripta erāt ī libris ſm opa ipoꝝ. hoc est in cōsciētijs ipoꝝ. Vñ ro. ij. Testimoniũ illis reddēte cōsciētia eoꝝ. Nā testi moniũ bone cōsciētie ē accusatio pctōrũ cōdēna tio siue pena. Scđm qđ accusat pctm̄ sūt diaboli et spūs maligni: ipi eni sūt ꝓditores. Nā sugge rũt pctm̄ faciēdũ: ꝛ de facto ꝛ de cōmisso pctōreꝫ accusabũt. sicut soci⁹ furis int̃ dũ accusat furē de illo qđ fecerat cũ eo. Jō. apo. xij. Diabol⁹ accusa tor fratrum noīat̃. Unde augustinus. Astabunt omnes ante tribunal christi: ꝛ presto erit diabol⁹ et recitabit verba ꝓfessionis nostre: ꝛ obijciet no bis ī faciē quicqđ fecerimus ꝛ in quo peccauim⁹ et in q̄ loco: et quid facere debebam⁹ Dictur⁹ est

enī ille aduersarius nr. Equissime iudex iudica
istū esse meum ob culpam: qui noluit esse tuus p
gratiā. tu⁹ est per naturā: me⁹ per miseriā. tu⁹
ob passionē: meus p suasionē. tibi inobediens:
michi autē consentiens. a te accepit īmortalita-
tis stolā a me hanc pannosā qua indutus est tu
nicā tuā. vestē dimisit: cū mea huc venit. Equis
sime iudex iudica ergo istū esse meum: et mecū
fore cōdēpnatū. Hec aug. Tercium q peccato-
res accusabit: sunt angeli et spūs beati. Credibi
le est enī q ille qui tradidit aīas custodiendas:
requirat ab eisdē de hmōi custodia rationē ꝛ cū
illi nō mentient: oportebit eos dicere q ipi sunt
in culpa. sed peccatores noluerunt eis credere ꝛ
obedire. sicut nō est culpa medici q̄ nichil omit-
tit de pertinētibus ad curā infirmi si non sanat
languidū sibi inobedientem Unde hieremie. li.
Curauimus babilonē et nō est curata et est xbū
angeloꝝ quasi diceret. fecimus qđ necessarium
erat fieri circa babilonē vt curaretur. sed culpa
sui fuit q nō est curata. Quartū accusans pctō
rem sūt creature. Et si queris q̄: dico q omnes ꝛ
singule. Nā offenso creatore totus mūdus odio
habebit offensorē. Vñ iob. xx. Reuelabūt celi ini
quitatem impij et terra aduersus eū consurget
Nā dñs aduocabit celū de sursū et terraz discer
nere ppl'm suum. Vñ criso. super math. In illo
die nichil est q rñdeam⁹: vbi celū et terra solet
luna dies et noctes/ ꝛ tot⁹ mūdus stabūt aduer
sus nos in testimoniū pctōꝝ nrōꝝ. Et ergo dicit
grego. Si queris quis te accusabit. Dico totus

mūdus et creature. nō solū pctōres accusabunt verum etiā creatorē ꝺ ipsis vindicabūt. vñ sap. v. Armabit creaturā ad vltionē inimicoruꝫ et pugnabit cū illo orbis terrarū cōtra insensatos videlicet pctōres. Item eiusdē. xvi. Creatura tibi factori deseruiēs excandescit in tormētū adū sus iniustos. Quitum accusans pctōrē sūt miserabiles persōe q̄ iniuriam passe sunt. nā ille tūc accusabūt eos q̄ ipsis iniuriam fecerūt. tūc eniꝫ ꝟificabit̃ verbū ꝓphete in psal. sic dicentis. Cognoui qꝛ faciet dn̄s iudiciū inopū ꝛ vindictam pauperū. Nā ipse qui abissus intuetur q̄ sedet super cherubin et seraphin: qui ambulat super pēnas vētoꝝ terribilis est in consilijs sup filios hoim: tūc iudicabit causas pauperū: qn̄ stabūt in magna cōstātia aduersus eos: q̄ se āgustiauerunt. Tūc vindicabit oīa pater orphanoꝝ. et iudex viduaꝝ. paciētia ꝟo pauperū nō peribit in finē. Accusabūt etiā subditi suos impios negligentes ꝑlatos. vñ bern. sup cātica. O terribilis deus sup filios hoim. frustra incipiēt miseri tūc dicē mōtibus: cadite sup nos ꝛ collib⁹ cooperite nos veniēt ante tribunal xp̄i: et audiet̃ grauis ppłoꝝ q̄rela: accusatio dura quorū vixere stipēdiis nec diluere pctā quibus facti sūt duces ceci et mediatores fraudulenti. Sextū accusās pctōrē ē malicia siue peccatū hiere. ij. Arguet te malicia tua ꝛ aduersatio tua īcrepabit te. Vñ peccata erūt ligata ad collū pctōris. Ozee. xiij. Colligata est iniquitas effraym: absconditū pctm̄ ei⁹. Itē trenoꝝ i. Cōuolute sūt ꝛ imposite collo

meo videlz iniqtates mee. Et iō sicut furtū ligatū
ad collū furis accusat eū ita ꝛ tūc pctā accusabūt
miserū pctōrē. Prouer. v. Iniqtates sue capiūt
ipiū: et funib⁹ pctōꝝ suoꝝ vnusqsqꜫ cōstrigitur.
Hic est qꝺ p ꝓphām dicit Funes pctōꝝ circūple
xi sūt me. qb⁹ funib⁹ mali p diabolū trahētur ad
infernū. tūc eni cadēt i retiaculo ei⁹ pctōres. ꝛ ca
ptio quā abscōdit appħēdit eos. Legit̄ de ericio
qꜫ intrās ortuz onerat se pomis figēs ea i aculeis
suis. cū aūt venerit ortolan⁹ tūc erici⁹ volens fu
gere ipedit̄ ab onere: ꝛ sic cū pomis cōprehēdit̄
et arrestat̄. Sic etiā pctōri accidit diuersis one=
rato pctis: qb⁹ cōprehēdet̄ i die iudicij ꝛ accusa=
bit̄ ab eisdē. Vñ psal. Cognoscet̄ dn̄s iudicia fa
ciēs: ꝛ i opib⁹ manuū suaꝝ cōprehēs⁹ ē pctōr. De
quo dicit Iohā nes chriso. sup matheū. Ipe cogi
tatiōes ꝛ opa specialit̄ stabūt an̄ oculos nr̄os ac=
cusantes nos an̄ deū. Dicēte apl̄o. cogitatiōibus
inuicē accusantib⁹. vñ Bern. Tūc opa nr̄a simul
loquētia dicēt ad miserū pctōrē. Tu nos elegisti
opa tua sum⁹: te nō deserem⁹: tecum erimus: te=
cū ad iudiciū pgem⁹. Nā vt dicit̄ ezechiel. xviij.
Sicut iusticia iusti sup euz erit: sic impietas ipi⁹
erit sup eū. Hic ē qꜫ psalmi. dicit. Audite hec ōs
gētes: aurib⁹ percipite ōs q habitatis orbē. Cur
timebo i die mala? hoc est: i die iudicij q̄ nō soluz
mala ē: immo pessima cuilibet pctōri. Ad qꝺ re=
spōdet sibiipi: dicēs Igit̄ tūc timebo qꝛ iiquitas
calcanei mei circūdabit me. Septimū ꝛ vltimuz
accusās pctōrē: sūt tormēta siue istrumēta passio
nis dn̄i nostri iesu xp̄i. immo verius ipemet xp̄s.

Uñ ihere. Crux xp̄i cōtra te pugñbit. Xp̄s vulne-
ra sua contra te allegabit. cicatrices cōtra te lo-
quētur: et claui de te cōquerent. Hinc aug. in tra
ctatu de simbolo sic dicit. Fortasse dñs ī corpore
suo cicatrices obseruauit: vt in iudicio pctōrib⁹
exprobret. ꝛ cōuincēs eos dicat. Ecce hoīez quez
crucifixistis. ecce deū et hominē ī quē credere no
luistꝭ. videte vulnera que infixistis: agnoscite la
tus quod ipugnastis: quod ꝑpter vos apertuz ē
et intrare noluistis. Tunc etiā xp̄s accusans pec
catorē dicet id quod naum. iij. habet scriptum.
Reuelabo pudenda tua in faciē tuā et ostēdā gē
tibus nuditatē tuā: et regnis ignominiam tuā.
Itē ozee. ij. Reuelabo stultitiā eius in oculis ar-
matoꝝ ei⁹: et vir nō eruet eū de manu mea. O q̄
desolati ꝛ q̄ tristes erūt in hac die miseri pctōres
Tūc eni sicut scribit apoca. i. Uidebit eū oīs ocu
lus et q̄ eū pupugerūt: ꝛ plāgēt se sup eū oēs tri-
bus terre. Tunc peccator vidit ꝛ irascetur. denti
bus suis fremet et tabescet.

¶ Qd iudiciū timēdū est ꝑpt reddendā rōem.
Aliud quod timorosum reddit iudicium est
strictissima ꝛ villicationis nostre ratio d oī
bus singulariter facienda. Unde luc. xviij. Red
de rationem villicationis tue. iam enim non po-
teris villicare. Charissime si esses rationem red
diturus mille florenorum coram domino tem-
porali iusto prudenti et seuero: multuz deberes
sollicitari pro bona computatione. Sis ergo
multo magis sollicitus vigilans et timorosus

ꝑreddenda rōe de cōmissis et omissis corā deo
et angelis et oībus sctis ei⁹ quibus tūc pn̄tibus
et astantibus te necessario oportebit cōputare:
nō solū de maioribus: verū etiam ꝺ minimis vs
ꝙ ad vltimuȝ q̄drātē. Vn̄ isai.iii. Dn̄s ad iudi
cādū veniet cū senioribus populi ⁊ principibus
eius. Itē zacharie.xiiij. Veniet dn̄s deus meus
⁊ oēs scti cū eo videlȝ ad iudicium generale. qđ
erit in publico coraȝ oībus et non in occulto. et
igitur tanto magis ē timēdū. Vn̄ sophonie.iij.
Mane iudiciū suū dabit in luce et nō absconde
tur. Erit ꝗ rō multimoda et cunctis tūc redden
da. Primo videlȝ de aīa nobis a deo cōmissa.
Si enī rex filiā sibi dilectissimā quā ī regno suo
disposuit fieri reginaȝ alicui suorum cōmisisset
subditoꝝ et ille eam male custodierit/ quis dubi
tat qn̄ rex exigeret rōeȝ ꝺ custodia filie sue talit̄
neglecte? Quid ergo faciet rex celoꝝ de illo cui
filiā suā id ē aīam sibi specialiter dilectā tradi
dit in custodiā quā intēdit ad dignitatē regina
in celis sublimare/ si eā male custodierit. nōne
magnā ide exiget rōeȝ? Ideo dr̄ deutro.iiij. Cu
stodi temetipm̄ et aīam tuā sollicite Nā sicut di
cit aug. Maius ē dān̄ū in amissiōe vnius aīe: ꝙ̄
mille corpoꝝ. Vn̄ bern. in libro meditationuȝ.
Totus iste mūd⁹ ad vnius aīe preciuȝ estimari
nō potest. Et igitur dicit idē. Cur carnē tuā pre
ciosis rebus īpinguas ⁊ adornas quā infra pau
cos dies vermes sunt in sepulchro comesturi? ⁊
aīam tuā bonis operibus non decoras q̄ deo et
angelis ei⁹ in iudicio est presentāda. Cur ergo

animā vilipēdis τ ei carnē anteponis: dn̄am ancillari τ ācillā dn̄ari: magna abusio est Itē dicit idē in libro de cōtēptu mūdi. Hodie filij hoīz aīe curā negligūt: curā aūt carnis oī desiderio perficiūt. neq̃ enī peccare metuūt: sed puniri. Tu ergo charissime noli min⁹ dignū diligere pl⁹ mag⁹ digno. Noli corp⁹ extollere τ aīaz negligere: noli ancillā extollere τ dn̄am ꝑmittere ācillari. vn̄ Criso. in libro de repatiōe lapsi. Si aīam negligim⁹: nec corp⁹ saluare poterim⁹. Nō enī aīa ꝓ corpe: sed corp⁹ ꝓ aīa factū ē. Qui ergo qđ ꝑmū est negligit: τ qđ scđm et īteri⁹ ē extollit τ custodit: vtrūq̃ corrūpit. Qui xͦo ordinē seruat: et qđ primū est colit τ custodit. τ si scđm neglexerit: ꝓ primi salutem saluabiť et scđm. Si ḡ volueris animā tuā saluare: et bonā inde dn̄o reddere rōem: ipsaz instrue sciētijs τ virtutib⁹ diuinis. Vn̄ dicit plato i thimeo. Ad hoc aīa cōiūcta est corpi: vt fenereť sciētias τ xͦtutes. si cū magno fenore venerit: benigne suscipieť a suo creatore. si naūt relegabiť ad inferna. Scđo reddēda ē rō de corpe nostro. Ipz siquidē ē castrū a deo nobis traditū et cōmissū. Vn̄ berñ. Bonū castrū custodit q̄ corpus suū custodit. Exigeť ergo rō de custodia huius castri. videlicet si īimici dn̄i hoc est carnis voluptates et vicia ibi: aliq̄n sūt recepti: et familiares eiusdē τ amici. id ē xͦtutes τ bona opera: ab inde turpiť effugati. si diabol⁹ ibi sit recept⁹: et xp̄s verus dn̄s confuso mō sit exclusus. Quod si fecerim⁹ magna erit suspicio de nota ꝓditiōis nostre et infidelitatis: τ stabim⁹ ad reddēd uz inde

rationē. Itē corp⁹ nostrū est iumētū a deo nobis cōcessū: vt ipo vtamur pro aīe nr̄e cōmodo ⁊ vtili tate. de quo debem⁹ reddere rationē quo ad tria Vn̄ eccl. xxxiij. Cibaria/ virga/ ⁊ on⁹ asino. panis disciplina ⁊ op⁹ seruo. Tā asinus q̄ seru⁹ desigt nostrū corp⁹ cui debet panis ad sustētationē na ture: virga discipline ad lasciuie repssionē ⁊ on⁹ boni operis ad ꝑfectū penitētie. Exiget ꝗ dn̄s d̄ hoc suo iumēto: si illi pabulū discrete ministra uerim⁹: nō nimis late ipm corp⁹ nutriēdo. Nā q̄ seruū suū delicate nutrit: postea illū sentit contu macē. vt habet ꝓuer. xxix. Etiā nō nimis modi cū ipi corpori de necessarijs. tribuēdo. qđ si fece rim⁹: reputamur ꝓprioꝝ corpoꝝ iterēptores. Cō tra quod sic loqtur bernar. ī epl̄a ad fratres de mōte dei. Sūt ⁊ alia corporis exercitia ī quibus necesse ē laborare. sic̄ sūt vigilie: ieiunia: ⁊ hmōi que spūalia nō impediūt sed adiuuāt: si cū ratio ne ⁊ discretione fiant. q̄ si ex īdiscretione sic agā tur vt vel deficiēte spū: lāguēte corpore: spūalia impediātur. q̄ sic est: corpori suo abstulit opis ef fectū: spūi affectū: ꝓximo exēplū: honorē deo: sa crilegus ē ⁊ hoꝝ oīꝫ i deū re⁹. Et ꝗ gregori. xxx. moraliū sic dicit. Per abstinētiā carnis vicia ex tinguēda sūt nō caro. Sed necesse est vt artē cōti nētie quisqꝫ teneat: qđ nō carnē sed vicia occidat sepe eni dū in illa hostē īseqmur: etiā carnē quaꝫ diligimus trucidam⁹ Secūdo exiget si cū virga discipline illud correxerimus a rebellione et la sciuijs ipm cohibendo. Unde bern. sup cantica. Iugo discipline insolētia morum est domanda.

Item dicit idē in epl'a. O q̄ cōpositū reddit om nē corporis statū necnō et mētis habitū discipli- na. ceruicē submittit et ponit supcilia: componit vultū: ligat oculos: cachinos ꝓhibet ⁊ moderat linguā: frenat gulā: sedat iram: et format inces- sum. Tertio exigit dn̄s: si ip̄m corpꝰ laborare fe cimus in operibꝰ penitentie ⁊ virtutuꝫ. Unde au gusti. i li. de baptismo paruulorū. Propter hoc de paradiso emissus adā cōtra edon habitabat: vt significaret q̄ in laboribus qui sūt delicijs cō- trarij: erudiēda est caro peccati. Unde corpꝰ nr̄ꝫ reputandū est aīal laboriosum ad opera penitē- tie facienda a deo nobis cōmodatum. Noli ergo tenere illud ociosū: cū ignoras q̄ diu apud te ma net: ne imperfecto penitētie opere ab illo q̄ con- cesserat forsitā ipsū iprouise repetatur. Et ergo iohannes criso. sic dicit. Si mutuo acceperis bo uem aut equū: operaris instanter et dicis. Forte cras a me tollet. quare hoc etiā nō facis cum cor pore: quod facis cū equo vel boue? Sic igit iumē tum tuuꝫ a iesu xp̄o tibi cōcessum discrete nutri- as: vt sustentetur natura ⁊ domentur vicia. Sic virga discipline corrigas: vt maneat inobedien tia et fulgeat castimonia. sic ad laborem instru as: vt profugantur ocia ⁊ faciat dina penitentie opera vt tunc finalit possis domino bonā et va- lentem exinde reddere rationem. Tertio reddē da erit ratio de ꝓximis. Et primo pater de filio. Hoc habetur primo reguꝫ tertio. vbi legitur q̄ heli punitus ē pro filijs suis: eo q̄ nouerat illos indigne agere: ⁊ nō corripuit illos delinquētes.

Et ergo dicit. puer. xxix. Erudi filiũ tuũ. Uñ qđ
Si tibi sit nat⁹: peccãtẽ corrige natũ. Ne ve suuz
luere possis de iure reatũ. Itẽ prelat⁹ de suo sub
dito ezechi. xxxiij. Fili hoĩs speculatorẽ dedi te
domui israel. Audiẽs ergo ex ore meo sermonez
annũciabis eis ex me. si me dicẽte ad impiũ ĩpie
morieris morte: ⁊ nõ fueris locut⁹ vt se custodi-
at impi⁹ a via sua: et ĩpe in iniqtate sua morietur
sauguinẽ ei⁹ de manu tua reqrã. Itẽ eze. xxxiij.
Ecce ego ĩpe videbo sup pastores: ⁊ reqrẽ gregẽ
meũ de manu eorũ. Itẽ dñs seu pŕiceps terren⁹
etiã rõem reddet de suo inferiori ⁊ subiecto. Hoc
pꝫ nume. xxx. vbi pŕicipes a dño iussi sũt suspen
di ĩ patibulis ꝓpt pctm̃ ppl'i: qꝛ fornicatus fuit
ppl's cũ filiab⁹ moab.: q̃ vocabant eos ad sacrifi
cia sua: vt legit ibidẽ. Tales eni sũt pŕicipes et
prelati de quib⁹ scribit Hiere. xxv. Ululate pa-
stores ⁊ clamate ⁊ aspgite vos cinere opiates gre
gis qꝛ cõplecti sũt dies vestri vt interficiamini ⁊ ca
detis q̃si vasa p̃ciosa. Uideãt ergo p̃lati eccl'ie et
pŕicipes vniuerse terre q̃ aliis p̃sũt: qualit cõmis
sũ sibi gregẽ verbo parit ⁊ exẽplo regũt instru-
unt ⁊ defendũt Prelati nãqꝫ debẽt ppl'm docere
a lupinis hereticoꝝ insultib⁹ vulpinis q̃qꝫ frau-
dib⁹ sagaciter defensare. Pŕicipes ꝟo terre de-
bẽt peccãtes corrigere: scꝫ subditis iudiciũ et iu
stitiã facere. pupillos ⁊ viduas miserabilesqꝫ p-
sonas diligẽter ꝓtegere nec queq̃ ĩiustis exacti
onib⁹ seu molestiis aggrauare Sciãt eĩ fore scri
ptuz sap. vi. q iudicium durissimũ his qui p̃sũt
fiet. Exiguo eni cõceditur mia: potentes aũt po-

tēter tormēta patient̄. Ad vos ergo ꝑlatos ꝛ ꝑn
cipes vniuerse terre sunt hi sermones mei: vt di
scatis sciētiā nō ꝛ excedatis/ac subditos sic instru
ite/regite ꝛ defensate: tūc durissimū hoc iudiciū
vbi fortiorib⁹ fortior ꝛ maiorib⁹ maior instat cura
tio: secure in die nouissimo valeatis expectare.
Quarto erit ratio reddēda de oīb⁹ operibus cō=
missis. Vn̄ atanasius dicit in simbolo: ꝙ ad chri
sti aduētū oīs hoīes resurgere habēt cū corpo=
ribus: et reddituri sūt de factis ꝓpriis rationem.
Et hoc est qđ apl'us innuit. ij. ad corin. v. vbi dicit
Oēs nos manifestari oportet ante tribunal xp̄i:
vt recipiat vnusquisqȝ ꝓpria corporis ꝓut gessit
siue malū siue bonū. Unde eccl'. vltimo. Cūcta q̄
sūt adducet dn̄s ad iudiciū: et nō solū magna et
grauia peccata: sed etiā q̄ in oculis nostris videt̄
modica et q̄si nulla. Vn̄ paruū quid videt̄ pass⁹
hoīs. sed de hoc ratio reddēda. Job. xiij. Obser
uasti oēs semitas meas: et vestigia pedū meorū
cōsiderasti. Et subdit capl'o sequēti. Tu quidem
gressus meos dinumerasti. Itē eiusdem. xxxiij.
Oculi eius sup vias hoīm et ōs gress⁹ eius cōsi=
derat. scʒ ad retribuendū quod i illis ꝑpetraue=
runt. Exēplū de angelo numerāte oēs pass⁹ he=
remite: de quo legit̄ in vitis patrū. Minus est vbū
ociosū. Et tn̄ sicut scribit̄ Math. xij. De oī verbo
ocioso quod locuti fuerint hoīes reddent in die
iudicij rationem. Sap. i. Qui loquit̄ que nō po
terit latere nec preteriet illū correctionis iudiciū
Minimū videtur cogitatio vana: et tamen dicit̄
Sap. i. In cogitatiōibus impij īterrogatio erit.

Et eiusdē. vi. Ipse cogitationes nostras scrutabit. Un̄ ysaie. vij. Ego aūt in opa eor̄ et cogitationes eor̄ veio: vt cōgregē cū gētib⁹ videlicz ad iudicandū, put gētes iudicabo. De quo habet ioelis. iij. In diebus illis cōgregabo ōs gētes: et deducā illas ī valle iosaphat: et disceptabo cuz eis ibi sup ppl'o meo et hereditate mea israel. Oīa ergo opa nostra cogitatiōes et verba strictissime iudicabūtur. Nā vt dicit grego. sup illud math. xxiiij. Oēs capilli vestri numerati sūt. Sic de⁹ vias nostras cōsiderat et gress⁹ dinumerat: vt nec mīme cogitationes aut verba minutissima q̄ apud nos viluerūt ī eis iudicio remaneāt indiscussa. Tūc eni vniuersa opa nostra tanq̄ si in frōtib⁹ essent scripta: erūt oībus manifesta. Nā vt scribit eccl'. xi. In fine hoīs denudatio operū illius. Quinto erit ratio reddēda nō solū de malis cōmissis: sed etiam de bonis ptermissis. Un̄ mathe. xxv. Tūc dicet rex his q̄ a sinistris ei⁹ erūt: Discedite a me maligni ī ingnē eternū: qui parat⁹ ē diabolo et angelis eius. Esuriui eni et nō dedistis michi mā ducare: et cetera q̄ sequūtur. Et fuit vna d' causis quare diues epulo nō inuenit aque refrigeratio nez: q2 paup lazarus de micis eius mense nichil potuit obtinere. Item nō solum de cōmissis et omissis ratio reddetur sed etiā de tempore pdito. in quo mala facta sūt et bona plurima neglecta Eccl'. xvij. Numerū dier̄ et tēp⁹ dedit illi dn̄s: vt ip̄is salubriter ad eius honorem et propriam salutem semp vteretur. quod tamen multi vilipendunt: et tempus inutiliter consumunt. De q̄ ber

nardus in sermone ad scolares conqueritur di=
cens sic. Nichil preciosius tẽpore sed heu nichil
hodie vilius reputatur. transeunt dies salutis: ⁊
nemo recogitat: nemo sibi perire diem: et nunq̃
rediturum causat. Sed sicut non peribit capil=
lus de capite: sic nec momentũ de tempore: vide
licet de quo ratio non exigetur. O quantum hoc
timebat beatus Anselmus in meditationibꝰ su=
is sic dicens. O lignum aridũ et inutile eternis
ignibus dignũ. Quid eniꝫ respondebis in illo die
cum exigetur ad te vsq; ad ictum oculi omne tẽ=
pus viuendi tibi impensuꝫ: qualiter ad te fuit ex
pesũ? Et ideo sapiẽs dicit eccl. iiij. Fili conserua
tempꝰ. Sexto et vltimo reddẽda erit ratio de oĩ=
bus donis a deo receptis. Ipse enĩ dñs nihil dat
de quo non velit habere rationẽ. Unde potiꝰ vi=
detur cõmodare q̃ simpliciter dare. Ipse eniꝫ re
quiret rationem de omni dato: siue sit spũale: vt
sunt bona aĩe naturalia. acquisita et infusa siue
corporalia: vt fortitudo agilitas ⁊ pulchritudo
siue temporalia vt sũt potestates diuitie et hono
res. De his omnibus patet exemplariter ⁊ para
bolice. Mathe. xxv. de quinq; talentis. et Luce
xix. de nobili qui tradidit seruis suis diuitias: d
quibus omnibus oportuit reddi ratio: et fieri cõ
putatio spiritualis. Et ergo scribit iob. xix. Sci
tote esse iudiciũ semper breuiter faciẽdũ: in quo
de omnibus et singulis superius iam positis ra
tio strictissime exigetur Quare dicebat iob. xxxi
Quid faciam cum surrexerit ad iudicandum do
minus et cuꝫ quesierit quid respõdebo illi? O q̃

velociter veniet querēs et interrogās de oīb⁹ operibus nostris Nā iuxta est dies pditiōis/ et adesse festinant tpa: scz quando iudicabit dn̄s ppl'z suum q2 vt dicit abdie. capi vltio. Juxta ē dies dn̄i sup oēs gētes. ipse nāqꝫ dicit apo. iij. Ecce venio cito. Et ꝗ dicit marci. xiij. Uigilate. nescitis eni qn̄ dn̄s veniet: sero an media nocte an galli cantu/ an mane: ne cū venerit repēte iueniat vos dormientes. quod aūt vobis dico oīb⁹ dico: vigilate nam si nō vigilaueris: veniā ad te tanq̄ fur et nescies qua hora veniā ad te. Jtē apo. vlti. Ecce venio cito et merces mea mecū est reddere vnicuiqꝫ ſm opera sua. et ideo charissime cū de tot et tantis te tācito et quasi iprouise et subito oportz reddere rationez. semp vigila et diligēter te examīa consciētiā quoqꝫ fūditus expurga: vt cuz dn̄s ad iudicādū venerit: possis eidē couenietēter respondere: et in oculis ei⁹ grām ac pctōrū veniā misericorditer iuenire Et hoc est qd suadet tibi eccl'ia. xviij. vbi dicit. Ante iudiciū interroga temetipz: et in conspectu dei inuenies propiciationem:

¶ Qd iudiciū timēdū ē ꝓpter sentētie ꝓlationē

Ultimū qd iudiciū reddit formidabile et pauescendū ē horribilis expectatio sententie que a iusto iudice tūc crudelit est ferēda. Hec āt sententia ē terribilis spāliter ꝓpter tria Primū est incertitudo sentētie siue dubitatio. nulli eniz cōstat an ꝓ se vel cōtra se feret. Nā vt dicit eccl'. ix. Sūt iusti atqꝫ sapientes/ et opera eoꝝ i manu dei. Et tn̄ nescit hō vtrū odio vel amore dign⁹ sit sed oīa in futuruz seruant incerta. Vn̄ legitur in

vitis patrũ: q̈ cuȝ abbas agathon moritur⁹ per
tres dies staret imobilis apertis oculis ⁊ fratres
eũ pulsabãt dicẽtes: abbas vbi es? rũdit. In con
spectu oĩm iudicis assisto. Et dixerũt fratres Tu
times? Dixit. Intima v̄tute que potui mandata
dei custodiui. sed hõ sũ: ⁊ nescio vtrũ opera mea
accepta fuerũt corã deo. quia aliť sũt iudicia dei
et aliter hoim. et iõ timeo: nec cõfido nisi venero
añ deũ. Dixit eni grego. Justicia nr̃a ad examẽ
diuine iustitie deducta iiustitia est: et plerũq3 sor
det in cõspectu iudicis qđ i intẽtiõe fulget opãtis
Uñ puer. xiiij. Est via que videť hoi iusta: ⁊ nouis
sima eius deducũt ad interitum. Et q2 iste sctũs
pať agathon hec cordialiť aduertebat: iõ q̈uis
in mãdatis dei custodiẽdis diligẽtissim⁹ fuit: fu
turũ tamẽ iudiciũ valde timuit ⁊ expauit. Itẽ le
giť adhuc in vitis patrũ q̈ qdã senex dixit. Tres
res timeo. vnã videlȝ qñ aĩa mea egressura est ď
corpore. aliã qñ occursura ẽ ipi deo. tertiã v̄o qñ
finalẽ sententiã i die nouissimo expectauerit au=
ditura. Ecce qualiť hoc iudiciũ multi scõꝝ patrũ
timuerũt ꝓpter incertitudinẽ sentẽtie tũc feren
de. Et vere merito multũ est timẽdũ.. Uñ math.
vij. et sũt v̄ba saluatoris. Multi dicent michi in
illa die dñe nõne in noĩe tuo ꝓphetauim⁹ ⁊ demo
nia eiecimus: ⁊ v̄tutes multas fecim⁹? ⁊ tũc cõfi=
tebiť illis dicẽs: nũq̈ noui vos. discedite a me Et
si ꝓphete et fugãtes demones ⁊ mirabilia in dei
noĩe faciẽtes tũc repellẽtur: qs poterit esse secu
rus quis tã sancte hic posset viuere q̈ i hoc iudi
cio nõ habeat tremere et flere? Nullus verissime

cum non sit mūd⁹ a sorde super terram etiā nec infans vni⁹ diei. Hinc ē q̄ scribit isaye. lxiiij. Facti sumus vt mūdi nos oēs quasi pann⁹ menstruate vniuerse iusticie nostre. Igitur de oībus operib⁹ nostris ī hoc iudicio ꝓducendis q̄tūcq̄ etiā videant bona siue iusta debem⁹ merito formidare. Unde iob. ix. Uerebar oīa opa mea sciens q̄ nō parceres delinquēti. Sic beat⁹ paul⁹ vas electionis q̄uis de nullo peccato cōsci⁹ sibi fuit. dic enī actu. xxiij. Ego enī cōscientia bona cōuersat⁹ sum añ deū vsq̄ in hodiernū diem. tñ sicut scribitur eccl. de ꝓpiciatu pctōꝝ noluit esse sine metu neq̄ adiicias pctm̄ sup̄ peccatū. Uñ. i. ad corin. iiij. quasi pauescēdo dicit. Nichil michi cōscius sū: sed ī hoc nō iustificat⁹ sū. Hic gre. ait. Iusti āt oē quod agūt metuūt dū tm̄ cōsiderāt añ q̄tum iudicē stabūt. Oēs ei stabim⁹ añ tribunal xp̄i sicut scribit apo. ad rom̄. xiiij. Et io. Quid ꝗ mis rim⁹ dicā: vel quid faciā dū nil boni ꝓferā añ tātū iudicē? Scdm̄ ꝓpt̄ qd̄ sententia ē t̄ribilis ē illi⁹ sentētie dura ꝛ lamentabilis imo ītollerabilis ꝓlatio cū dicit. Ite maledicti. Uñ math. xxv. Cū venerit filius hois in maiestate sua ꝛ ōs āgl'i cū eo: tūc sedebit sup̄ sedē maiestatis sue: ꝛ cōgregabunt añ eū oēs gētes: ꝛ separabit eos ab īuicē sicut pastor segregat oues ab hedis. ꝛ statuet q̄dez oues a dextris edos aūt a sinistris: tunc dicet rex his q̄ a dextris ei⁹ erūt. Uenite bn̄dicti patris mei. possidete paratū vobis regnū a cōstitutiōe mndi. Esuriui et dedistis michi manducare. ꝛc̄. que sequūtur. Tūc dicet his q̄ a sinistris ei⁹ erūt

Discedite a me maligni in ignē eternū q̄ parat⁹
est diabolo ⁊ angelis ei⁹. Unde q̄dā. Judicis in
lite breuis est vox. Ite: veite dicetur. reprobis ite
venite probis. O graciosissimū et dulce xp̄i allo
quiuz: cū dixerit venite. O durū et amarū immo
intolerabile v̄bū: cū p̄nūciauerit discedite a me
siue ite. Uere vere aspera vox ite: vox est benedi
cta venite. Unde berna. O q̄ graue q̄ inuite a si
nistris erit ite. Cū a dextris vox venite dicet rex
largitor vite. Iste est gladi⁹ ab vtraq̄ p̄te acut⁹
exiens ab ore filij hoīs. vt habetur apo. i. ⁊ etiaȝ
xix. Certe tūc p̄cutiet terrā virga oris sui. et spū
labiorꝝ suorum interficiet impiū. vt habet esa. xi
O q̄ terribile est illā vocē tūc audire. Uñ augu.
sup iohannē. Qui ceciderūt ad vocem vnam xp̄i
morituri. q̄d faciēt sub voce iudicaturi? Ipse si
q̄dē rugiet sicut leo. amos. iij. Leo rugiet q̄s nō
timebit? Item esaie. v. Rugitus eius vt leonis:
Et hie. xxv Dn̄s d̄ excelso rugiet: ⁊ d̄ hitacl̄o suo
dabit vocē suā. p̄ueiet q̄ soit⁹ vsq̄ ad extrema t̄re
q̄r iudiciū dn̄o cū gētib⁹. Certe tūc vox dn̄i erit i
v̄tute: vox dn̄i i magnificētia: vox dn̄i ꝯfrigētis
cedros: nā tūc dn̄s ꝯfringet cedros libani. hoc ē
sup̄bos ⁊ elatos ei⁹ iimicos sp̄ales: q̄ mox vt ho=
norificati fuerit ⁊ tanq̄ cedri exaltati: quēadmo
dū fum⁹ deficiēt. cū i hoc iudicio hūiliati fuerit a
dn̄o. ⁊ q̄si penit⁹ ad nichilū redacti. Hec etiā vox
dn̄i erit sic̄ tonitruū v̄berās t̄rā. Jō iob. xxvi. tre
mens dicebat. Quis. potit tonitruum magnitu
dis illius intueri? Unde psalmista Intonuit d̄ ce
lo dn̄s: et altissim⁹ dedit vocē suā. Itē iob. xxvij.

Tonabit dñs voce sua mirabiliter: q facit magna et inscrutabilia. Hinc anselm⁹ i meditatiõib⁹ suis dicit. Quid dormitas aĩa tepida et enormi digna qui nõ expergisciter. q nõ tremet ad tm̃ tonitruuz nõ dormit sed mortu⁹ ẽ. Itẽ vbũ dñi erit ad modũ fulguris coruscantis. Vñ zacharie. ix. exibit vt fulgur iaculũ ei⁹: et dñs i tuba canet. Certe sicut dicit isa. xxvij. In illa die clangetur tuba magna. Hinc dicit iohãnes criso. sup illud math. xxiiij. Uirtutes celorũ mouebũtur. Uere vox magna vox tube terribilis: cui oĩa obediũt elemẽta q petras scindit: iferos aperit: portas ereas frangit: vincula mortuorũ dissoluit/ et de pfũdo abissi aĩas liberatas corporib⁹ suis reddit: et ad iudiciuz ire cõpellit. Hec aũt oĩa citius cõsumẽtur in opere: quã sagitta trãsit i aere. Dicẽte aplo pma ad corinthe. xv. In momẽto in ictu oculi in nouissima tuba. De hac etiã tuba dicit hiero. sup matheũ. Quotiẽs diẽ illũ cõsidero toto corde cõtremisco siue eni comedo siue bibo: siue aliqd aliud facio semp videtur illa horribilis tuba souare in aurib⁹ meis. Surgite vos mortui venite ad iudiciũ. hũc diez frequẽter debet cogitare quilibet tribulat⁹ seu onere penitentie aggrauat⁹. et inde magnũ suscipiet in aĩa subleuamẽ. Vñ grego. in omelia Diem illũ fratres charissimi ãte oculos vrõs ponite: et quicqd modo graue cernitur i eius opatiõe leuiatur. Debem⁹ etiã hũc diem expauescere et iere. nã ẽ dies ire: dies magna et amara valde. Itẽ isaie. xiij. Ecce dies domini crudelis veniet: et indignationis plenus et ire et furoris. Johel. iij.

Sol cõuertetur in tenebras: ꝛ luna in sanguinē anteꝗ̄ veniat dies dñi magnus ꝛ horribilis. O quantũ metuebat beat⁹ berñ. hunc diē qñ dixit. Cũ recordor morituꝛ⁹: q̄d post mortē sũ tactur⁹ terret terror me vētur⁹ quē expecto nó secur⁹ terret dies me terroris dies ire ꝛ furoris: dies luct⁹ ꝛ meroris: dies vltrix pctõꝝ. De hoc etiā die ait idē in sermōe sic. Audi stabũt ante tribunal xp̄i vt audiāt vocē iudicij q̄ obdurauerũt aures suas ꝛ vocē cõsilij. q̄d enī loquit̄ dñs: agite (inq̄t) penitentiā. multi dissimulāt mlti cõtinēt aures suas ꝛ dicũt: dur⁹ ē hic sermo. Nõ sic impij nó sic. qñ cũ intonuerit dur⁹ s̄mo verbũ asperũ cũ ꝓnũciatũ fuerit. Ite maledicti ī ignē eternũ. Quid ergo dicēt in illa die terribili miseri pctõres perpetue cōdēnati cũ viderit sctõs ad regnũ vocari: atꝗ semetip̄os ad mortis supplicia eternalit̄ destinari. Certe sicut dr̄ sapiē. v. Gemētes pre angustia spũs dicētes ītra se pniam agētes: ꝛ pre āgustia spũs dicētes. Hi sũt quos aliqñ habuim⁹ in derisũ ꝛ in silr̄itudinē improperij. nos insensati vitam illoꝝ estimabam⁹ īsaniā. ꝛ finē illoꝝ sine honore Quō ergo cōputati sũt int̄ filios dei ꝛ inter sanctos sors illoꝝ ē. Nos errauim⁹ a via v̄itatis ꝛ lumē iusticie nõ illuxit nobis. ꝛ sol intelligētie nõ est ortus nobis. Lassati sumus in via iniq̄tatis et p̄ditionis. Et ambulauim⁹ vias difficiles viam dñi ignorauimus. Quid nobis ꝓfuit sup̄bia: aut quid diuitiarum iactātia cõtulit nobis? Transierunt enī oīa illa tanꝗ̄ vmbra ꝛ tanꝗ̄ nũcius precurrens et tanꝗ̄ nauis q̄ pertransit flu=

etuantē aquā. cui⁹ cū ꝑterierit non est vestigium inuenire. Certe hec cōfessio et penitētia erit nimis tarda. penitebūt quidē ad penā: sed nō cōsequentur ad veniā. Nā tūc nō erit ampli⁹ loc⁹ venie ꝛ mīe: sed eq̄tatis ꝛ iusticie. cū ꝓnūciaꝛ a tremēdo iudice. Ite: ꝛ venite. O q̄ hec sententia ab hominib⁹ ē timēda. Unde legiꝛ in vita patrum q̄ quidā sēus cū spūs fornicationis ipm grauiter temptaret: exorauit dominū vt tētator ei visibiliter appareret. Quod factum est. Tunc sanctus iste ait. Quid tibi ꝓficit q̄ sic me tentas? Est enim summa fatuitas. Nosti nanq̄ q̄ cum aliquem in peccatum precipitas peccatuȝ tuū aggraues: et ex cōsequēti penā tuā sic augmētas. Rñdēs demon ait. Scio eni verū eē q̄d loqueris. scio eniȝ q̄ quāto plures peccare fecero tāto diem iudicij ampli⁹ retardabo. Illā aūt diē sup oīa re formido: in qua durā illā sniam me auditurū expecto Ite maledicti in ignē eternū q̄ ꝑatus est diabolo ꝛ angelis ei⁹. Et vt fulmiationē illi⁹ snie saltē ad tp̄s valeā retardare: iō nitor hoīes tam grauiter tētare. O de⁹ eterne q̄tū tunc demones et miseri pctōres timebūt: ꝛ a voce tonitrui tui formidabūt. Et ergo si volueris hanc vocē nō timere ꝛ in illa die horribili ꝛ magna secur⁹ eē semia nūc opera iusticie pietatis ꝛ mīe. O q̄ felix fuerit et multū beat⁹ qui nūc intelligit super egenū et paupem: nā i die mala liberabit eū dn̄s. ꝓuer. xi. Bñfacit aīe sue vir misericors. Facetiaȝ ꝯdigs fruct⁹ pnie. nā q̄ nūc seīnāt in lacrymis ꝛ dolore tūc venietes venient portātes manipłos suos cuȝ

magꝫ exſpectatiōe. Sꝫ multi nūc ſeīnāt ſpinas et ziz=
zaniā putātes ſe tūc triticū meſſuros. Nō ſic īm
pij nō ſic. q̄ eni ſemiauerit hō: hec ⁊ metet. dicit
apſ̄lus ad galathas. vi. Et ꝗ dicit dn̄s ozee. viij.
Araſti īpietatē īiq̄tatē meſſuiſti. Un̄ q̄ ſemiauit
pctīn ⁊ actꝰ neq̄tie: metet gehēnalē penā. q̄ vero
ꝟtutes ⁊ opa pnie: colligit gliāꝫ ſēpiť nā. nā qui
bona egeř ibūt ī vitā eťnā: q̄ ꝟo mala ī ignē eter
nū. opa ei illoꝝ ſequūť illos. Scribť apo. xiiij Nā
opa tūc ſaluabūt te: opa cōdēnabūt. Hinc ē q̄ dť
ioh. v Uenit hora ī q̄ ōs q̄ ī monumētis ſūt audiēt
vocē filij dei. ⁊ ꝓcedēt q̄ bōa feceř ī reſurrectionē
vite: q̄ ꝟo mala ī reſurrectionē iudicij. Un̄ apo. ij
dicit iudex affuturꝰ. Ego ſū ſcrutās corda et re=
nes ⁊ dabo vnicuiqꝫ vrꝫ ſꝫ opa vrā Nā vt ð ꝛ abdie
ca. vlt. Sic̄ feciſti fiet tibi. Et ꝗ ſcribť hie. l. ⁊ ſūt
ꝟba iudicis ad āgl̄os malos ð pctōꝛe ꝯdēnato: ſic
dicētis. Reddite illi ſm̄ opꝰ ſuū. iuxta oīa q̄ fecit
facite illi Et igiť ſi velľ ātūnū bonū tūc habē ⁊ mľ
tis fructibꝰ abūdare: ſeia nūc largiť ī hoc ꝟe pſē
tis huiꝰ vite. Nā q̄ pce ſeiat: pce ⁊ metet: vt habe
tur. ij. ad cori. ix. ſic etiā q̄ ſeiat ī maledictiōibus
et pctis ð eiſdē ⁊ metet. Nā vt ð ꝛ cōi. pū. Qð ſibi
q̄ſqꝫ ſerit pn̄tis tp̄e vite. hoc ſibi meſſis erit dū di=
cit ite veite. Tertiū ꝟo ꝓpť qð ſnīa iudicis ð ꝛ ſribi
lis: ē deſolata ⁊ oī doloꝛe plena dānatoꝝ a ðo et
anglis ⁊ ab oībꝰ ſctis eťna ſepatio. cū ps ſiniſtra
a demōibꝰ rapieť. In iſtāti ei ⁊ ſine moꝛa hoꝛri=
bili illa ſententia ab oꝛe xp̄i ꝓmulgata: erūt pati
demones crudeliſſimi rapiētes aīas miſeroꝝ du
centes eas velociter ad ſupplicium ſempiternū.

Hoc etiā pz figuratiue hester. vij. de mistris assue ri regis q̄ erant auidissimi ꝛ pati ad suspendēdū amon. Vñ dr̄ ibidē. Nec dū verbū de ore regis ex ierat: et statim operuerūt faciē ei⁹ serui regis. Sic diaboli in die illa erūt patissimi ad stati rapien das aīas pctōꝝ. Et hoc est qđ dicit in lamētatio nibus Hiere. ca. i. Oēs psecutores ei⁹ apprehen derūt eā. Vñ criso. de repatōne lapsi. Cogita se uos illos ꝛ horrēdos penaꝝ mistros: qui pctōres ꝓcipitant ad supplicia sempiterna. Itē hugo d̄ sancto victore. Tortores horribiles q̄ nūq̄ mise rentur erūt parati vt data snīa te damnatū rapiāt ad tormēta. tūc miserāde miser lamentando di ces. Susceperūt me sicut leo parat⁹ ad predam ꝛ sicut catul⁹ leonis hitās in abditis. O dolor in effabilis. o pena indicibilis talis amarissime sepa ratōis. Vñ bern̄. in meditatōib⁹ suis dicit. Quis putas meror erit: q̄s luct⁹: q̄ tristicia: cū sepabū tur mali a cōsortio iustoꝝ ꝛ a visiōe dei: ꝛ traditi in potestatē demonū ibūt cū illis in ignē eternuz ibiq̄ꝫ erūt sine fine in luctu ꝛ gemitu ꝓcul relega ti a btā patria pādisi: ꝛ in gehēnā nūq̄ lucē hitu ri: iuxta quantitatē culpe penā sustinētes. Tūc illi miseri pctōres de oi redemptōne desperātes vsq̄ꝫ in eternū nō videbūt lumē. Nā introibūt in in feriora terre / tradētur in man⁹ gladij ptes vulpi um erūt. hoc ē ipoꝝ demonū q̄ sūt fraudulenti et neq̄ssimi in oībus ad nocendū. De hac sepatiōis pena sic dicit crisosto. i li. de repatōe lapsi. Non nulli i peritoꝝ putāt supesse ꝛ optabile videri: si tm̄mō careāt gehēna. ego aūt multo grauiores

q̄ gehennā dico esse cruciatus: remoueri et abij
ci ab illa gloria. Nec puto ita acerba esse gehen
ne supplicia: vt sūt illa de quib9 audi quod dicit
beat9 petrus. Torquetur is qui arcet a cōspectu
xp̄i. Hoc (crede michi) penis oībus grauı9 ē. hoc
est solū qd̄ supat gehennā. Unde idem sup illud
math. iij. Excidet et in ignē mittet. Intollerabi
lis res est gehēna. qs nesciat τ suppliciū horribi
le. tamē si mille quis gehēnas ponat: nichil tale
est dicturus: quale ē ab honore illi9 glie ꝑpelli τ
exosū est esse xp̄o. Nā ſm beatū augu. Reprobi
mallēt oē tormētū sustinere: q̄ videre faciē iudi=
cis irati. Un̄ ioel. ij. A facie ei9 cōtremuit terra:
sol τ luna obtenebrati sūt: τ stelle retraxerūt splē
dorē suū: a facie eius trucidabūtur ppl̄i. Certe
dn̄e tūc pc̄tōres infirmabūtur et peribunt a facie
tua. τ hoc pre dolore nimio cū eā viderint aduer
sam τ quo ad ipsos terribilit̄ cōmotā et terribilis
sime. dicēte illud hiere. xviij. Dorsū τ nō faciē o=
stendā eis in die ꝑditiōis eoꝝ. O qualis separatio
q̄ grauis et amara tūc diuisio cuiuslibet pc̄tōris
a facie dn̄i sibi totaliter indignātis τ terribiliter
dicētis. Amē amē dico vobis: nescio vos. Unde
quidā. Caroꝝ tristis est decess9 tristior istis. Cor
poris et aīe tristissim9 a deitate. Charissimi ꝑpt̄
hec oīa supradicta τ q̄si infinita alia q̄ causa bre
uitatis omittūtur expgiscimini et leuate capita
vestra: ac oī timore et tremore diē illū p̄cauete.
Nā sicut dr̄ Sophōie. i. Iuxta ē dies dn̄i magn9
iuxta est velox nimis. Et igit̄ dr̄ isa. xiij. Ululate
qr ꝑpe est dies dn̄i: vigilate itaq̄ qr nescitis diē

neq3 horã. scribit math. xxv. Vñ. i. ad tessal. vi.
Fratres xp̄i diligẽtes sitis q2 dies dñi sicut fur i
nocte ita veniet. Cũ eni dixerint pax et securitas
tunc repentin9 eis supueniet interit9 Et sicut do
lor in vtero habẽtis ⁊ nõ effugient. Vos aũt fra-
tres non estis in tenebris vt vos dies illa tãq̄ fur
cõprehendat. õs eni filij lucis estis ⁊ filij dei. vos
autẽ non estis filij noctis neq3 tenebrarũ. Igit nõ
dormiam9 sicut ceteri: sed vigilem9 ⁊ sobrij sim9
Hec vbi supra. Item lu. xxi. Attendite vobis ne
forte grauẽtur corda vestra crapula et ebrietate
et curis hui9 vite: et supueniat in vos repentina
dies illa. tanq̄ laqueus eni superueniet in oẽs q̄
sedent sup faciẽ ois terre. Vigilate ita oi tempe
orãtes: vt digni habeamini fugere ista oia q̄ fu-
tura sunt ⁊ stare añ filiũ hoĩs. Hec oĩa ibidẽ. Nã
in veritate ibi erit timor et tremor ⁊ itolerabilis
dolor. Vnde iohelis. ij Magnus est dies dñi ⁊ t-
ribilis valde: et q̄s sustinebit eũ? Et isa. ij. Intro
ibũt in spelũcas petrarũ et voragines terre a fa-
cie formidinis dñi: et glia maiestatis ei9: cũ sur-
rexerit pcutere terrã: tũc eni in fremitu cõculca
bis terrã et in furore obstupefacies gentes. sicut
scribit abacuc. iij. Et ergo dr isai. x. Quid facie
tis in die visitatiõis ⁊ calamitatis de lõge veniẽ
tis: ad cui9 fugietis auxiliũ? Certe pctõr tũc nõ
erit refugiũ nullũ solamẽ seu adiutoriũ. Vñ an-
selm9 in libro de similī: A dextris erũt pctã accu
santia: a sinistris infinita demonia. subtus hor-
rendũ chaos. desup presentia iudicis irati: foris
mundus ardens. int9 cõsciẽtia vrẽs vbi iust9 vix

saluabitur. Heu miser peccator sic dephensus q̄
fugiat: latere tūc erit impossibile: et apparere in
tolerabile. Item est dicta sentētia eo magis for=
midabilis et timēda. q2 nō solū corp9 diiudicat
sed etiā ipam aīaz cōdēnat. Unde legit̄ i exēplo
q̄ duo fratres quorū vnus erat fatuus et alt̄ sapi
ens ibāt pariter i eadē via. cū aūt venissent ad bi
uiū vbi erant due vie: vna delectabilis et pulcra
reliqua xo inhabilis et aspera. fatu9 videns viā
delectabilē dixit sapienti. eamus per hāc viam.
sapiēs rn̄dit. Frater ꝛ si via ista per quā ire desi=
deras delectabilis sit: tamē ad malū hospiciū i fi
ne deducit. Unde cōsulo vt per aliā viam transe=
m9. Nam q̄uis ista sit aspera et inhabilis. ducit
tamē finalit̄ ad hospiciū laudabile et magne ho
nestatis et quietis. Rn̄dit fatu9. Magis volo o=
culis meis credere q̄ tibi de his que tu nō vides
Et sic se posuit ī via delectabili et amena. Xo sa
piens cōsiderans q̄ nolens eū dimittere ipm seq̄
bat̄. pgētes aūt pit̄ iciderūt stati ī latrone sq̄ eos
ab inuicē sepātes posuerūt ī carcerib9 diuersis.
Factū ē āt vt rex illi9 t̄re pcipet q̄dā die omnes in
carceratos corā se adduci: vt ipos iudicaret. vei
entes āt isti duo int̄ ceťos cū se mutuo videt̄: sa=
piēs dixit regi. O dn̄e rex ꝛ iudex valde vobis cō
q̄ror de isto fratre meo. nā cū essem9 parit̄ i via ꝛ
ipse sit fatuus ego vero sapiens reputat9 noluit
michi credere vt iuissemus per quandam viā bo
nam quam sibi demonstraui: sed fecit me ire se=
cum per quandam viam malam vbi cecidimus
in latrones vnde reus est mortis mee Fatuus di

d iij

xit econtrario regi. dñe rex ego aduers⁹ fratrem meū habeo maiorē causaz ꝛ rationē cōquerendi nā cū ipse sapiēs ē non debuisset tā facilit̄ me secut⁹ fuisse ꝑ viā quā sciuit fore malā. qđ si nō fecisset rediissez vtriqꝫ ꝛ secut⁹ eū fuissē. et p̄ns periculū nullaten⁹ incurrissemus vn̄ reus est mortis mee. His vbis ex vtraqꝫ parte auditis rex talem ꝓtulit sententiā dicēs. Tu fatue noluisti sapienti credere: et tu sapiēs secut⁹ es fatuū i itinere. igit̄ ambo debetis iā suspēdi ꝛ morte cōdēnari. Sic erit in die iudicij ꝛ i cōsūmatiōe seculi: cū exibūt aīe de latibulis ꝛ corpora de sepulcris ad recipiendū iudiciū de cōmissis oīb⁹ et omissis. Nā corpus fatuū q2 noluit sequi cōsiliū aīe sapientis ꝛ sp̄us sapiens q2 secut⁹ est corp⁹ fatuū: igit̄ dānabunt̄ āboin extremo iudicio. et hac de causa sententia iudicis dei gladius ab vtraqꝫ p̄te acutus dicit̄. vt habet̄ apo. i. Nā ꝑcutiet quo ad corp⁹ et aīam miserū p̄ctōrē. Unde math. x. Illū timete qui potest corp⁹ ꝛ aīam ꝑdere in gehēnā. Itē dictā sentētiā reddit multo formidabilē ꝛ timēdam qualitas ipsi⁹ iudicis. Est enī ferenda iudice circūspecto īmo prudētissimo: qui nō poterit falli. Nā oīa sibi cognita sūt ꝛ nota. Ipse enī nouit abscōdita cordis scrutās renes ꝛ corda deus Un̄ ad hebr. iiij. Omnia nuda ꝛ aperta sūt ocul̄ ei⁹. deus enī intuet̄ cor. vt habet̄. i. regū xvi. Et eccl̄. xxiij. Oculi dn̄i multo plus lucidiores sup solē circūspiciētes ōs vias hoīm ꝛ ꝓfundū abissi et hoīm corda intuētes in abscōditas partes Et ergo vt dicit Boetius ꝓsa vltia quinti de cōsola

tiōe. Magna nobis inclita est bñfaciendi neces
sitas: cuȝ agamꝰ oīa ante oculos iudicis cuncta
cernentis. Itē hiere. xxxij. Oculi tui apti sūt su
per oēs vias filioꝝ adam: vt reddas vnicuiqꝫ ſꝫ
vias suas et ſm fructum adīuentiōis eiꝰ. Iste ē
iudex valde metuendꝰ. cui pspectabile est oē so-
lidū ⁊ aptū omne secretū. cui obscura clarēt: mu
ta respōdēt: mēs sine voce loquit̄: et silētiū confi
tet̄. Hec est sentētia ferēda a iudice iustissimo q̄
nō poterit flecti. Nā iudicabit orbē terraꝝ i iusti
cia: ⁊ pplos in eqtate. Nulliꝰ enī veret̄ potentiā
nec alicuiꝰ accipi psonā: nec aliquo munere tunc
placatur. Unde deutro. x. Deꝰ magnꝰ potens ⁊
terribilis: q̄ personā nō accipit nec munera. cer-
te tūc plus valebit pura cōsciētia: q̄ꝫ marsupia
plena. Tūc diuitibꝰ nichil ꝓderit diuitiaꝝ copia
sed solū pietatis et iustitie tūc ꝓsūt opa. Ezechi.
vij. Argētū eoꝝ foras eijciet̄ et aurū eoꝝ in ster-
quilinīū erit. Argētū et auꝝ nō valebit liberare
eos in die furoris dñi. tūc apparebit dolꝰ seculi:
falsitas mūdi: ac vilitas et indignitas oīm diui
tiaꝝ. O q̄ꝫ dulce q̄ꝫ iocūdū erit tūc odisse mūduȝ
et q̄ꝫ triste q̄ꝫ amarū habuisse mūdū carum. Hec
etiā sentētia ferēda est a iudice: q̄ precibꝰ nō cor-
rūpit̄ neqꝫ mitigat̄. ꝓuer. vi. nō adqescet cuiusdā
pcibus. Et iō vt dicit criso. Ibi angeli ꝑ hoībus
nō int̄cedēt: q꞉ iustus iudex tūc nō faciet mia͂m:
sed reddet vnicuiqꝫ ſm sua merita vel demerita
equā et iflexibilē iusticiā. Uñ ezechie. vij. Secū-
duȝ viā eoꝝ faciā eis: ⁊ ſm iudicia eoꝝ iudicabo
eos: et scient quia ego dñs. Et ꝫ iob. ix. expaue-

scens dicēs. Verebar oīa opera mea sciēs ꝙ non parceres delinquēti. De his oībus her. i. psa. Ju ste quidē iudicabit: nec personā acceptabit ꝑcio nec corrūpet: sed nec ꝑcibus flectet. Et igit labo ra diligēter illic deferre iusticiā: vbi miaz nō po teris iuenire. Nā vt scribit ꝓuerbi. xi. Non ꝓde rūt diuitie ī die vltionis sed iustitia liberabit tūc a morte. Charissime si scolares lectiones suas nesciētes valde acriter timent de examine magi stri: qꝛ forsitan acriter corrigent. Qtū habēt tūc timere miseri peccatores de extrema auditione sūmi magistri ⁊ iudicis qui nō studuerūt ī libro iustitie et veritatis. certe in hoc examine q̄ nunc malignant: exterminabūtur. Iniusti eni puniē tur et semē eoꝝ peribit. Contra vero tūc in mēo ria eterna erūt iusti: ab auditione mala penitus nō timebūt. Et ergo dicit eccl'. xviij. Ante iudici uz para tibi iustitiā. hec etiā sententia feretur a iudice crudeli et cōmoto qui nō poterit placari. Nā dn̄s qui nūc naturaliter mansuet⁹ ē vt agn⁹ tunc apparebit quasi leo rugiēs crudelis et com mot⁹. vnde Ozee. xiij. et possūt esse verba dn̄i ꝺ auaris. gulosis: et supbis ī die iudicij sic dicētis Juxta pascua sua adimpleti sūt et saturati ⁊ ele uauerunt cor suū et obliti sūt mei. ⁊ ero in eis q̄si leena et sicut pardus ī via assirioꝛuz occurrā eis quasi vrsa raptis catulis et dirūpā interioꝛa ieco rū: et cōsūmā eos ibi quasi leo. q̄d eni crudelius istis bestijs posset iueniri? Itē dicet dn̄s ad impi uz cōdēnandū illud ezechie. vij. Finis venit veit finis super quattuoꝛ plagas terre. nunc finis sup

te. et immittã furorem meũ meũ in te: et iudicabo te iuxta vias tuas. et ponã circa te oẽs abomiati ones tuas. et nõ parcet ocul⁹ me⁹ sup te: ꝛ nõ miserebor: sed vias tuas ponã sup te. et abominati ones tue in medio tui erũt: et scient qꝛ ego dñs. venit tp̃s. ꝓpe est dies occisionis nũc de ꝓpiquo effũdã irã meã ſuper te ꝛ cõplebo furorẽ meũ super te. Certe dñe sicut ignis qui cõburit siluã: et sicut flãma cõburens mõtes ita ꝑsequeris tũc illos in tẽpestate tua ꝛ in ira tua: et ĩ furore tuo obstupefacies gẽtes. De quo dꝛ isa. xxx. Ecce nomẽ dñi de longinco veniet: ardẽs furor eius ꝛ grauis ad portandũ. labia eius repleta sũt indignatiõe et lingua ei⁹ quasi ignis deuorans: et spũs ei⁹ q̃si torrẽs inundã vsq ad mediũ colli ad perdendas gẽtes ad nichilũ. Hũc furorẽ p̃uidit iob in spũ cũ dixit. Quis michi hoc tribuat vt ĩ inferno ꝓtegas me et abscõdas me donec ꝑtrãseat furor tu⁹? Uere tãta tũc erit seueritas iudicis: ꝙ nec v̾bis poterit exprimi: nec mẽte cogitari. Oĩa enĩ iudicia ab ĩitio mũdi sup humanũ genus habita sũt tanq̃ scitille respectu furoris dñi: quez in hoc iudicio exercebit. Ecce q̃ꝫ district⁹ rediet ad iudicuz. qui mitis resurrexit ꝛ transiit ad celuz Añ gre. ĩ omel. sup illõ iohãis. xx. Thõas vn⁹ ex duodecĩ q̃ dꝛ didim⁹: sic ait. Uitã igit̾ vrãꝫ frẽs moresq ꝯponite. ꝛ is q̃ mitis resurrexit a mortuis q̃ꝫ district⁹ ĩ iudicio veniet p̃uidete. Certe ĩ die tremẽdi examinis sui cum angelis: thronis ꝛ dñati onibus: cum principatibus et potestatibus apparebit. celis ꝛ terris ardẽtib⁹ cũctisq elemẽtis ĩ

obsequii sui terrore cōmotis. Nūc ergo tanti pa
storis iudicē ante oculos vestros ponite. Nūc ventu
rū timete: vt hūc cū venerit nō timidi sed secu
ri videatis. Timend' est ergo modo: ne tūc time
atur. Terror illius ad vsū bone operatiōis nos
exerceat. metus illi' vitā nostrā a prauitate cō
pescat. Michi fratres credite: q2 tāto tūc erim'
securi de ei' pñtia: q̄to nūc esse satagim' suspe
cti de culpa. Certe si aliqs vestrū cū suo aduersa
rio causaz dicturus ī meo iudicio die crastina eēt
exhibēd': totā fortasse noctē in sōnē duceret qd
sibi dicere posset: qd obiectiōib' respōderet: se
cū solicita et iestuāte mēte versaret. ne me īueni
ret asperū vehemēter metueret: et ne apd me no
xius appareret. Et qs ego/ aut qd ego? nimiruz
nō lōge futurus post hoiem vermis: atq3 p' ver
mē puluis. Si ergo tanta cura ptimescit iudici
um pulueris: qua intētione cogitādū ē: qua for
midine, puidendū est iudiciū tante maiestatis?
Hec oīa gre. vbi supra. Adhuc sunt quedā alia
p̄dictā sententiā aggrauātia. Primū videlicet
q2 ibi nō est ptās resistēdi. Sapi. xi. Virtuti bra
chii tui quis resistet? Et isai. xiiii. Quis resistet
iudicio tuo? vere nullus pōt resistere: sed ōs ge
neralit oportet cōparere ac sententiā sūmi iudi
cis velint nolint corā angelis expectare. Ipse ei
loquit per isai. xlvii. ad pctōrē cōdēnandū ī hec
verba. Reuelabit ignominia tua et videbit op
probriū tuū. vltionē capiam et nō resistet michi
homo. Unde iob. ix. Deus cui' ire resistere ne
mo potest. Nā si fortitudo querit: robustissimus

est. Item hester. xiij. Dñe deus rex omnipotens in diti onetua oia posita sũt: et nõ est qui possit resiste re volũtati tue. Tu ei fecisti celũ et terrã et qcqd celi ambitu cõtinet. Dñs oim tu es: nec est q resi stit maiestati tue. Iste ẽ magnus dñs fortis & po tens. cui magnitudinis et potẽtie nõ est nume rus neq3 finis. Nullũ etiã q̃tũcũq3 magnũ ipe ti mebit. sap. vi. Nõ verebit dñs magnitudinẽ cu iusq̃ qm pusillũ et magnũ ipse fecit. Oia ei sub iecta erũt pedib9 eius & timebũt eũ in die illa ve hemẽter. Nã vt dr ezechi. vij. In die iudicij et fu roris dñi rex lugebit et p̃cipes induẽtur mero re. Item apo. vi. Reges terre & p̃cipes et tribu ni et diuites & fortes & oĩs seruus & liber abscon dent se ĩ spelũcis & in petris mõtiũ: et dicẽt mõti bus. cadite sup nos & abscõdite nos a facie sedẽ tis sup thronũ et ab ira agni: qm venit dies ma gn9 ire ipsoꝝ. Et ibidẽ. xviij. Flebũt et plangẽt reges terre qui cũ babilone fornicati sũt et in de licijs vixerũt cũ viderĩt fumũ incendij eius lõge stantes pp̃ter timorẽ tormẽtoꝝ. Certe tũc erit tri bulatio magna qual' nõ fuit ab initio mũdi vsq3 modo. Sicut dr math. xxiiij. Aliud est qd dictã sententiã aggrauat: qr nõ est ibi locus pctõrib9 se occultandi seu latendi. Nã vt dicit beat9 An selmus: latere tũc erit ĩpossibile et apparere ĩto lerabile. Unde iob. xxiiij. Non sũt tenebre & non est vmbra mortis vt abscõdant ibi qui operant iniquitatez. Item bern. in sermo. Rudi stabunt ante tribunal xp̃i vt audiãt vocẽ cõsilij. vt sup9 allegatũ est. Charissime hanc diem time hũc iu

dicem et dn̄m oīa iudicaturꝫ cordialiꝫ expauescet vt eo diligētius pctā possis euitare. Nā vt scribitur eccł.i. Timor dn̄i expellit pctm̄. Et alibi. In timore dn̄i oīs hō declinat a malo. Item aliud ē qꝛ nō est ibi locus ad aliū appellādi nec spacium fugiendi. Psal. Quo ibo a spū tuo ꝛ quo a facie tua fugiam. Si ascēdero ī celū tu illic es: si descē dero ad infernū ades. Unde dicit dn̄s de pctōre: Amos.ix. Fugiet et nō saluabitur ex eis q̄ fugerit. si descenderint vsqꝫ ad infernū: inde manus mea educet eos. et si ascenderit vsqꝫ ad celos: inde trahā eos. et si abscōditi fuerit in vertice carmeli: inde scrutās auferaꝫ eos. et si celauerint se ab oculis meis in fūdo maris: ibi mandabo serpēti et mordebit eos. et si abierit in captiuitatē corā inimicis suis: ibi mādabo gladio ꝛ occidet eos. et ponā oculos meos sup eos in malū et nō in bonū. Et ergo iob. x. sic dicit dn̄s oīa iudicaturus. Nō est q̄ de manu mea possit eruere. Certe sicut plane video: vbiqꝫ nos iueniet oīpotentis man⁹ Un̄ auctor de cursu aīe. Quid facies diues nusq̄ totus bene viues? Quo vses cursū: nō tutus es hic neqꝫ sursū. Si miser ascēdis celos: vel ad syderatendis. Impat ī celis ferus est: et ad infera tendis. Si mare queraꝫ: rex iste mari dn̄aꝫ. Nusq̄ tut⁹ eris: sꝫ vbiqꝫ rept⁹ hēri Uere vere ita nulli patebit fuga nec in morte nec ī vita. O q̄ bn̄ aduertebat hec ille sctūs eleazer⁹ q̄ sic inq̄ens dicebat. Manū oīpotētis neqꝫ viuens neqꝫ defūct⁹ effugiā. vt habeꝫ.ij.machab. vi. Ex dictis ḡ patet multipliciꝫ q̄ finale iudiciū erit oībus metu-

endū. et hoc ꝓpter accusationē plurimoꝝ ibi su-
stinendā. ⁊ ꝓpter rationē vniuersoꝝ generaliter
reddēdaʒ et ꝓpter diffinitiuā sententiā tūc a iusto
iudice horribiliꝰ ꝓferēda. Huius ergo memoria
preseruet non immerito quemlibet a peccatis.

¶ Tertium nouissimorū est de inferno.

Tertiū nouissimoꝝ cuiꝰ salubris recordatio
ꝓhibet a pctīs est īfernus seu gehēna. Unn̄
narrat Anastasius de beato Anthonio heremi-
ta ꝙ cū diabolꝰ eū tentaret d̄ aliquo pctō: ipͤe pe-
nas eterni incēdij pctō debitas remēorās eidem
apponebat. et sic tandē vicit diabolū. ⁊ liberaba
tur a tentationibꝰ: ꝑmanens īmunis a peccato
Circa quā materiaʒ inter cetera sūt pricipaliter
tria cōsideranna. Primū est diuersimoda noia
tio penaliū locoꝝ. Secūdū ē mlt̄imoda afflictio
sodaliū infernorū. Tertiū est varia ꝯditio īferna
liū tormētorum: quorum magis memoria valde
preseruat hominem ne cadat in peccatis.

¶ Quod mlt̄imoda est noiatio īfernaliū locoꝝ.

De tribꝰ supiꝰ positis: primū pricipaliter de
clarandū ē. diuersimoda noiatio penaliuʒ
locoꝝ. Est igiꝰ sciēdū ꝙ infernꝰ ē locus igneus:
ab infero sic dictus. naʒ aīe reorū ibi inferuntur
ad eternaliter patiendū. Unde iob. vij. Qui de-
scenderit ad inferna: non ascendet nec reuerteꝰ
vltra in domū suā: et sic infernꝰ frequēter vocaꝰ
gehēna ignis. Unn̄ btūs gre. iiij. dialogoꝝ Unus
qdē gehēne ignis credēdꝰ ē: sʒ nō vno mō ōs cru-
ciat pccōres Unusqsqꝫ ei ꝙtū exigit culpa: tantū
ille sētiet d̄ pēa. Iteʒ isidorꝰ li. i. de sūmo bono.

Ignis gehẽne lucebit miseris ad augmẽtũ pene
vt videãt vñ doleãt. ꝛ nõ lucebit ad cõsolationez
ne videãt vnde gaudeãt. Item ibidẽ. In gehen
na duplex ẽ dãnatoꝝ pena: quoꝝ ꝛ mẽtẽ affligit
tristitia ꝛ corpus cõburit flãma. Ignis iste gehẽ
nalis ineffabilit cruciat pctõres. de qbus sic dr i
psalmi. Cadẽt super eos carbones et i ignẽ deijci
cies eos in miserijs nõ subsistẽt. Item. dñs in ira
sua cõturbabit eos et deuorabit eos ignis. Qua
ppter scribit isa. ix. Erit ppls meꝰ q̃si esca ignis
Unde pctõri dr Ozee. xxi. Mittã ignẽ in ciuita
tes eius et deuorabit edes illius. Itẽ hiere. xv.
dicit dñs ad dãnatos. Ignis succensus in furore
meo super vos ardebit. Iste ignis talit inflãma
tus ẽ ꝛ ab ira iudicis succẽsus: q nouo icẽdio nõ
indigebit amodo vsq; i sempitnũ. Hic est q dr
iob. xx. Deuorabit eos ignis q̃ nõ succẽdit. Q
dure vẽdicabit se tũc de miseris pctõribus cõden
natis. vñ eccl. vij. Uindicta carnis ipij ignis et
vermis. Differt aũt ignis ille gehẽnalis ab isto
igne materiali pcipue in tribus. Primo in acer
bitate. est eni acerbior in ifinitũ. vnde dicit Se
bastianꝰ cui angelus ad aurẽ stabat: q ignis iste
sensibilis ita se habet ad ignẽ gehẽnalẽ sicut i
gnis i pariete depictꝰ ad istũ sensibilẽ. Secũdo
in duratione. nã iste ignis põt extingui: ille vero
non. Isai. vlti. Ignis eoꝝ nõ extinguet. Itẽ ma
the. iij. Paleas autẽ. i. peccatores cõburet igne
inextiguibili. Tertio i ꝯsũptione. Nã iste ignis
potest oĩa cõsũere. q2 fz phm: oĩa ꝯsumit matiat
ignis: ille xo ñ põt ꝯsumẽ corpa nec spũs q̃s ꝯbu

ret Unde de pctōre in īferno cōstituto dr iob.xx. Luet que fecit oīa: nō tamē cōsūmet. Hinc ē qd dicit criso. de reparatiōe lapsi. Ignis iste qui in pñti vita ē: absumit cūcta q̄ recipit. ille vo quos suscipit sp cruciat: et penas suas sp integras reseruat. ppterea inextīguibilis dr nō solū q: ipe nō extinguet: sed q: nec eos quos suscipit pmit aut extinguit. Scriptura ei dicit. q: et pctōres induent incorruptionē scz nō ad hōrē vite: sed ad diuturnitatē supplicij pfuturā. Huius aūt pene vīz et ignis illius potētiā nulla vox exponere: null9 sermo poterit explicare. Ibi quid agem9: qd rñdebimus: Nichil erit ibi nisi stridor dentiuz nisi vlulatus z fletus et sera penitētia cessantib9 vndiq3 auxilijs: et vndiq3 īualescētibus penis. Et ignis ille sicut nō habet naturā cōsumēdi: sic nec illuminādi. et est ignis obscurus z flamma tenebrosa. Secūdo infern9 dr locus inqetus. Uñ i rerū natura quidā locus sp est quiet9: vt superior pars mūdi. qdā qñq3 qetus qñq3 turbat9: vt ps eius media. Sic pbabile ē tertiā partē videlicet inferiorē semp esse turbatā. et iō dr tartar9 Naz fm papiā: tartarus dicit turbat9. Prouenit ei inqes siue turbatio ibi spāliter ex trib9. Primo ex penax varietate. sicut tps dicit turbatum qñ mixtū est cū pluuia: grandine/niue: vl huiusmodi cōsimilibus q̄ dicūtur esse in inferno Uñ psal. Pluet super pctōres laqueos: ignis: sulphur et spūs pcellarū pars calicis eox. Secūdo ex ministrox vexatione. Hiere. xvi. Seruietis dñis alienis qui nō dabūt vobis reqez die ac nocte. Tertio

ex mutuo clamore. isa. lxvi Uos clamabitis pre
dolore et p cōfusiōe spūs vlulabitis. Certe tūc cui
libet sic clamāti et vlulanti rñdet dñs illud hie.
xxx. Quid clamas sup cōfusiōe tua: insanabilis
est dolor tu⁹ pter multitudinē iniquitatis tue pro
pt dura pctā tua feci hec tibi. Tertio dr īfern⁹ lo
cus intēpatissim⁹. Uñ dr auern⁹ quasi sine xe. i.
tpantia Nā pene nō sūt ibi i aliq tpate: sz ī sūmo
gradu et excessu maxio. Sūt eni ibidē tenebre vl
tra modū excessiue. ppt qd math. xxij. dicunt te
nebre exteriores. Exēplū pzexo. x. de tenebris pal
pabilib⁹ q fuerūt i egypto. Qto magis est ibi gui
ores? Uñ iob. xx. Oēs tenebre abscōdite sūt ocu
lis ei⁹. Tūc pctōr dicet illd psal. Posuerūt me i
lacu iferiori in tenebrosis et i vmbra mortis. Itē
collocauit me i obscuris sicut mortuos seculi et
anxiat⁹ ē sup me spūs me⁹. Similr et illd lamēta
tiōis hiere. iij. In tenebrosis collocauit qsi mor-
tuos sēpitnos. Itē ē ibi calor sūm⁹. ppt qd dici
tur iob. xxiiij. Calor nimis. Et ē rō. qz nō exalat.
qz inclus⁹ ē sic calor i fornace. Uñ psal. Pones
eos vt clibanū ignis i tpe vult⁹ tui: dñs in ira sua
cōturbabit eos et deuorabit eos ignis. Itē est ibi
sūmū frig⁹. ppt qd Iob. xxxiiij. Aq ille dicūtur
aq niuiū: q p ceteris aqx substātijs sūt frigidio-
res. Et hmōi signū ē stridor dētiū q ē signū ma-
gni frigoris et algoris. Uñ fulgēti⁹ in epla. Duo
sūt pricipalia i iferno tormēta: scz frig⁹ ītolera-
bile et calor ignis iextiguibil. Et iō scribit math
xxij. q ibi erit flet⁹ et stridor dētiū. Flet⁹ nāq i liq
factiōe oclox p calore nascit Stridor xo dētiū

ex frigore cāř. Iob. xxiiij. Ad nimiū calorē transeāt ab aq̄s niuiū. vñ i libello merco de vita et gestis ipi⁹ alexādri. Attrit⁹ glacie niuiū de frigore maxio trāsit. ad prunas supplicium mirabile sēp et nūq̄ morit quez carcer torq̄t auerni. Quarto dr infern⁹ loc⁹ desolatissim⁹. Dicē q̄d fm papiā acherō vocař: ab a q̄d ē sine ⁊ cherōta gaudiuz: q̄si sine gaudio ⁊ hoc q̄ ad carētiā oīs boni. Vñ cōmētator auerroys poetrie. In iferno ɔtinua ē tristitia ⁊ meror sine cōsolatiōe. Nō ei hñt dānati retro aliq̄ cōsolatiōnē a mūdo. q̄ nō valēt eis suffragia. nec desup de celo. nā ex hoc nō pluit super eos aliq̄ mīa. nec sperāt grām de futuro. sciūt eni q̄ nulla eis erit redēptiō: si venia. ⁊ sic erunt tristissimi i desolatiōe sēpitna. Et ergo sap. iiij. dr q̄ vsq3 ad sōnū desolabūtur. Vñ trenoꝝ. i. dicit aīa ɔdēnata. Posuit me desolatā toto die merore cōfectā. Itē isai. xxxiiij. Pctōr desolabiř i secula seculoꝝ. Heu dolor. o pena vach desolatio plena oī tormēto. sup hec homo corde memēto.

¶ Qd̄ multimoda ē afflictio sodaliū infernoꝝ.

ORdine debito scd̄m mēbrū nūc seq̄tur exponēdū q̄d ē multimoda afflictio sodaliū ifernoꝝ. Tales eni sodales vz diaboli siue demones sūt aspectu mltū hribiles: affectu crudeles ac tortores. ifatigabiles. pmo ḡ dico q̄ diaboli siue demōes sř aspectu horribiles. vñ legř q̄ q̄dā religios⁹ d̄ nocte cū alijs i dormitorio cepit hribiř clamare. Et cum venissent ad eū fratres videbāt eū fixis ocuř ad parietez imobiliř respicientem nec aliq̄d rūdētē: s3 mirabili horrore ɔfusū ⁊ timore.

Mane aũt a priore interrogatus q̃d ĩ nocte habuisset: rñdit se diabolũ vidisse. et req̃situs cui⁹ esset forme: rñdit hanc facilit̃ describi nõ posse: sed hoc inq̃t dico. si esset fum⁹ ardẽs ex vna p̃te et figura illius ex altera parte magis eligerẽ intrare fumũ q̃ videre illã horribilissimã demõis figuram. Hinc ẽ quod beat⁹ ber. sup psal. q̃ hitat inquit. Quid putatis fratres si alicui vie ex tam multis p̃cipib⁹ tenebrar̃ in mediũ vestrũ irrueret: et ĩ tota feritate sua ac tenebrosi enormitate corporis apparere licẽt? Quis illũ põt vel corporis sensus sustinere vel cordis? Et igit̃ sicut ĩ vit̃ patrũ legitur: quidã senex dixit. Credo q̃ si aliquis videret demones in ea forma qua dannati eos sũt visuri: nõ posset viuere. sed statim moreretur. Unde dicit greg. de crisorio q̃ cũ infirmaret̃ et videret multitudinẽ demonũ sibi astãtiu: cepit altius clamare ĩducias vsq̃ mane: et cu hec dicens v̈teret se huc atq̃ illuc ne videret eos pre nimio dolore vehementissime ꝯturbat⁹ statĩ moriebatur. cõturbati sũt õs qui videbãt eũ: et timuit oĩs homo Ecce q̃ terribiles sũt in afflictu: qui taliter occidũt solo cũ aspectu. Job. xx. Uadẽt ꝛ venient super eũ horribiles. Et hoc est q̃d bern. dicit. O aĩa mea quis erit tibi pauor: cũ dimissis oĩbus quor̃ tibi presentia iocũda tã grat⁹ aspectus. cohabitatio familiaris: sola pauẽs ingrediens ignotã regionẽ: cũ tibi cateruatim deterrentia illa mõstra occurrent. O q̃ta erit horribilitas demonũ in formis aĩaliũ crudelissimorum apparẽtiũ. Unde sap. xi. p eo q̃ errãtes colebãt

mltos serpẽtes ⁊ bestias supuacuas imisisti mlt
titudinẽ mutoꝝ terribiliũ aīaliũ invidictã vt sci
rent ꝙ per que peccat q̃s per hec ⁊ torquet. Nõ
enī impossibilis erat ops manꝰ tua q̃ creauit or=
bẽ terraꝝ ex materia iuisa imittere illis multitu
dine ꝫ vrsoꝝ aut audaces leones. aut noui gene=
ris ⁊ ignotas bestias ira plenas aut vaporẽ igne
um spirantes: aut fetore fumũ ꝓferẽtes aut hor
rendas ab oculis scītillas emittẽtes: quorũ non
solũ lesura poterat illos exterminare: sed ⁊ aspe
ctꝰ per timorẽ occidere. Hec oīa ibidem. Et iob
xvi. Hostis meꝰ terribilibꝰ oculis me est ītuitus
Itẽ eiusdẽ vlti. Sternutatio eiꝰ splẽdor ignis ⁊
oculi eiꝰ vt palpebre diluculi. de ore eiꝰ lãpades
ꝓcedũt sicut tede ignis incẽse. de naribus eiꝰ ꝓ=
cedit fumꝰ sicut olle succense atq₃ feruentes. Vñ
poeta refert. Sũt ibi serpẽtes flãmas ex ore mit
tentes. A flatu quoꝝ pereunt aīe miseroꝝ Secũ
do in effectu sũt crudeles. iob. xvi. Collegit furo
rem suũ ī me. ⁊ ꝯminãs michi īfremuit cõtra me
dentibꝰ suis. aperuerũt sup me ora sua. et expro
brãtes ꝑcusserũt maxillã meã: et satiati sũt pēis
Unde psal. Aperuerũt sup me os suũ sicut leo ra=
piens et rugiẽs. Itẽ. Tẽtauerũt me subsannaue
rũt me subsannatiõe: frẽduerũt sup me dẽtibꝰ su
is. eccl. xxi. Dẽtes illius dẽtes leonis inficiẽtes
aīas hoim. Hic dr. i. petri. v. ꝙ diabolꝰ tanq̃ leo
rugiẽs circuit querẽs quẽ deuoret. In die eni no
uissimo iuitabũtur diaboli ad deuorãdũ pctõres
isai. lvi. Oẽs bestie agri ⁊ vniuerse bestie silue ve
nite ad deuorãdũ. De isto refert exẽplũ btũs gre

go. in libro dialogoꝝ. Unde dicit ꝙ erat quidā
nō re sed tm̄ noīe monachꝰ. cui nimirū graue e-
rat si quis ꝓ salute sua aliqd loqueret. nō solū
aūt bona facere: sed etiā nō poterat audire. Hic
cū extremū spm̄ agitaret cōuenerūt fratres vt e-
gressum ipsiꝰ aīe orādo ꝓtegerent. Tūc repēte
cepit oībus fratribꝰ ibidē existentibꝰ acclamare
necnon magnis vocibus orōnes eorūdē interrū
pere: ita dicēs. Recedite recedite: ecce datus sū
ad deuorandū draconi qui ꝓpter penitētiā vrāꝫ
me non potest deglutire. Caput meū rostro suo
absorbuit. date locū ne ampliꝰ me cruciet: sed fa
ciat qđ facturꝰ est. Si ad deuorandū ipsi datꝰ sū
quare per vos moras passus sū? Tūc fratres cepe
rūt ei dicere. Quid est qđ loqueris? signū sancte
crucis tibi imprime. Rn̄debat ille cū magnis la
chrymis dicēs. Uolo me signare sed nō possū: q:
squamis huiꝰ draconis stimulor et pmor. Cumq
fratres hoc audirēt: ꝓstrati i terrā cū lachrymis
ceperūt ꝓ redēptione illiꝰ vehementiꝰ exorare. et
ecce subito cepit eger cū magnis vocibꝰ clamare
dicēs. Gratias ago deo. ecce draco q̄ me ad deuo
randū acceperat: orōnibus vestris expulsꝰ ē vo
no iam recessit. Itē in quarto dialogoꝝ refert is
dē gre. quoddā aliud exēplū. Ait ei ꝙ in ꝑtibꝰ
iconie quodā monasterio cōgalaconensis noīe
di accidisse ꝙ quidā monachꝰ sctūs reputatꝰ in
ↄspectu hoīz q̄lis nō fuit reptꝰ apđ deū. Nā cum
frēs estimabāt eū ieiunare: latenter ↄsueuerat co
medere. Hic i agone cōstitutꝰ fecit ad se frēs ge
nerali ꝓuocare. Quibꝰ ipe dixit. Ecce nūc ad ve

notandū tradit⁹ sū draconi: q̇ cauda sua genua
mea pedesq̧ meos fortiter colligauit. caput vo
suū intra os meū mittēs spm̄ meū ebibēs extra-
xit. Quib⁹ dictis. statim expirauit. Et sicut vide
tur sūt vba cōdēnati pctōris que scribūtur hiere
pl: Comedit me absorbuit me sicut draco. Iste ē
draco magnus ꝛ rufus hñs septē capita ꝛ decem
cornua in capitib⁹ suis. De quo ð apo. xii. Fctm̄
est in celo ꝓliū: michael et angeli ei⁹ ꝓliabant cū
dracone. et draco pugnauit ꝛ angeli ei⁹: et nō ꝑ-
ualuerūt neq̧ locus eoꝝ īuētus ē ampli⁹ in celo.
et ꝓiect⁹ ē draco ille magnus serpēs antiqu⁹ qui
vocatur diabol⁹ ꝛ sathanas: qui seduxit vniuer-
sum orbē. Et ergo dicit ibidē. Ve terre et mari:
q̇ ascendit diabolus ad vos hñs iraꝫ magnam
sciēs q̄ modicū tp̄s habet. diabolus zelo nimio
bonis inuidet qui conat locuꝫ ei⁹ possidere in ce
lo de quo ipse miserabiliter ꝓiectus ē in penas.
et q̄ntomagis appropinquat vltima dies iudicij:
tanto ardentius tentat et feruet inuidia. O q̄ta
erit demonū austeritas et malicia: de quibus sic
ait Bern. in ꝓsa. O q̄ impij tortores torquebūt
tunc peccatores: ꝛ terribiles vltores vīdicabunt
malos mores. Horū aūt crudelitas et malicia di
uersimode cōfortatur. Primo quia plures sunt
et multi. Vñ psal. Dñe qd multiplicati sunt qui
tribulāt me: multi insurgūt aduersum me. Hinc
est quod dicitur iob. decimo nono. Obsederunt
in gyro tabernaculū meū. Vñ i vitis patrū legr̄
Quidā senex vidit demōes circūdātes hoīes sic
apes. Et ð dr̄ i psal. Circūdederūt me sic apes:

e iij

et exarserũt sicut ignis i spinis. Scdo qr fortes
sũt et potẽtes Quod apls inuit ad ephe. vi. vbi
vocat eos: pricipes τ potestates τ mũdi rectores
que oia sũt noia potẽtũ τ magnatũ. Est inqt no=
bis colluctatio aduers⁹ pricipes et potestates et
mũdi rectores. Et qr tã potẽtes sunt et fortes ad
nocẽdũ. ideo dr in psal. Viz faciebãt q querebãt
aiam meã. Itẽ fortes quesierũt aiam meam. Et
alibi. Irruerũt i me fortes. De hac potẽtia etiã
dicit iob. xli. Nõ est potestas sup terrã. q cõpara
tur ei q factus est vt nullũ timeret. oẽ sublime vi=
det. ipe est rex sup oẽs filios supbie. hmõi aũt po
testatẽ et supbiã maxime exercebũt i punitione
malor ipsos crudelissime affligẽdo. Unde eccl.
xxxix. Sũt spũs q ad vindictã creati sũt. et i furo
re cõfirmauerũt tormẽta sua et i tpe cõsũmatio=
nis effundẽt vtutẽ. et furorẽ eius q fecit illos cõ=
fundẽt. Nã furor ille fm similitudinẽ serpẽtis τ
sicut aspidis surde et obdurãtis aures suas Itẽ
isa. liiij. Ego creaui fabrũ sufflantẽ i igne prunas
et pferentẽ vas in opus suũ. Et ego creaui inter fe
ctorẽ ad dispergẽdũ. de qua crudeli interfectiõe
cõdẽnat⁹ pctõr sic loquit iob. xvi Circũdedit me
lanceis suis. vulnerauit lũbos meos τ nõ peper
cit. effudit in terra viscera mea. cõcidit me vulne
re super vuln⁹: irruit in me gygas. Tertio sũt de
mones i torquẽdo infatigabiles. Daniel. iij Nõ
cessabũt ministri regis succẽdere fornacẽ. Unde
quidã. Sũt ibi tortores serpẽtibus horridiores
Deformes nigri sed nõ ad verbera pigri. Nun
q lassant sed sẽp ad hec renouant. Ad mala fer

uentes sũt: ad penasq; recẽtes. Semp tristari sp q; ferire parati. Sẽp inardescũt nec cessant nec reqescũt. Hĩc est qḋ deutro. xxviij. de pctore scribit. Serules inimico tuo quẽ imittet dñs tibi isame in siti: et nuditate et in oi penuria: ⁊ augebit dñs plagas magnas et pseuerãtes. plagas pessimas ⁊ ppetuas. O q̃ta erit dãnator penaq̃ sine itermissiõe semp erit cõtinua sine pacee ⁊ requie i miseria et angustia. Vñ de pctorib⁹ dr ezech. vij. Angustia supueniente reqrent pacẽ ⁊ nõ erit. cõturbatio veniet sup cõturbationẽ. Itez apo. xiiij. Non habẽt requiẽ die a nocte qui adorauerũt bestiã et eius imaginẽ. Tũc pctor bene posset dicere hoc qḋ scribit isa. xxxviij. Nõ videbo dñm deũ i terra viuẽtiũ. nec aspiciã hoiem vltra et habitatorẽ quietis. Et illud hie. xliiij. Ve michi misero: qm̃ addidit dñs dolorẽ dolori mo Laboraui i gemitu meo ⁊ requiẽ nõ inueni. Certe tũc conuertetur dolor in caput eius: et in verticem ipsius iniquitas eius descendet.

¶ Qḋ varia ẽ cõditio infernaliũ tormentorum.

Nũc restat mẽbrũ tertiũ de hac materia ptin⁹ declarandũ qḋ est varia cõditio infernaliũ tormẽtor. Sunt eni plures cõditione specialiter faciẽtes ad aggrauationẽ pene infernalis. Prima est acerbitas. qḋ pz ex fletu ⁊ stridore dentium. ex planctu et desiderio mortis. et mandu catione linguarũ et blasphemia creatoris: et ex multis aliis similibus. q̃ omnia ibidem sunt ventura. vt patet ex locis variis scripturarũ. vñ apoca. xvi. Comederunt linguas suas p̃ dolore

et blasphemauerũt deũ celi p̄ dolorib⁹ et vulneri
bus suis. Hinc gre. dicit. q̄ hic superari nõ po-
tuit: illic cruciatui dedit⁹ inuenit. Itẽ hiero. Tã
ta erit in inferno vis doloris: q̄ mens ad aliud di
geri nõ poterit nisi ad quod vis doloris ĩpellit.
Dicet eni tũc peccator illud hiere. viij. dolor me
us sup dolorẽ. Tanta eni erit acerbitas penarũ
q̄ peccatores vitã quã oẽs appetũt spreta et con
tẽpta: mortẽ quã õs fugiũt ardẽti desiderio sepi
us affectabũt. apoc. ix In diebus illis querẽt ho
mines mortẽ et nõ ĩuenięt eã: et desiderabũt mo
ri et fugiet mors ab eis. Acerbitatẽ vero pene in
fernalis attestatur dñs hiere. ix. vbi dicit. Ego ci
babo p̄plm istum absinthio: et potũ dabo illis
aquã fellis. per hec amaritudinẽ designans in-
fernaliũ tormentorꝝ. Cõsideratio hm̃oi acerbita
tis fecit quẽdã iuuenẽ delicate nutritũ ĩtrare or
dinem p̄dicatorꝝ. quo ingresso cũ quidã sapiens
a parẽtibus suis missus ei p̄suaderet egressũ an
teq̃ p̄fiteret̃ dicẽs. delicate nutritus es: nõ pote
ris sustinere rigorẽ ordinis et asp̄itatẽ. respõdit
iuuenis. Magister p̄pter hoc ordinẽ intraui q̄a
sciui me delicatũ et nichil asp̄itatis posse sustine
re: cogitãs q̄ acerbissima pena inferni ĩtolerabi
lis esset: et iõ elegi potius hanc penã ordinis q̃
illã sustinere. Nam sicut scriptũ est iob. vi. Qui
timet pruinã: irruet sup eũ nix. Hec etiã cõside-
ratio mouit quẽdã petrũ heremitã ad mirabilẽ
penitẽtiã quã fecit. d̃ q̃ narrat gre. i. iiij. dialog.
Ait ei q̄ q̄dã petr⁹ monach⁹ ex regiõe hibernie
ortus pri⁹ q̃ heremũ peteret molestia corporis in

ueniente defuct⁹ est. sed ptin⁹ restitutus inferni supplicia ac innumera flāmar loca vidisse attestatur. Qui etiā quosdā hui⁹ seculi pctōres i eis dē flāmis suspēsos se vidisse narrauit. Qui cū iā deduct⁹ esset vt i illis et ipse mergeret subito angelū corusci habitus apparuisse fatetur qui ipm in ignē mitti phibuit. Qui etiā dixit egredere: ꝗliter tibi viuēdū sit cautissime atende. post quaz vocē paulatim recalescētibus mēbris ab eterne mortis sono euigilans cūcta que circa ipm gesta fuerāt: oībus narrauit. tantisqꝫ se postmodū vigilijs/ieiunijs cōstrinxit vt inferni eū vidisse tormenta etiā si lingua taceret cōuersatio acclamaret. Secūda cōditio est tormētor multiplicitas Est eni penarū numer⁹ quasi infinitus. Unde dicit in psal. Circūdederūt me mala quor non est numerus. Et ergo dicit dn̄s deut. xxxij. Congregabo sup eos mala: et sagittas meas cōplebo in eis. Uere sicut scribit isa. v. Sagitte ei⁹ acute: ꝛ oēs arc⁹ eius extēsi. Multas hēt dn̄s sagittas i pharetra sua: quas ōs nōdū extraxit. ꝗ p⁹ finale iudiciū pctōrib⁹ imittet. Hee sagitte sꝫ pene varie qb⁹ multiplicit tūc mi torqbunt Un̄ dr i psal Sagitte potēt acute cū carbōib⁹ desolatorijs Itē dicit dn̄s. Inebriabo sagittas meas sanguine et gladius meus deuorabit carnes. Foris vastabit eos gladi⁹: ꝛ it⁹ pauor cōsument fame ꝛ deuorabūt eos aues morsu amarissimo. Dētes bestiarū mittā i eo cū furore trahētiū sup terraz atqꝫ serpētiū. De hac penar multiplicitate sic dicit gregō. sup illud math. viij. Ejcient in tenebras ex-

teriores. In inferno erit frigus isupabile. ignis iextiguibilis: vermis imortalis: fetor itolerabil' tenebre palpabiles: flagella cadetu: horrida visio demonu: cofusio peccatoz: desperatio oiz bonoru. Unde quida doctor Infern9 est fouea mortifera penis oib9 z miseris inserta. Hic dr i psal. Pluet sup peccatores laqos: ignis: sulphur: et spus pcellaz pars calicis eoruz. Et notanr dicit pars: qz no solu in dictis sed nec etia i mille cosimilibus posset pene itegritas pfecte explicari. Na quicqd de penis hic dixerim9 est tanq pars minima vni9 festuce respectu magnitudinis ifinite. Ut aut hec penaru multiplicitas expssi9 declarer notandu q danati erut pleni oi miseria z dolore. habebut eni fletu in oculis. stridore i detibus: fetore i narib9: gemitu in vocib9: terror e i aurib9: vincula i manibus et pedib9: ignisqz ardorez in mebris suis oibus. Ecce q repleta e penis atqz plagis aia pctoris in ifernu descendetis Et igir de danato dr iob. xv. Terrebit eu tribulatio: et angustia vallabit eu. Et eiusde. xx. Ois dolor irruit in eu. Item dicir isa. xiij. Oe cor hois tabescet et cotereri. torsione z dolore tenebut: q si pturietes dolebut vnusqsqz ad pximu suu stupebit. facies cobuste vult9 eoru. vn naum. ij. Nigre sut facies eoz sicut nigredo olle. Na os vultus pctoru redigenr in olla vt haber iohel. ij. et dolores pturietis veniet i eis. vt scribir ozee. xiij O q multa flagella pctoris. tuc eni potest dicere cu psal. Circudederut me dolores mortis. et no temporalis sed ppetue: z pericula inferni inuene-

rũt me. Recte dicit circũdederũt. q2 abiss⁹ sicut
vestimẽtũ amictus ei⁹. nã induit maledictionez
sic vestimẽtũ ⁊ itrauit sicut aq̃ in iferiora ei⁹ ⁊ sic
oleũ in ossib⁹ eius. fietq3 ei sicut vestimẽtũ q̃ ope
rietur: et sicut zona qua semꝑ ꝑcingif. O quale
vestimẽtũ de filis pc̄arũ tã multipliciũ sic fortif
extextũ: q ꝑpetuis tꝑibus nunq̃ erit cõterendũ
seu etiã deponẽdũ nã funiculo eternitat/ erit pec
catori insepabiliter alligatũ. O q̃ asperũ ⁊ mor
dosũ sentietur illud tegumẽtũ. Ipsuz nanq3 ẽ de
quo scribif isa. xiiij. Operimẽtũ tuũ erũt vmes.
Tã multiplicis pene cõsideratio reuocauit ipm
dauid a morte peccati ad penitẽtiã pagendam.
Unde dixit ad dñm. Quantas ostẽdisti mihi tri
bulatões multas ⁊ malas et cõuersus viuificasti
me. Hui⁹ etiã multiplicis pene ꝯsideratio nouit
quẽdã heremitã (sicut legif in vitis patrũ) ad a=
sperrimã penitentiã: quã in heremo peragebat
a quo cũ quereref cur se ita interficeret. respon=
dit. totus labor vite mee nõ est idone⁹ cõparari
ad vnũ diem tormẽtoꝝ q̃ peccatorib⁹ i futuro se
culo reseruanf. Itẽ narrat Beda in gestis ange
loꝝ q tp̄e constantini iunioris quidã miles de=
funct⁹ est circa ãnos dñi octingẽtos sex qui post
modũ vite restitutus penis territ⁹ quas viderat
fugit ad heremũ fecit quoq3 cellulã iuxta quẽdã
fluuiũ in quo vestib⁹ indut⁹ sepius balneauit ꝑ=
mittẽs vestimẽta sic ad carnẽ cõgelari: postea ve
ro balneũ calidissimũ intrauit et sic cõtinue fece
rat quousq3 moreref et cũ sup isto a videntib⁹ ar
gueref taliter respondebat. si vidissetis que ego

vidi. eadē vel maiora faceretis. Nā ſm gre. ſup
iob. Sup oīa cōpūctionē ꝓuocat viſio pene īfer-
nalis. Tertia cōditio penā gehēne aggrauās eſt
eternitas. Vñ ſap. iiij. Illos vez ꝑctōres dñs irride
bit ⁊ erūt pꝰ hec decidētes ſine honore ⁊ in cōtu-
melia int mortuos ī ꝑpetuū. Mat. xxv. Ibūt hi
in ſupplicū eternū: iuſti aūt ī vitā eternā. Itē iudith
xvi. Dñs dabit ignē ⁊ vermē ī carnē eoꝝ vt vran
tur ⁊ viuāt ⁊ ſentiāt vſq ī ſempiternū. Ad idez ē
iſa. vi. Uermis eoꝝ nō morietur ⁊ ignis eoꝝ nō ex
tinguetur. Vñ dicit dñs deut. xxxij. Ignis ſuccēſꝰ eſt
in furore meo ⁊ ardebit ad īferni nouiſſima. hoc
eſt ī ꝑpetuū ſine fine: iſa. xxxiij. O quis de vobis po
terit habitare cū igne deuorāte: aut quis hītabit
ex vobis cū ardorībꝰ ſempiternis? Et eiuſdē. xxxiiij
erit terra eiꝰ ī picē ardētē nocte ⁊ die nō extingue
tur ī ſempiternū. aſcēdet fumꝰ eiꝰ a gñatione in ge
neratione desolabitur ī ſecula ſeculoꝝ. Vñ. apo. xx
Diabolꝰ miſſꝰ eſt ī ſtagnū ignis ⁊ ſulphuris vbi
et beſtia et pſeudo ꝓphete cruciabūtur die ac no
cte in ſecula ſeculoꝝ ⁊ q nō ē īuētꝰ ī libro vite ſcri
ptus miſſꝰ eſt ī ſtagnū ignis: vbi erit vmbra mor
tis ⁊ nullus ordo: ſz ſempiternꝰ horror īhabitans
Sicut ī iob. x. hētur. Vñ gre. iiij. moraliū dicit ſic.
Horrēdo modo tūc erit miſeris dolor cū formidi
ne flāma cū obſcuritate. mors ſine morte: finis ſi
ne fine: defectꝰ ſine defectu. ⁊ qr mors ſp viuit: et
finis ſp īcipit: ⁊ defectꝰ deficere neſcit. Vñ poeta
refert. Nō venit ad metas mortis miſerabile fatū
Neſcit finiri ſempq videtur oriri. Semp verando
ſp gemitus renouādo. Hic petrꝰ bleſeñ. ī quadā

epl'a sic dicit. Ibi nō erit suppliciorum mod⁹ nec in
termissio siue finis. Nā ibi finis sp incipit. mors
non morieꝝ nec defect⁹ deficiet: nec dānata hoīs
ꝯditio. semp ī doloris materia ꝫ et mortis eterne
pabulū miserabiliter recidiuet. Quare diciꝝ in
psal. Sicut oues ī inferno posite sūt mors depa
scet eos. et si morte pascenꝝ impij quid potabūt
illi: si mors est pastus qualis erit pot⁹. Audi ꝓ
phetā. Uua eorꝫ vua fellis ꝛ botrus amarissim⁹
fel draconū vinū eorꝫ et venenū aspidū insanabi
le. Itē scribiꝝ deut. xxxij. O quale pctōruꝫ nutri
mentū videlꝫ mortis ꝑpetue tam crudele suppli
ciū: viuent tūc mortui q2 vite sunt mortui. Hinc
est ꝙ bern. dicit li. v. de cōsideratione ad Euge=
niū papā. Horreo vermē mordacē et morte viua
cē. Horreo incidere ī manus mortis viuētis: ꝛ vi
te morientis. Unn gre. Morte īmortali morientur
impij. O de⁹ et ne qre me posuisti ꝯtrariū tibi: et
fact⁹ su michimetipi grauis: cur nō tollis pctm̄ me
uꝫ: vt hoc ꝑpetuū possim euadere tormētū. O ꝙ
felix ꝙ btūs: q pctōꝝ sordib⁹ nequaꝙ fuerit īfe=
ct⁹ q p⁹ mūdi gaudia nō abijt ac ī vanitates ꝛ īsa=
nias falsas nō respexit. nos āt miſi errauimus a
via vitatis ꝛ lumē iustititie nō illuxit nob. lassa
ti sum⁹ ī via iniqtatis ꝛ ꝑditiōis. vias āmbulauim⁹
difficiles vias graues ꝛ inutiles. Per viā aūt dn̄i
noluimus ambulare. sicut diciꝝ isaie. xlix. In=
uacuum laborauimus ꝛ sine causa vane formidi
neni consumpsimus. Quid enim nobis profuit
superbia: quid diuitiarum pompa: Quid pre=
ciosa corporis indumēta: Quid cōmessatiōes ꝛ

crapule: quid risus ⁊ letitie: quid hec oīa et sin-
gula nobis ꝓferūt i q̄bus vane ⁊ inutilit̄ imo po
tius dānabilit̄ temp⁹ expēdim⁹: ꝓth dolor sine
fructu trāsierūt hec oīa. tanq̄ fum⁹ seu aura ma
tutina trāsijt q̄ tpale fuit sed heu heu remansit:
quod ieternū cruciabit. Tūc dicet dn̄s de quoli-
bet dānato illud iob. xx. Juxta multitudinē ad
inuētionū suaꝝ sic et sustinebit. Et illud apoca.
xviij. Quantū glificauit se et in delicijs fuit tm̄
date illi tormētū et luctū quib⁹ eternalit̄ sine fi-
ne torqueat̄. O q̄ta est hoīs demētia: ꝓ delicijs
aut diuitijs seu ꝓ aliqua re terrena hmōi ꝑpetua
corporis et aīe subire tormēta. Unde criso. de re
paratione lapsi sic inq̄t. Dic q̄ta tp̄a luxurie: q̄
diuitiarū spaciatio parari vis penis sempit̄nis.
Centū si placet annos dem⁹ delicijs. adde alios
centū adde et decies centū q̄ erit ex his ad et̄ni
tatē cōparatio: Nōne tp̄s vite huius quo delicijs
frui videmur ⁊ īdulgere libidini quasi nocti vni
us sōnū ad eternitatis cōparationē videt̄. Et i-
gitur q̄s est qui vt vna nocte delectabile z videat
sōnū: eternas subire eligat penas: et illud ꝓ his
recipere vel ꝓ his illud ꝯmutare: Quid dicem⁹
ad repositas penas: quid dicem⁹ ad hoc q̄ꝺ deli
cie velut vmbra trāseūt et velocit̄ fugiūt: pene ve
ro eternaliter manēt: etiā si equale temp⁹ ⁊ idē
spaciū delicijs eēt positū ⁊ pene: eēt aliq̄s ita stul
tus et demēs vt eligeret ꝓ vno die diliciaꝝ: vnu z
diē subire penaꝝ / cū soleat dolor vnius hore ⁊ q̄-
libet corpis cruciat⁹ in obliuionē mittere oē pre
teritū tp̄s in voluptate trāsactū: Hec oīa crisost.

vt supra. O eternū nunq̄ finē habiturū corporis et aīe tā grāde suppliciū. o mortis ꝑpetue indicibile tormētū. quid referā de te? nescio. Non eīi potes verbis exprimi nec itellectu cōcipi aut corde cōprehēdi. posito enī q̄ sit vnus lapis de arena coagulat⁹ ⁊ cōpactus tāte quātitatis sicut infra cōcauitatē octaue spere posset cōtineri: et p⁹ millesies mille annos per diuinā potētiā vna arenula a dicto lapide tolleret: ⁊ deinde post millesies mille annos adhuc vna: ⁊ sic cōsequenter donec totus lapis in nichilū redigeret. nūquid cōsūpto lapide eternitas p̄dicta erit reuoluta: sic q̄ damnatoꝝ aīe tūc a penis liberabūtur Respōdeo tibi et dico q̄ ꝑpetuitas illa vix tūc fuerit inchoata. Nā finiti ad īfinitū nulla est ꝓportio. vt dicit phūs. viij. phisicoꝝ. Si eī hoc cognoscerēt et p̄scirent peccatores cōdēnati q̄ illo lapide cōsumpto ab illis intolerabilib⁹ quos sustinēt īferni cruciatib⁹ deberēt eripi et totalit liberari: mirabiliter sup hac redēptionis die deberēt sperare: imo quodāmodo sperādo cōgaudere: ex quo scirēt finē suoꝝ tormētorū post innumerabiles/ imo post incōprehēsibiles et īfinitos fere annos q̄uis tardissime aduenturū. Illa est enī maxia vna oīm peccatoꝝ videlʒ desolatio ⁊ carētia oīs spei nunq̄ a penis redimi siue liberari Nā sicut dicit isa. xxxiij. Peccator desolabit in secula seculoꝝ. Vn̄ dicit treñ. iij. Perijt finis me⁹ et spes mea a deo. Itez querit pctōr hiere. xv. Quare factus ē dolor meus ꝑpetu⁹ ⁊ plaga mea desꝑabit Sup q̄ ꝓuer. xi. sapiēs respōdet. Mortuo hoīe

impio nulla erit spes vltra. intelligite hec q̄ obli-
uiscimini deū: ne infernꝰ aliquando vos rapiat:
et nō sit qui eripiat. Ecce iā plane video ꝙ in in-
ferno nulla est redēptio alicuiꝰ pctōris Charissi-
me intelligis tu verū: lapis exemplū de lapide ti-
bi superius scriptū. Dic michi ergo quid de illo
sentis? quid iudicas? quid desinis? puto veracit̄
ꝙ ratio nō poterit dissentire. quinimo vt p̄dicitur
ita sit in rei veritate. Cogita ergo varias terrarꝫ
ꝓuincias ⁊ imaginare regiones singulas: ꝑpen-
de fluuios et mare: mūdū mente cerne ⁊ totū per
ambula. ascende vsqꝫ ad celū et aerē sic trāsuola
iterū descēde abyssum: ꝓfunditatēqꝫ cōsidera.
ex quibꝰ oibus q̄ celi ābitu cōtinent̄ cōpone lapi-
dem: et imagiare magnitudinē ⁊ eiꝰ ꝙtitatē: q̄
cordialiter intellecta dic michi charissime quid
sentis tūc de lapide: imo quid sentis de perpetu-
is: quid de infinitis peccatorum penis et morte?
Estimo ꝙ taliter r̄ndebis Uere vere loqui nescio
audiui et turbatus ē venter meꝰ: a voce cōtremu-
erunt labia mea. grandē rem intelligo ꝓpositā
veritatem video vnde mirari nō sufficio: sꝫ pauo-
re nimio mente cōtremisco. Nā certissime timor
et tremor venerūt sup me ⁊ cōtexerūt me tenebre
multiplicis horroris. Quis eni nō metueret: q̄s
nō expauesceret: q̄s anxietate cordis penitꝰ non
deficeret: qui mēte tenꝰ hūc lapidē diligēter ru-
minaret ⁊ īfinitas pctōꝝ penas sp memoraliter re-
uoluēdo. Pone ergo eū tanq̄ signaculū sup cor
tuū. Ualde eni vtile est et ꝓficuū tibi hm̄oi lapi-
dis nunq̄ obliuisci. quatinꝰ si diuinus amor non

corrigit et reuocat a malis: hmõi speculuȝ pene
interminabilis saltẽ te aliqñ cohibeat a peccatis
O graue suppliciũ miserabile ꝙ fugiendũ. o sti
gis exitiũ lacrimabile ꝙ metuẽdũ. qui stige tor-
quet semꝑ: nunꝙ morietur. Semꝑ plectet ⁊ nũ
ꝙ finis habet. Ex ꝑdictis clare patet ꝙ penarũ
incremẽtũ ꝑ infinita scl'a nũꝙ minuet. Hmõi cõ
sideratio eternitatis pene infernalis ꝯuertit ful
cone marsiliensẽ q̃ cũ esset excellens ioculator
et vanitatib⁹ mũdi dedit⁹: vna dieꝝ cepit cogi-
tare de eternitate gehẽnalis pene: ⁊ dixit i corde
suo. si tibi ꝑponeret iacere in lecto molli et bene
strato ita ꝙ nulla necessitate cogente inde rece-
deres hoc non posses sustinere ineternũ i tali le-
cto delicato iacere: quõ ergo posses sustinere se-
piternã infernalẽ penã si cõtigerit te illã i perpe
tuũ fore passurũ. Hac vero cõsideratione ꝑterri
tus: reliquit oĩa et fact⁹ est monach⁹ postea ep̃us
tolosanus et vir eximie sanctitatis. Itẽ cõsidera
tio perpetuitatis pene iferualis ad pugnãdum
cõtra diabolũ cõformat hoĩem et inducit. Quis
enĩ cõsiderãs ꝙ si deuictus fuerit ab eo ducetur
ad tormẽtuȝ sempiternũ: nõne virib⁹ pugnabit
ne vincatur. Unde narrat egesipus de cladibus
iudeorum ꝙ cum quidam de socijs alexandri q̃
preerat magno exercitui videret contra eum ma
gnũ exercitũ et inumerabilẽ ad bellãdum ꝑpa-
ratum et sui cibum sumerent ad sustentationem
virium: ipse quodam solacio quasi iocando eis
dixit / Prandeamus nunc o viri strenui. Nam

apud inferos sum⁹ cenaturi. quo ꝟbo sūt ōs aīa-
ti ad fugiēdū illā cenā. et tā viriliter pugnauert
sic ꝙ de cūctis hostibus suis honorifice triūpha
uerūt. Itē a delectationib⁹ mūdi retrahit ⁊ euel
lit. Legit in vitis patrū quēdā senē dixisse. Nu-
trix cū vult puerū ablactare et a dulcedine auer
tē: ad māmā pōit sinapiū vel qd aliō amarū qō
puer lactās gustās et ꝑcipiens: statiꝫ retrahit a
dulcedine lactis. Sic et tu adiunge amaritudi-
nē ꝑpetuā inferni delectatiōibus hui⁹ mundi et
ꝓculdubio retraheris ad eisdē. Unde iob. vi. c.
Nunqd gustare posset quis quod gustatū aufert
mortē amarissimā: hoc est penā sempiternā? Ido
dicit ꝓsper| In pn̄ti vita delicie tēporales dulces
sūt et tribulationes amare. Sed quis nō libēter
bibit tribulationis poculū metuēs ignē ꝑpetue
gehenue? Aut quis nō cōtēnat dulcedinē seculi
inhians bonis vite sempiterne? Legit in legēda
beati iohānis euāgeliste ꝙ quidā diuites ad ꝑ-
dicationē ei⁹ cōuersi oīa reliqrūt. postea vidētes
seruos suos in glīa mūdi ꝯstitutos penituit eos
sua bona reliquisse. Quod beat⁹ iohānes ꝑ spm̄
sctm̄ intelligēs: virgulas in aurū et silices in gē
mas orando cōmutauit. sic eis restituit oīa dere
licta. Postmodū quidā iuuenis a beato iohāne
resuscitatus narrauit eis de glīa quā amiserunt
et de penis infernalib⁹ que eos expectarēt. Qui
bus intellectis plurimū ꝑterriti et aīo contrista
ti oīa cōtēnentes ad pauꝑtateꝫ pristinaꝫ reuersi
sūt: ac mūdū cū suis delicijs penitus dereliqrūt
Item accidiā ꝓfugat et repellit. Unde legitur i

vitis patrū ꝙ q̄dā frater dixit pr̄i seniori. Pater nimiū accidior sic ꝯtinue sedēdo ī hac cella Cui senex r̄ndit Nōdū vidisti futura tormēta ꝑpetue duratura. Nā si illa ī corde tuo posuisses: ꝛ si cella vsqꝫ ad collū esset v̄mib⁹ repleta sustineres patient̄ ꝛ nunq̄ attediares. Et ꝗ cū oporteat pctōrē vel eternā purgatorij acerbissimā sustinere penā vel ī p̄nti ꝯdignā facere p̄niam: q̄s nō ꝑelegit hic sustinere ꝛ pati poti⁹ q̄ ibi nisi oīno mēte fuerit alienat⁹? Vn̄ isi do. in sinodo. Intēde aīo q̄scūqꝫ dolores tormētoꝝ q̄scūqꝫ secula penas: q̄scūqꝫ doloꝝ acerbitates: cōpara hoc totū gehēne: ꝛ leue erit oē q̄d pateris. Itē bern. ī ep̄la. Vigilias times ꝛ ieiunia manuūqꝫ labores: ꝫ hec leuia sūt: flāmas ꝑpetuas meditanti. Recordatio tenebraꝝ facit nō horrere solitudinē. Si futurā d̄ v̄bis ociosis cogitas discussionē: nō displicebit silētiā. flet⁹ ille ꝛ stridor dētiū pares tibi reddūt et culturā. Itē aug. ī ser. Mēs hūana mūdi huius illecebris cōcupiscētijs deuicta: fugit laborē expetit voluptatē: ꝛ vix ad hec deducit̄: vt a se vite prioris cōsuetudinē excludat. si t̄n incepit cogitare futuri iudicij necessitatē ac penaꝝ eternaliū crudelitatē: volūtariū bellū īducit passiōib⁹ mota vel spe p̄mij / vel timore suplicij viꝫ facit p̄stinis desiderijs: ꝛ violēter ip̄a semetip̄am vincere cōtēdit. Ideo d̄r abacuc. iij. Ingrediat̄ putredo ī ossib⁹ meis ꝛ subt̄ me scateat t̄p̄e videlꝫ p̄nti vt requiescā ī die tribulatiōis. Ecce q̄ fructuosa et salubris ē meditatio pene īfernal̄. Quare scribit̄ in psal. Cōuertantur pctōres ī infernū. hoc est

per meditationes illuc se trãsferãt viuẽtes ne pꝰ modũ ibi tẽdãt ꝑpetue moriẽtes. Et ẞ bñ dr dsti xxx. Beatꝰ q̄ ituerisset abyssos videlȝ ꝑ ꝯtinuã ⁊ ingẽ memoriã ekne ꝯtẽplatiõis tormẽta ĩfernalia cordialiꝭ ituẽdo. Patȝ ẞ sufficiẽter ꝑ p̄dicta: ꝙ multiplex ⁊ varia ẽ ĩfernalis pena: et ꝙ vtilis et proficua est ipsius memoria.

Quartum nouissimorum de celesti gloria.

Quartũ nouissimoꝝ qδ valde ⁊ p̄cipue debet hoĩes a pctis retrahere ẽ glĩa celestis. Nã si hõ se refrenat ab homicidio vel cõsimili ope criminoso ne ꝑdat tẽporalia: q̄tomagꝭ se debȝ coarcere ab oĩ actu illicito ne amittat gaudia sempitna. Ūñ aug. i li. cõfessionũ. Est gaudiũ qδ nõ datur ĩpijs: sed eis q̄ te gratis colũt. q̄rũ gaudiũ tu ipse es. Et ẞ scribiꝭ. i. ad corin. vi. Jni q̄ regnum dei nõ possidebũt: imo cũ maxĩa cõfusiõe repellenꝭ ab eodẽ. sicut golierdi nebulões vilissimi idignãter repelli solẽt ab ĩpatorꝭ curia: ne illic sedeant cũ regibꝰ ⁊ p̄cipibꝰ ĩ tã excellẽti ⁊ solẽni mẽsa. Dicit enĩ cassiodo. sup illud psal. Expelle eos q̄m irritauerũt te dñe. hic dicimꝰ ꝙ tm̃ vnusq̄sq̄ a deitate repelliꝭ: q̄tũ eiꝰ pctã cumulantur. Quãtitas eni delicti: mẽsura ẽ repudij. Nũq̄d ẞ q̄libet pctã vitabit ⁊ tanq̄ mortiferũ celerius abhorrebit: q̄ ꝑ hec celeste gaudiũ eknaliꝭ se nouerit amissurũ? De hac aũt ĩcõprehẽsibili glĩa ego paup ingenio q̄d loquẽdo ꝓperã? Si enĩ oculus nõ vidit nec auris audiuit nec in cor hoĩs ascẽdit

que deꝰ ꝑparauit diligētibꝰ se (sicut scribit. i. ad cor. ij.) de illis qđ tūc referā: Certe q̄si balbutiēdo sicut cecus natꝰ disputās de colorib ꝰ nō confidēs i sensu ꝓprio. sed multiplici sacrarꝫ scripturarꝫ testimonio pauli sꝑ inde dicā. Est igit breuiter notādū q̄ q̄uis i regno dei sūt valde multa imo īnumerabilia eius felicitatē ꝛ gliam attestātia: ip̄z tn̄ q̄ ad tp̄s spālit a tribꝰ cōmēdat. Primo a sūma pulcritudie siue claritate. Secūdo a bonorꝫ oīz copiositate. Tertio a maxima letitia iugiter durāte i eṫnitate. Nā ibiē imensa pulcritudo siue claritas bonorꝫ īfinita copiositas summū quoq̄ꝫ gaudium et stabilis eternitas De quibus hic per ordinem breuiter dicetur.

De sūma pl̄critudie siue claritate regni celestis

In primis regnū dei cōmēdat a sūma pulcritudine siue claritate. Nā vt scribit sapiē. v. ipsū dicit regnū decoris. Hinc est qđ psal. dicit. Dn̄e dilexi decorē domꝰ tue. Vn̄ thobie. xiij. Beatꝰ ero si fuerit reliquie seminis mei ad vidēduz claritatē hirłz. porte eiꝰ ex saphyro ꝛ smaragdo edificabūtur et ex lapide p̄cioso oīs circuitꝰ murorꝫ eiꝰ ex lapide candido ꝛ auro mūdo ōs platee eiꝰ struētur. Itē apoc. xxi. Ip̄a ciuitas aurū mūdū simile vitro mūdo. fūdamēta muri ciuitatꝭ oī lapide p̄cioso ornata. duodecī porte: duodecim margarite sūt ꝑ singulas. ꝛ singule porte erunt ex singulꝭ margaritꝭ. ꝛ platea ciuitatꝭ aurū mundum tanq̄ꝫ vitrum perlucidum. et templum non vidi in ea. dn̄s enim omnipotens tēplū illius est et agnꝰ. ꝛ ciuitas nō eget sole neq̄ꝫ luna vt luceāt

in ea. nā claritas dei illūiabit eā. ⁊ lucerna ei⁹ est agn⁹ ⁊ ambulāt gētes i lumine ei⁹. Itē apo. xxij Nox vltra nō erit ⁊ nō īdigebūt lumīe lucerne neq̄ solis q̄m de⁹ illumiābit illos ⁊ regnabūt in secula seculoꝝ. Cū q̄ videt̄ cōcordare illud isa. Nō erit āpli⁹ ibi sol ad lucēdū ꝑ dies: nec splēdor lune illūiabit te. sȝ erit tibi dn̄s i lucē sempit̄nā Ipse eni ē speculū sine macula. ⁊ cādor lucis et̄ne sicut scribit̄ sap. vij. Itē splēdor glie. vt habet̄ ad hebre. i. nā splēdor ei⁹ vt lux erit. Abacuc. iij Ab hoc eni splēdore ōs scti i regno celoꝝ recipiūt lucē et splēdorē sempit̄nū q̄ assidue felices letant̄ Vñ iudicū. v. Qui diligūt te: sicut sol i ortu suo splēdet. ita rutilēt. Et ergo d̄r sap. iij. Fulgebūt iusti ⁊ tanq̄ scītille i arūdineto discurrēt. Item math. xiij. Iusti fulgebūt sicut sol i regno patris eoꝝ. O q̄ gliosū ē hoc regnū ⁊ q̄ dilecta tabernacula tua dn̄e ꝟtutū q̄ magn⁹ decor q̄ ingēs splēdor ī ciuitate dn̄i. q̄ mira claritas: q̄ sūma amenitas ī patria celesti. Vñ aug. ī li. de libero arbitrio sic inq̄t. Tāta ē pulchritudo iustitie: tāta est iocūditas lucis et̄ne: vt etiā si nō liceret āpli⁹ in ea delectari q̄ vni⁹ diei hora ꝑpter hoc solū īnumerabiles hui⁹ vite pleni delicijs ⁊ affluētia bonoꝝ tꝑaliū recte ⁊ merito despicerent̄. Nō eī falso aut paruo affectu dictū ē. Q̄m melior est dies vna ī atrijs tuis sup milia. Quare idē aug. ī lib. de amore dei exclamās dicit. O celestis hiР̄ȝ domus lumīosa ad te suspiret ꝑegrinatio mea: ⁊ possideat me. ī te: q̄ fecit ⁊ te ⁊ me. Vñ bern. in omel. sup miss⁹ ē. O q̄ gliosū est illud regnū i q̄ reges

cõgregati cõuenerũt ĩ vnũ ad laudãdũ scȝ et gli
ficãdũ eũ q̄ sup̲ õs est rex regũ ⁊ dñs dñantiũ d̾ cu
ius splẽdidissima cõtẽplatiõe fulgebũt iusti sic
sol ĩ regno patris eoꝝ. Hic ꝓpheta dicit. Adiple-
bis me letitia cũ vultu tuo. Unde iob. xxxiij. Vide-
bũt faciẽ eiꝰ ĩ iubilatiõe. Hãc faciẽ õs respiciẽt q̄
dño fideliẗ seruiẽt ĩ hũilitate cordis ĩ laboribus
plurimis ac opibꝰ ꝟtuosis. Unde apo. vl. Serui e-
ius ẜuiẽt illi ⁊ videbũt faciẽ eiꝰ. Nã d̾r isa. xxxiij
Regẽ ĩ decore suo videbũt. O ꝙ̄ piũ ⁊ ꝙ̄ gratũ ꝙ̄
suaue ꝙ̄ btm̃ erit iesũ tũc videre: his q̄ eũ dilexe-
re. Tũc ꝟo dices exclamãdo illd̾ Abacuc. iij. Ego
aũt ĩ dño gaudebo ĩ deo iesu meo. O ꝙ̄tũ gaude
bũt q̄s gaudia sũma replebũt. Quos illustrabit
q̄s sp̲ letificabit visio scã dei splẽdorq̄ȝ sue faciei
¶ De multiplici bonoꝝ copia regni celestis.

REgnũ celeste scd̾o cõmẽdaẗ a bonoꝝ oĩȝ co
piositate. Unde aug. de ciui. dei. Quod deus
ꝑparauit diligẽtibꝰ se: spe nõ attigiẗ. charitate
nõ cõprehẽdiẗ. desideria ⁊ vota trãsgrediẗ. adq̄
ri põt. estimari nõ. Itẽ bern. Merces sctõꝝ tam
magna ẽ ꝙ nõ põt mẽsurari. tã multa ẽ: ꝙ nõ po
test nũerari. tã copiosa: ꝙ nõ põt finiri. tã ꝑciosa
ꝙ nõ põt estimari. De his sup̲abũdãtibꝰ bonis
et diuitijs ipiꝰ regni celestis scribiẗ deut. viij. Do
minꝰ deꝰ tuꝰ ĩtroducet te in terrã bonã terrã ri-
uorũ aquarũ ⁊ fõtiũ. ĩ cuiꝰ cãpis ⁊ mõtibꝰ erum-
pẽt fluuioꝝ abyssi. terrã frumẽti ⁊ ordei ⁊ vinca-
rũ in q̄ ficꝰ ⁊ malagranata ⁊ oliueta nascunẗ: ter
rã olei ⁊ mellis. vbi absq̄ȝ vlla penuria comedes
panẽ tuuȝ et rerũ oĩm abũdãtia ꝑfrueris. Certe

hec ē terra fertilis copiosissime lacte fluēs ac dul
cedine mellis.. Hec ē t̄ra ad quā explorādū mis
si sūt filij dan. sicut scribit̃ iudicū. xviij. q̄ redeun
tes dixerūt. Uidim⁹ terrā valde opulētā ꝛ vberē
nolite negligere. nolite cessare: eam⁹ ꝛ possidea
mus eam. nullus erit labor: tradetq̄ dn̄s nobis
locum in quo nullius rei est penuria eorum q̄ gi
gnuntur in terra. Nam omne quod molestat ibi
deest: et omne quod delectat adest. Unde augu-
stinus. Eterna beatitudo consistit in duobus sci
licet in necessaria absentia omnis mali: ꝛ neces-
saria presentia omnis boni. Si enim queris q̄d
ibi est aliter non potest respōderi nisi q̄cq̄d boni
est ibi ē ꝛ q̄cq̄d mali est: ibi nusq̄ ē. Et ḡ dicit gre
Nichil exteri⁹ q̄d ibi appetat̃: ꝛ nichil īteri⁹ q̄d
ibi fastidiat̃. Ideo scribit̃ apo. vij Nō esuriēt ne
q̄ sitiēt ā̄pli⁹ ꝛ nō cadet sup illos sol neq̄ vllus
est⁹. qm̄ agn⁹ dei q̄ ī medio throni ē reget eos et
deducet illos ad fōtes vite aq̄rū ꝛ ibidē oñdit mi
chi flumē aq̄ vite. q̄ sitit veniat. q̄ vult accipiat a-
quā vite gratis. q̄ aūt biberit ex hac aq̄ nō sitiet
iterū: sȝ fiet ī eo fōs aq̄ saliētis ī vitā et̃nā. vt ha-
bet̃ iohāis. iiij. O q̄ felix patria. q̄ beata t̄ra vbi
de⁹ erit oīa in oīb⁹. ꝛ null⁹ rei ē penuria seu aliq̄s
defect⁹. Certe hec patria loc⁹ ē pascue celesti vbi
nichil deerit ī q̄ dn̄s suos fideles reficiet suauiter
ac ꝑpetue collocabit. Uñ ezechi. xxxiiij. dicit do
min⁹. Inducā eos ī t̄rā suā ꝛ pascā eos ī mōtib⁹
israel ī riuis ꝛ ī cūctis sedib⁹ t̄re. ī pascuis vber-
rimis pascā eos ꝛ mōtib⁹ excelsis erūt pascua eo
rū. ibi requiescēt ī herbis virētib⁹ ꝛ ī pascuis pin-

quib⁹ pascētur sup mōtes israel. Ipsi eni sci pascētur i cognitione sūme veritatis. et illa erūt pascua vberrima. siue ingrediātur ad cōtēplatiōnis diuinitatē siue egrediātur ad cōsiderādū m humanitatē. vtrobiqꝫ iueniēt plenā satietatē. ioh̄ais. x. Egredieť ⁊ ingredieť ⁊ pascua iueniet. Itē die pascenť in delectatione ⁊ fruitione sūme suauitatis. ⁊ illa erūt pascua pinguia. Vñ dr̄ in psal. Ex adipe frumēti satiat te. Adeps hui⁹ frumēti ē delectatio ⁊ suauitas q̄ causanť ex amore dei. hoc ꝓ amore sicut adipe ⁊ pīguedie repleať aīa mea. Pascētur etiā ieťnitate ꝑpetue securitatis ⁊ illa erūt pascua virētia. nunq̄ ei arescent sꝫ spvirescēt: ⁊ i pulcritudīe ꝑpetua durabūt. ecce q̄lis patria ⁊ q̄ bona terra vbi tā vberrima pinguia ⁊ virētia erūt pascua bonoꝝ. vere hec ē tra viuētiū: i q̄ credim⁹ tot ⁊ tāta vidē bona dn̄i. vñ dr̄ i psal. Replebimur i bonis dom⁹ tue. Et q̄ sūt illa bona q̄b⁹ scti replebūtur nisi illa incōprehēsibiľ gl'a btōꝝ. Nā vt dicit bern. i sermōe dedicatiōis. Ad imaginem dei facta est aīa rationalis ceteris omnibus occupari potest: repleri omnino non potest. Capacitatem eniꝫ eius quicquid deo minus est non implebit. Hac ineffabili gloria non solum implebimur: verumetiaꝫ vsqꝫ ad summum inebriabimur. Unde hieremie. xxxi. Inebriabo animam sacerdotum cum pinguedine: et populus meus bonis meis adimplebitur: ait dn̄s. Hoc faciet in cena magna fidelibus preparata. Tunc enim precinget se et faciet illos discūbere. ⁊ trāsiēs ministrabit eis fercula sue gl'e

vinū mire suauitatis ⁊ letitie ipis exhibēdo. tūc dicet illis discūbētibꝰ illud cāti. v. Comedite amici ⁊ bibite: ⁊ iebriami charissimi. Hic scribit isa. xxix. Inebriamini ⁊ nō a vino. mouebimini ⁊ nō ebrietate. Et vñ tūc inebriabūtur illi: Certe gaudio multiplici ⁊ glīa celesti. O deꝰ eterne q̄ dulcit ⁊ plene tūc fideles tui iebriabunt ab vbertate domꝰ tue: ⁊ a torrēte voluptatis tue. Qm̄ apud te ē fōs vite fōs idefeciēs beatitudis ⁊ glie. Utiqꝫ hāc domū tuā decet sctitudo dñe i lōgitudinē dieꝝ. Ipa eni ē domꝰ dñi diuitijs referta. et ciuitas dei nr̄i bonis oibꝰ adipleta. Qua ꝓpter scribit isa. xxxiij. Oculi tui videbūt hirlm: ciuitatē opulētā. Hec ciuitatis opulētia seu bonoꝝ copiositas ⁊ maxie abūdātia nō solū pꝛeꝛ p̄dictis: sed etiā spāliter ex multitudie eiꝰ pacis: in q̄ delectabūtur māsueti q̄ hereditabūt illā terrā supius exp̄ssaꝫ. Uñ isa. lv. In leticia egrediemi: ⁊ in pace deducemini. O q̄ta ipiꝰ hirlm abundātia pacis cuiꝰ iꝑpetuū nō erit finis. sicut scribt isai. ix. Itē eiusdē. xxxij. Sedebit ppls meꝰ i pulcritudie pacis: i tabernaculis fiducie ⁊ requie opulēta. Et ꝙ bñ dr̄ thobie. xiij. Hirlm ciuitas dei beati ōs q̄ diligūt te: ⁊ q̄ gaudēt sup pacē tuā. Naꝫ sicut habet ezechiel. xiij. In te vidēt sci visiones pacis. ibi pax sūma q̄ exupat oēm sensū necnon āncedit humanū itellectū. Qui tāte pacis voluerit esse ꝑticeps et̄nalit in celis: discat nūc humiliter pati hic in terris. Nam vt scribitur in auro ra. ad tam preclaram requiem patiendo venit. nec nisi per penas sapiens hac pace potitur:

De maxima et stabili letitia regni celestis.

Postremo regnũ dei cõmẽdatur a maxia letitia iugiter durãte i eternitate. Unñ gre. i omel. Que ligua dicere: aut qs itellect⁹ capere sufficit illa supne ciuitatis q̃ta sint gaudia ãgelorum choris et beatissimis spiritib⁹ glie cõditoris assistere p̃sentẽ dei vultũ cernere i circũscriptũ lumẽ videre nullo mortis metu affici: i corruptiõis mũere ppetuo letari. Certe hec ẽ ciuitas dei nr̃i hierl'm inq: que vt ciuitas edificat̃. O ciuitas ciuitatũ in q̃ sũt tãta gaudia et letitie beatorum. Unñ isa. vi. Letamini cũ hirl'm et exultate i ea õs q diligitis eã. gaudete cũ ea gaudio vniuersi q lugebatis super eã vt suggatis et repleami ab vbere cõsolationis ei⁹ vt mulgeatis et delitijs affluatis ab oĩmoda glia ei⁹. De imẽsa huius ciuitatis felicitate et glia. sic dicit aug. i li. de ci. dei. Quanta erit illa felicitas vbi nullũ erit malũ nullũ latebit bonuz vacabit dei laudib⁹ q erit oĩa i oĩb⁹. isaie. lxiiij. Ocul⁹ nõ vidit de⁹ abs te q̃ p̃parasti expectantibus te: q̃ scis donatur⁹ es i maxima letitia ppetue possidẽda. Unñ eiusdẽ. xxxv. Venient i syon cũ laude et leticia sempit'na sup capita eorum. Hic ẽ q psal. dicit. Nouit de⁹ dies imaculatorum et hereditas eorum iet'nũ erit. Vere sicut scribit thobie. xiij. Magn⁹ es dñe iet'nũ et i oĩa secula regnũ tuũ. vñ aug. de ci. dei. Vacabim⁹ et videbim⁹ et amabim⁹ et laudabim⁹. Ecce qd erit i fine sine fine. Nam qs nr̃ finis nisi puenire ad regnũ cui⁹ nulli⁹ erit finis? verissime regnũ tuũ dñe regnũ oĩm sc'lorum et dñatio tua i oĩ gñatione et gñationẽ. Et ideo scri

bit thobie. xiij. Bñdict⁹ dñs q exaltabit hirlz vt
sit regnũ ei⁹ in secula seculoꝝ sup eã. O q gliosũ
est hoc regnũ i q cũ xp̄o gaudẽt ōs sctī: amictiq
stolis albis sequũtur agnũ qcũq ierit. De q reg
seu futuro seculo sic dicit beat⁹ aug. de cõflictiõe
victoꝝ ꝛ virtutũ. Recedat amoꝛ pñtis seculi. i q
nullus ita nascit vt nõ moriat. succedat amoꝛ fu
turi seculi in q ōs ita viuificant vt deinceps nõ mo
riãtur. vbi nulla aduersitas turbat. nulla mole
stia inqetat: sz pennis letitia ibi regnat. Hic ē q
scribit in psal. Justi epulẽtur et exultẽt i cõspe-
ctu dei: ꝛ delectẽtur i letitia. Itẽ isa. xxxv. Gau-
diũ ꝛ leticiã obtinebũt ꝛ fugiet doloꝛ ꝛ gemitus.
Añ apo. xxi. Absterget de⁹ oẽm lachꝛymã ab o-
culis eoꝝ: ꝛ moꝛs vltra nõ erit neq luct⁹ neq cla
moꝛ: neq doloꝛ erit vltra. qꝛ pꝛioꝛa abierũt. Itẽ
isa. xxv. Auferet de⁹ oẽz lachꝛymã ab oĩ facie et
oppꝛobꝛiũ pp̄li sui auferet de vniuersa tra. ꝛ di-
cent i die illa: ecce deus noster. expectabim⁹ eũ ꝛ
saluabit nos. ipe dñs sustinuim⁹ ꝛ letabimur in
salutari ei⁹. O qñta leticia qñ nõ solũ i aĩa: sz eti
am i coꝛpe fuerit glificãdũ. Añ isa. lxi. In terra
sua duplicia possidebũt. Et puer. vlti. Oẽs do-
mestici ei⁹ vestiti duplicib⁹. i. stolis duab⁹ qꝛum
vnã scz aĩe iã possidẽt beati: ꝛ reliquã vcz coꝛpis
expectãt accepturi. Itẽ qñ nõ solũ erit gaudiuz
de bonis opibus ꝓpꝛijs: sz etiã de meritis oib⁹ ꝛ
singulis oĩm btoꝝ. Añ dicit dñs hiere. xxxij. Ha
bitare eos faciã cõfidẽter. ꝛ erũt michi i pplz: et
ego ero eis i deũ. et dabo eis coꝛ vnũ ꝛ aĩaz nõ vni

tate substãtie: et vinculo caritatis. Ecce carissime si anima martyris confessoris vel virginis et anima tua tunc erunt vna. consequens videtur quod illorum gaudium etiam erit et tuum. Simile est de anima apostoli seu cuiuslibet alterius sctī. hinc Gregorius dicit. Tanta via charitatis omnes sociat: vt bonum quod quis in se non suscipit: in alio se gaudeat accepisse. Certe istud admirandum et multiplex gaudium i cor hominis nō ascēdit Et ergo quilibet totus ipsum gaudium introibit et sic gaudium suū plenum erit. Nā intus et extra subtus et supra imo circūquaqз mirabiliter gaudebit. Intus de puritate cōsciētie. extra de corporis glificatione. subtus de celi visiōe et aliarū creaturarū pulcritudīe et īnouatiōe. supra de visiōe dei et circūcirca de āgeloꝝ et oim sctōꝝ iocūda et delectabili associatiōe. Uere vere nēo posset cogitare quātū erit exultare tūc ī celis hītare et cū āgelis regnare. Et ergo bn̄ dr math. xxv. Intra ī gaudiuз dn̄i tui. Nā ipзnō poterit ītrare cor tuū. De īmēsitate gaudioꝝ sic inqt btūs ber. ī li. suaꝝ meditationum. Ibi totum leticia totuз exultatio possidet. homines qз angelis sociati sine vlla carnis infirmitate. imperpetuum manebunt. ibi iocunditas īfinita. btītudo sempiterna in quā quī semel suscipitur sp tenetur. ibi requies a laborib⁹ pax ab hostib⁹. amenitas de nouitate. securitas de eternitate. dulcedo et suauitas de dei visiōe. Et quis illic hītare vehementer nō desiderat et ppter pacē et ppter amenitatem: et ppter eternitatē et ppter dei visionē

Item dicit alibi ad hoc idē bern. Tāta ē iocūdi
tas ꝛ suauitas illi⁹ patrie celestis ꝙ si nō liceret
ibi esse nisi ꝑ vni⁹ hore spaciū: oēs dies hui⁹ vite
pleni delitijs merito cōtēnerēẜ cui cōparata oīs
aliūde suauitas dolor ē: oīs iocūditas meror: oē
dulce amarū: oē decorū fetidū: et oē aliud qcqd
delectari possit molestū: cū dei bonitas ī īfinitū
excedit oēm aliā bonitatē. O bone de⁹ qd michi
est ī celo ꝛ a te qd volui sup terrā cū hec oīa sint ꝯ
siderabilia sup aurū ꝛ lapidē ꝑciosū multū ꝛ dul
ciora valde sup mel et fauū? O qd dicem⁹ de hac
patria qd de hirl'm vrbe, tā beata ꝑ cui⁹ vicos (si
cut scribiẜ thobie. xiij.) īcessanter iocūde ꝛ dulci
ter cātaẜ alleluya. Vñ. isa. li. Gaudiū ꝛ letitia in
ueniet ī ea: gratiarū actio ꝛ vox laudis. ī tēplo ei
ei⁹ ōs dicēt gliam ꝛ vere merito vox exultatiōis
et salutis resonet ī tabernaculis iustorū. Nā ī ci
uitate dñi ibi sonāt iugiẜ organa sctōrū q tribu=
lationū ꝛ penarū laborūq ꝛ oim miseriarū peni
tus iā obliti ꝑfruūtur iubilo celesti. O ꝙ letabū=
de ꝙ suauiẜ ꝛ ꝑclare tūc canet i. g. la. sol. i gama
ut fa. vt ꝛ are De hac ciuitate loqtur adhuc ber.
in li. suarū meditationū. O ciuitas celestis mā=
sio secura patria totū cōtinēs qd delectat. ibi in=
cole qeti. ppl's sine murmure ꝙ gliosa dicta sunt
de te ciuitas dei. sicut letātiū oim habitatio ē in
te. ibi pax pietas benignitas lux ꝟtus honestas:
splēdor/ glia laus requies amor ꝛ cōcordia dul=
cis gaudia leticie dulcedo vita perhennis. De hac
aūt perhenni vita beati erunt certi ꝛ securi: ꝙ nunꝗ
im ꝑpetuū erit amittēda. Vñ isa. xxxij. Securi=

tas erit vsq; in sempiternū. Item ezechiel. xxxiiij.
Habitabūt cōfidēter absq; vllo timore. Et prū. i.
Qui me audierit absq; timore requiescet ⁊ abūdā
tia perfruet: malorū timore sublato. Vñ aug. Bti
tudinē oim bonorum celestiū pficit securitas eterna.
que si sola deesset: oīa bona celestia q̄tūcūq; dul
cia vanescerēt ⁊ vilescerent ex timore amittendi.
Et ideo assecurādo dicit beat⁹ iohannes. xviij.
Gaudiū vestrū nemo tollet a vobis. O dom⁹ dei
ciuitas regis magni. q̄ inumerabilia q̄ grādia
et eternalia sūt cūcta gaudia tua. q̄ mire leticie q̄
felices tui incole. vere vere beati q̄ habitāt in do
mo tua dñe. nā in secula seculorum laudabūt te. qs
eni ignorat ppos sue mētis q̄ cetus i excelsis te
laudat celitus oīs. Hui⁹ autez leticie seu celestis
glie perpetuitas indeficiēs ex hoc ppendit. qr oli=
ue cōparat. Vñ ozee. xiiij. Erit quasi oliua glia
ei⁹. Oliua eni īdeficiēter tā i hieme q̄ i estate sp
virescit. et ideo indefectibilē ⁊ eternā isti⁹ glie p=
manētiā designat. q̄ ex diuturnitate nō deficit sz
magis innouat. De hac eterna glia sic dicit criso.
in li. de reparatiōe lapsi. Que erit voluptas q̄ le
ticia esse cū xpo cū aia ad ppriā generositatē re=
gressa cū iā fiducia ceperit diuū suū videre: expli
cari nō potest illius leticie magnitudo. Non eni
quis solū p his exultat quibus fruitur tūc in pñ
ti: sed multomagis p eo gaudet q̄ bonorum suorū
scit nullū finē futurū Et quis erit particeps tāte
glorie sue sine fine pmansure? Certe gloria hec ē
omnib⁹ sanctis suis. Nā scti ipsi⁹ exultabunt in
gloria letabunt in cubilibus suis. Unde qui xpi

vestigia fuerīt secuti ī terris cū xpo regnabūt glīa et honore coronati eternaliter ī celis O dilecte mi q̄ ineffabilit tūc gaudebis: si ad illa gaudia ī eterna glīa fueris trāslat⁹. tūc vtiq̄ dices exclamando illud. isa. lxi. Gaudēs gaudebo ī dño meo ⁊ exultabit aīa mea ī dño meo q̄r induit me vestimētis salutis. Verissime sicut scribit iob. xxii. Tūc sup oīpotentē delicijs afflues et eleuabis ad deum faciē tuā ⁊ ī vijs rogabis eū et exaudiet te et vota tua reddes: discernes rē ⁊ veniet tibi. ⁊ ī vijs tuis splēdebit lumē. De q̄ habet eccl. xi. Dulce lumē et delectabile ē videre solē. i. xpm quē cognoscere ⁊ iugit ītueri excellit. oē gaudiū huius mūdi. nec mirū. Nā ei⁹ visio ⁊ noticia est scōrū glīa ⁊ vita sempitna. Unde iohānis. xvij. Hec est vita etna vt cognoscāt te verū deū ⁊ quē misisti iesū xpm. qui ad hāc cognitionē puenerit ipz deū facie ad faciē videbit ⁊ cognoscet eū sicut est et sm esse diuinū qd erit gaudiū excellentissimū fons ⁊ origo oīm gaudiorū. Hinc est qd bern. dicit in sermone. Reuera illud est verū ⁊ sūmū gaudiū qd nō est de creatura sed de creatore cōcipit. qd vtiq̄ fiet cū ostēdet tibi faciē suā. Et ergo propheta exoptādo dicit. Faciē tuā dñe requirā. faciem inq̄ gloriosā omnibus gaudijs et delicijs plenā. Heu michi q̄r incolat⁹ me⁹ plongat⁹ est. quā diu carebo tanto bono. ⁊ vsquequo sic substrahor a deo salutari meo? Fuerūt michi lachryme mee panes die ac nocte dū dicitur michi quotidie vbi est deus tuus. qñ videbo gloriā dñi? qñ veniam et apparebo añ faciem dei mei? Qui leti

ficat me in gaudio cum vultu suo? Vere charissi
me hec est illa visio qua dominus noster ies9 xp̄s
facie ad faciem sic videtur. Tertium celum est ꝛ
dici potest paradisus: vbi ex fonte limpidissimo
et ex aqua sic viua sic vita labitur beata. Hinc ē
quod scribitur isa. lx. Tunc videbis supple faci-
em dei: et afflues delicijs et gaudijs sempiťnis.
et mirabitur et dilatabitur cor tuum. O q̄ bon9
israel deus his qui recto sunt corde. qui tot et tā-
ta gaudia quasi gratis vult conferre. O amice
predilectissime ista tu libēs audis: et ad hec pia
gaudia plaudis. Nō tamē ignores per magnos
ista labores: sanctis adquiri: nec fortuitu reperi
ri. Unde beatus grego. in omelia. Delectat mē
tem magnitudo premiorum. sed non deterreat
certamen laborum. Ad magna enim premia p-
ueniri non potest nisi per magnos labores. Un
de paulus egregius predicator dicit. Non coro
nabitur: nisi qui legitime certauerit. vnusquisqꝫ
enim propriam mercedem accipiat ſm suum la
borem. Sed pleriqꝫ sunt qui nolentes bene viue
re: tamen desiderant bene mori. Sciunt enim ꝙ
preciosa est in conspectu domini mors sanctorū
ei9. etiā qꝛ cognoscūt ꝙ cū dederit dilectis suis sō
nū: ecce hereditas dn̄i. Similiť et ipi sciūt ꝙ be
ati mortui q̄ i dn̄o moriūtur. volūt eē pricipes cū
eis q̄bus dn̄s dicit. Uos estis q̄ māsistis mecū in
tētationib9 meis. volūt corregnare xp̄o: sꝫ nolūt
secum pati. Talis erat balaā arriolus. q̄ cōside-
rās castra filioꝝ isrl̄ ꝛ ītelligēs eťne btitudis re-
promissionē eis a dn̄o factā dicebat Moriať aīa

mea morte iustorū ꝛ fiāt nouissima mea horuȝ si-
milia. finē eoꝝ appetēs gloriosū: sed labores ab
horrebat quibus gloriā merebant. O bone iesu
volumus tibi omnes cōregnare: nolumꝰ tamen
cōpati et tecū laborare: tu elegisti paupertates ꝛ
miserias nos vero voluptates ꝛ delicias. tu quod
carni asperū: nos aūt qꝺ cōmodius. vt dicit ber.
Nascit dei filiꝰ i cuiꝰ arbitrio erat quodcūqꝫ vel-
let eligere tempꝰ elegit qꝺ molestius est ꝑsertim
paruulus ꝛ paupis matris filiꝰ q̄ vix pannos ha
beret ad iuoluēdū: ꝑsepe ad reclinādū. et cū tan
ta eēt necessitas nullā audio fieri pelliū mētionē.
xp̄s vtiqꝫ qui non fallit elegit carni quod mole-
stius est. Id ergo melius id vtiliꝰ id potius eligē
dū. ꝛ quisqꝫ aliud suaserit aut docuerit ab eo tā-
q̄ seductore cauendū est: ipse eni sciens ē ꝓmissꝰ
olim ꝑ isayā. Paruulus sciens reprobare malū
et eligere bonū. malū ergo voluptas corpis. bo-
nū vero afflictio est eiusdē. Si siquidē et hāc ele-
git et illā reprobauit puer sapiens reruȝ infans
Hec oīa ber. O dilecte puer tu elegisti corpora-
les afflictiones et patiendo voluisti intrare glo-
riā tibi ꝓpriā sed nos i delicijs viuendo volumꝰ
intrare gliam alienā. Contra quos loquit bea-
tus hiero. sic dicēs. Si xp̄m dominū et regē cui ē
nomen super oē nomen oportuit pati et ita ītra
re in gloriā suam quā fiduciā habemus nos ītra
re sine labore gloriam alienam. O q̄ stulti sumꝰ
et tardi corde ad credendū. Volumꝰ hic gaude
re cū seculo et postea regnare cū xp̄o. dominꝰ nu
dus egreditur seruus superfluitate vestiū auri et

gemmarū onustus introibit ille ieiun⁹. iste crapula ⁊ luxuria plenus ille in cruce ꝓ isto moriēs iste ī lecto delicate dormiēs. qđ dn̄s ñ fecit faciet hoc seruus? Certe nō. nec etiã videtur cōsonū rationi. Nā sicut dicit hiero. in ep̄la ad iulianum: difficile imo impossibile est vt presentibus quis fruatur bonis et futuris. vt et hic ventrē: ibi mētem repleat: vt de delicijs ad delicias trāseat: et in vtroq₃ seculo primus sit. vt ī terra ⁊ in celo appareat glorios⁹. Itē dicit hier. sic in alio li. Impossibile ē diuitijs affluere et xp̄m sequi. Natura denegat vt cōtraria misceanꝫ. nō possumus deo seruire et mãmone. aut ego fallor: aut ipsi ī fine decipienꝫ qui michi nō credūt: cū diuitie sue trãsierit in egestatē. diues epulabatur quotidie hic splendide indut⁹ purpura ⁊ bysso sed mortuus quod noluit credere postmodū sentit in tormentis positus. Istud etiã videtur inuere ber. in colloquio simonis petri et iesu. vbi taliꝫ inqt. Abraham ait diuiti epulanti. tu recepisti bona in vita tua et lazarus similiter mala. nūc hic cōsolaꝫ: tu vero cruciaris. Quid dicem⁹ ad hec? Si talis est finis ⁊ tale iudiciū vbi extrema gaudij luct⁹ occupat: nunꝗ ꝑferēda sunt in hoc sc̄lō mala bonis. Quippe nec illa vera bona nec ista vera mala esse manifestū est. vera potius sententia salomōis Melius eni est ire ad domū luctus: ꝙ ad domuz cōuiuij. Ceterū si sic cruciandi sūt qui in vita sua bona receperūt et habentibus cōsolationē presētem ve repositū est sempiternū: quisnã eoꝝ poterit esse finis si ꝺm multitudinē cōsolationū suaꝝ

dolores apprehenderit aïas miserorum. Cõsequẽs
eni videtur vt bona oïa et omnẽ huius seculi re-
cipientes cõsolationẽ nichilominus vniuersũve
et vniuersi maneant cruciatus. Ad vero et illud
eque abrahe et eadẽ sententia coincitandũ vide
tur oẽs q̃ contrario ducti spũ vite pñtis oïa bona
dñi habituros cõsolationẽ. Hec oïa bern. vbi su
pra. Renuat igitur ꝯsolari aïa tua in hac lachry
marũ valle in terra laboris et miserie. Uã ve om
nib⁹ qui recipiunt hic cõsolationẽ suã. Contẽne
transitoria. fugeqꝫ delicias ⁊ gaudia mundana.
Tibi eni absit gloriari nisi in cruce dñi nostri ie-
su xp̄i. Unde pe. blesen. sup iob ad regem ãglie
ita dicit. Putas ne ꝙ aliquis in pñti vita gaude
at et futura? si tamẽ gaudiũ debeat dici quod tur
batur assidue et respergitur amaritudine pñti?
Nimis delicatus es si vtrũqꝫ presumis. vti secu-
lo: frui xp̄o. presentis mũdi delicias capere: ⁊ ni
chilomi⁹ celestis glorie diuitias obtinere. Audi
quid dictũ sit illi diuiti in euãgelio qui cruciaba
tur in flãma et lingue ardentis refrigeriũ postu
labat. Fili recordare qꝛ recepisti bõa in vita tua
et lazarus similiter mala: ideo hic cõsolatur: tu
vero cruciaris. O q̃ꝫ dissimile premium. merito
possumus reputare insanos sanctissimos reges
et ꝓphetas: ap̄los martyres ⁊ cõfessores: tene-
ras ac delicatas virgines: quis õs spretis diuiti-
is et cõculcatis delicijs huius mũdi seipsos pro
xp̄o tribulationi et morti obtulerunt: si gloriam
quã adepti sũt in angustia et dolore potuissent
ĩ voluptatib⁹ obtĩere. Hec ille pe. Uere frat Xe de

qd dicat: firmiter hoc tene q celũ nõ aliter scãdes nisi quod docuere discipuli teneas. moribus ore fide. Et quid docuerũt illi? Nonne sobrie et iuste viuere: humilitatẽ et patientiã et caritatẽ et cõstã tiã: ac virtutes ceteras totis viribus retinere: mũ dũ et q̃ mũdi sũt despicere: diuitias et delicias fu gere: penitẽtiã agere: in tribulationib⁹ et miserijs letari et gaudere? Tu quoq fac similiter et viues estoq forti aĩo ĩ oĩb⁹ laborib⁹ ãgustijs et peĩs In primo eĩ ẽ q a dño cureris. labora fortiter sicut bon⁹ miles iesu xp̄i. et ne cogita intra temetip̄m aliqñ sic dicens. mult⁹ et ĩmens⁹ est labor meus. Ego aũt sũ minim⁹ et infirm⁹ valde: nec valeo in hoc pposito finaliter pseuerare. Audi vba hiero. in ep̄la sic dicẽtis. Nullus labor dur⁹: nullus temp⁹ lõgũ videri debebat: quo glia eternitatis adquiritur. Unde criso. sup math. Si quis viaz laborios⁹ estimat sue desidie est accusator. si eni minaces pelagi fluctus nautis: si tẽpestates ac hyemes agricolis: si vulnera cedesq militib⁹: si grauissimi ictus plageq pugilib⁹ leues vident: et tolerabiles sũt pp̄ter spez tpaliũ ac pereũtiũ cõmodorũ: multomagis cum celuz pparat ĩ pmi um: nihil ex pñtibus aspitatib⁹ est quod debeat sentiri maxime labores mitigãt ĩ benignũ venie finẽ ne aspiciam⁹ q via est aspera: sz q̃ ducit. nec aliaz qr lata est sz vbi desinit. Certe iam video q dormientib⁹ nõ puenit regnũ celorũ. nec ocio nec desidia torpẽtibus beatitudo eternitatis ingerit. vt dicit leo papa in sermone. Sed sicut dr̄ mat. xi. Regnũ celorũ vim patit et violenti rapiunt il-

lud. Unde quidã. De regno celi nõ credit mẽte
fideli. Insipiens et hebes: sz tu bñ credere debes
xpo dicenti: rapiunt illud violẽti. Scz austeri se
castigando seueri. Mollia spernẽtes: et carni vi
faciẽtes. Itez dicit alius poeta. Asper erit vict⁹
asper labor asper amict⁹. Aspera cuncta tibi: si
vis super ethera scribi. Ecce iã patet manifeste:
q sicut scribit act. xiiij. Per multas tribulatio-
nes oportet nos itrare i regnũ celoꝝ. O q bene
attẽdebat beat⁹ aug. q nõ nisi tormẽtis itur ad
astra dei. Unde dicit. O aĩa mea si qtidie opor-
tet nos tormẽta perferre: si ipam gehẽnã longo
tempe tolerare vt xpm in sua glia videre possi-
mus ꝛ sanctis ei⁹ sociari: nõne ergo modo dignũ
est pati oẽ triste vt tanti boni tanteqꝫ glie parti-
cipes habeamur. Insidient ergo demones ꝛ pa
rent suas tentatiões: frãgant corpus ieiunia: p-
mant vestimẽta cilicina: labores grauẽt ꝛ vigilie
clamet me iste inquietet me ille: frigus cõtrahat
calor adurat: caput doleat: pect⁹ areat: infletur
stomach⁹: palescat vult⁹: infirmet hõ totus: defi
ciat in dolore vita mea: et anni mei in gemitib⁹.
Ingrediat putredo in ossibus meis ꝛ subter me
scateat: et requiescã in die tribulationis et ascen
dam ad populũ accinctũ nostrũ. Itẽ pe. blesen.
Fatiscãt mẽbra mea vigilijs: extenuentur ieiuni
is: labore frangant: liquescant in lachrymis o-
culi: imo si totum corp⁹ et medulle corporis i fle
tum affluant: non sunt tamẽ cõdigne passiones
huius tempis ad futurã gloriã que reuelabit in
nobis. O si sciret homo quid et ipse quid ꝛ deus

esset: mille pati mortes crederet esse nichil. Ecce que et q̃ta sūt hilariter pro deo sustinenda Libenter ergo sustine et gaudenter patiare. Exemplū accipe in latronib⁹ maleficis in morte diiudicatis qui gauderēt vehementer si pro auricula abscindenda possent euadere mortez corporalē Tu quoqꝫ gaude similit̄ ꝛ letare: nā cū parua penitētia potes euadere mortē aīe et adq̃rere gloriā eternalē. Unde eccℓ. vi. Exiguuz laborabis. ecce penitētie paruitas. et cito de gñationib⁹ illius id est de fructibus glīe qui generantur ex labore penitentie. Item sap. iij. In paucis vexati. ecce laboris exiguitas. in multis bene disponentur. Ecce magna remuneratio et p̃miū que ex inde consequunt̄. Unde beat⁹ effrem sic inq̄t. Modicus est labor institutiōis nostre fratres charissimi: et magna est requies. parui tēporis est afflictio: sed retributio eius videlicet delicie paradisi et exultatio et leticie ĩ seculū seculi ꝑmanebūt Igit̄ dicit sap. eccℓ. vlt. Uidete oculis vestris q꜡ ꝑ odicū laboraui et inueni michi multā requiē. et sic clare patet ꝙ breuis est labor et p̃mia multa laboris. Fac ergo libenter et volūtarie immortalis futura pro vita perpetue duratura: que gratanter faceret homo moriturus ꝓ vita temporali ad modicuz differēda. Et ideo finaliter cōcludando patet aliqualiter ex superius allegatis ꝙ hec nouissima videlicet mors: iudiciū: gehenna et gloria. omnes qui cōtinuā et iugez habēt memoriā valde et multipliciter reuocāt a peccatis. sed pauci ista ponderant et rarissime ea cogitāt

seu cōsiderant. omnes putāt diu viuere et in sene
cta vbere penitere. iudicem placere: infernuz fu-
gere.. Et sic celestez gloriā in delicijs viuendo et
ocijs tandē adquirere et eternalit possidere Nō
sic impij non sic. Hoc argumētū non cōcludit: i-
mo fallit et illudit prout satis lucide patet per
predicta. Et igitur omnes seducimini: et nisi pe
nitētiā egeritis: simul peribitis et moriemini in
peccatis vestris. Unde scribit eccl. ij. Si penitē
tiam non egerim⁹: incidemus in man⁹ dei: et nō
in manus hominū. Sed proth dolor quis peni-
tet? quis peccata defiet? quis subuenit pauperi?
quis miseretur inopi? q̄s cōpatit miseris? q̄s co-
gitat de futuris? nemo penit⁹. Nā vere tota ge-
neratio praua est atq₃ peruersa que non direxit
cor suum in bonū: immo potius in malū. omnes
terrena sapiunt: et que sua sūt querūt non que ie
su xpi. mūera diligūt: virtutes fugiūt. ⁊ sicut iu-
menta in stercoribus: sic et ipsi in peccatis mul
tiplicib⁹ miserabiliter cōputrescūt. corrupti sūt
et abominabiles facti sunt in iniquitatib⁹ suis.
Nam dn̄s de celo prospexit super filios hominū
vt videat si est intelligens aut reqmirens deum.
Sed omnes declinauerūt simul inutiles facti sūt
nec est qui faciat bonū vix etiam vsq₃ ad vnū. Ec
ce iam impletum est tempus iaz aduenit ille mū
di miserabilis status. De quo michee. vij. ita p-
phetatur. Perijt sanctus de terra et rectus in oī
bus non est. omnes enī in sanguine insidiantur
vir fratrem suū venatur ad mortem. malū manu
um suarum dicunt bonū. qui optimus est in eis

quasi palyurus. et qui rectus quasi spina de cepe. Quid plura? Nolunt scire et intelligere vt bene agant. nec oculos aperire vt clare videant. si excecauit eos malicia ipsorũ. O stulta malicia o mala stultitia. voluntarie vitam fugere: mortem diligere: spernere bonum: agere malum: deumque contẽnere: demoni obedire. Charissime cur proprio caput ense secas? Cur sponte cathenas demonis incurris? Cur sua iussa facis? Exurge: exurge euigila et vide. relinque diabolum: fuge demonium: ne postea cum ipsis eternaliter condẽneris. Miror et ammiror quod homo qui pre ceteris est creatura rationalis: in nullo quasi sequitur iudicium rationis spernens salubria: affectans noxia: querens et desiderans nocua et mortifera. O deus eterne que causa talis dementie? que ratio tante fatuitatis et insanie? Cur anime mortẽ tam prono corde requirunt? Cur sibi quod tollit viuere captat homo? Vere vere absque consilio est et absque prudentia. Heu vtinam saperẽt et intelligerent ac nouissima prouiderent.

¶ Hic postremo annectuntur tituli quattuor nouissimorum.

Libellus quattuor nouissimorum finit feliciter.